



UNIVERSITETET I AGDER

# Konstruksjonen av EØS i norske nettaviser

**Stine Elise Sotnedal Bremnes**

**Veileder**

Kenneth Andresen

*Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som del av denne utdanningen. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.*

Universitetet i Agder, 2016

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Institutt for nordisk og mediefag

## Sammendrag

Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) er Norges tilknytning til EU. Avtalen som sikrer Norge deltakelse i EUs indre marked har vært og er fortsatt et debattert tema hvor det hersker motsetningsfylte meninger om norsk deltakelse. Avtalen i seg selv fremstår som et nasjonalt kompromiss som gjør Norge stadig mer delaktig i den europeiske integrasjonsprosessen. I et journalistisk politisk debattklima som blir stadig mer personifisert, og hvor nettavisene konkurrerer om klikk og sidevisninger, forsøker denne studien å se nærmere på hvordan EØS kommuniseres i norske nettaviser og hva som kjennetegner kommunikasjonen.

Gjennom en kvantitativ innholdsanalyse forsøker studien å skape en tallmessig beskrivelse av dekningen av EØS for å se hvor ofte temaet kommuniseres og hvilke temaer som settes på dagsorden. Deretter forsøker studien ved kritisk diskursanalyse å se hvordan EØS konstrueres på tekstlig nivå og hvilke muligheter og begrensninger diskursiv og sosial praksis gir nyhetssaker om EØS-avtalen.

Studien finner at EØS-avtalen relativt sjelden kommuniseres og at dekningen er preget av en *journalistdiskurs*, definert som medievidde vinklinger med sensasjonalistisk agn og nasjonal vinkling. Dekningen av avtalen virker kun relevant hvis det kan vises til konflikt, noe som er bakgrunnen for lite dekning. I den komplekse saksgangen i EFTA, EØS og utenriksdepartementet ender journalister opp som prisgitt informasjonen de får av pressekonferanser og høringer. Samtidig er det lite konflikt som preger samarbeidet mellom Norge og EU. Dekningen fremstår som etterdønninger fra en politisk kamp som sto på begynnelsen av 1990-tallet. Dette virkelighetsbildet og den rammefortellingen er den norske EØS-journalistikken bærer av (Slaatta, 2011, s. 14).

## Forord

Først og fremst vil jeg rette en enorm takk og en bukett av takknemlighet til min eminente veileder, førstelektor ved Universitetet i Agder, Kenneth Andresen. Din ukuelige optimisme og din (tilsynelatende) urokkelige tro på både oppgaven og gjennomføringsevnen fikk meg gjennom denne spennende og lærerike prosessen som har utspilt seg som en berg- og dalbane av følelser som entusiasme, mismot, malplassert selvtillit, overmot og, takket være deg, trygghet.

Jeg vil også takke førstelektor ved Universitetet i Agder, Nils Rune Birkeland, for god og konstruktiv veiledning og rettleiding, særlig i Norman Faircloughs tankeunivers. Dine tilbakemeldinger har vært uvurderlige.

Maren Sofie. Jeg er så stolt over å ha en venn som deg. Du stiller opp når jeg trenger deg, og det gjorde jeg i arbeidet med denne oppgaven. God er du – og tusen hjertelig takk for gjennomlesing og korrektur.

Det skal, som seg hør og bør, også rettes en stor takk til de hjemme. Min kjære, Kenneth, som vet og forstår at av og til så må bare alle tankene ut, gjerne på én gang. Og som vet og forstår at av og til så må vi bare spise kake. Du har gjort en superb jobb som HMS-ansvarlig på hjemmekontoret.

Jeg vil også takke katten, Kjell Bjarne, som absolutt ikke har lagt to pinner i kors for å få dette til, men som i det minste har utgjort gode pauseinnslag.

Kristiansand, 26. mai 2016,

Stine Elise Sotnedal Bremnes

## Innholdsfortegnelse

<b>Liste over akronymer og forkortelser .....</b>	<b>1</b>
<b>Liste over figurer.....</b>	<b>2</b>
<b>1.0 Innledning.....</b>	<b>3</b>
<b>2.0 Disposisjon .....</b>	<b>6</b>
<b>3.0 EØS-avtalen og borgerlig offentlighet .....</b>	<b>7</b>
3.1 EØS-avtalen: Et nasjonalt kompromiss .....	8
3.2 EØS-dekningen i norske medier .....	12
3.3 Norsk presse og dens rolle i offentligheten.....	14
3.4 Meningsdannelse.....	17
3.5 Rammeteori.....	18
3.6 Konstruksjonen av virkeligheten .....	19
<b>4.0 Metodisk rammeverk.....</b>	<b>22</b>
4.1 Kvantitativ innholdsanalyse.....	22
4.2.1 Enheter, variabler og variabelverdier.....	23
4.3 Kvalitativ tekstanalyse .....	25
4.4 Kritisk diskursanalyse.....	26
4.5 Kritisk diskursanalyse: fremgangsmåte .....	29
4.5.1 Diskursiv praksis.....	29
4.5.2 Tekstanalyse.....	30
4.5.3 Sosial praksis .....	31
4.5.3 Utvalg av nyheter til nærlesing .....	31
4.5 Metodisk kvalitet .....	32
4.5.1 Reliabilitet.....	34
4.5.2 Validitet.....	34
4.5.3 Generalisering .....	35
<b>5.0 Kvantitativ innholdsanalyse.....</b>	<b>37</b>
5.1 Dekningen av EØS i Verdens Gang (VG) i 2014 og 2015 .....	38
5.2 Dekningen av EØS i Norsk rikskringkasting (NRK) i 2014 og 2015.....	39
5.3 Dekningen av EØS i Dagbladet i 2014 og 2015 .....	40
5.4 Dekningen av EØS i Vårt Land i 2014 og 2015 .....	41
5.5 Dekningen av EØS i Klassekampen i 2014 og 2015 .....	41
5.6 Dekningen av EØS i Aftenposten i 2014 og 2015.....	42
5.7 Hvor ofte kommuniseres EØS? .....	43



5.8 Hvordan kommuniseres EØS?.....	47
5.9 Den sensasjonelle EØS-avtalen .....	51
<b>6.0 Kritisk diskursanalyse: Faircloughs trestegsmodell.....</b>	<b>54</b>
6.1 Diskursiv praksis: hvilke forutsetninger har en nyhet om EØS?.....	54
6.2 Tekstanalyse.....	59
6.2.1 NRK: Krever ny debatt om EØS-avtalen.....	59
6.2.2 VG: Kjendis-opprør mot EØS .....	64
6.2.3 Vårt Land: Krever arbeidslivet ut av EØS.....	72
6.3 Sosial praksis .....	77
6.7 Analytisk oppsummering: Hvordan konstrueres EØS i norske nettaviser, og hva kjennetegner kommunikasjonen?.....	82
<b>8.0 Litteraturliste .....</b>	<b>86</b>
<b>9.0 Liste over vedlegg.....</b>	<b>93</b>
9.1 NRK: Krever ny debatt om EØS .....	93
9.2 VG: Kjendis-opprør EØS.....	94
9.3 Vårt Land: Krever arbeidslivet ut av EØS.....	95

### **Liste over akronymer og forkortelser**

EF – De europeiske fellesskapene

EFTA – Det europeiske frihandelsforbund

ESA – EFTAs overvåkningsorgan (EFTA Surveillance Authority)

EU – Den europeiske union

EØS – Det europeiske økonomiske samarbeidsområde

FN – De forente nasjoner

Frp – Fremskrittspartiet

KDA – Kritisk diskursanalyse

NATO – Den nordatlantiske traktats organisasjon (North Atlantic Treaty Organization)

NGO – Ikke-statlig organisasjon (Non-Governmental Organisation)

NRK – Norsk rikskringkasting

VG – Verdens Gang

## **Liste over figurer**

Figur 1: Den omvendte pyramiden, hentet fra Vestad og Alme (2002, s. 78)

Figur 2: Fisken, hentet fra Vestad og Alme (2002, s. 79)

Figur 3: Faircloughs tredimensjonale diskursbegrep (2008, s. 127)

Figur 4: VG Netts dekning av EØS i 2014 og 2015

Figur 5: NRKs dekning av EØS i 2014 og 2015

Figur 6: Dagbladets dekning av EØS i 2014 og 2015

Figur 7: Vårt Lands dekning av EØS i 2014 og 2015

Figur 8: Klassekampens dekning av EØS i 2014 og 2015

Figur 9: Aftenpostens dekning av EØS i 2014 og 2015

Figur 10: Alle nyhetssaker fordelt på måned

Figur 11: Dekningen av EØS sine forhandlingene startet

Figur 12: EØS sammenlignet med andre transnasjonale organisasjoner

Figur 13: Den totale temafordelingen

Figur 14: Diskursfordeling basert på tidligere forskning

Figur 15: Alle diskursive kategorier

Figur 16: Oversikt over diskursene

## 1.0 Innledning

Norges tilknytning til EU er kompleks og svært omstendelig – den er i dag en helt annen enn da den ble underskrevet i 1992 (Claes og Førland, 2010, s. 213). Meningene om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) er mange, og de er ofte fylt av motsetninger. Erik Oddvar Eriksen og John Erik Fossum (2015) drøfter et kritisk syn på avtalen i boka *The European Union's Non-members. Independence under hegemony?* (2015). De hevder at forholdet mellom Norge og EU er et enveisforhold, som utelukkende består av nedlasting fra EU. Tidligere utenriksminister, Espen Barth Eide, skrev i 2013 en artikkel publisert på Regjeringens hjemmesider om EØS-avtalen. Han hevder den fungerer som et nasjonalt kompromiss. Og at selv om den har demokratiske svakheter, så arbeides det hardt for å demme opp for dem (Eide, 2013). Den offisielle rapporten *Utenfor og innenfor* (NOU 2012:2, 2012) har gjennomført en helhetlig vurdering av Norges avtaler med EU, på bestilling fra datidens sittende regjering. Rapporten gir en klar konklusjon: Norges deltakelse i EØS har vært en betydelig faktor for veksten landet har sett i perioden fra 1992 til 2011 (NOU 2012:2, s. 808-809).

Til tross for godene ved avtalen er det i dagens offentlige sfære flere aktører som fremmer troen på alternative tilknytninger til EU. Organisasjonen *Nei til EU* har over 24.000 medlemmer som kjemper for å holde Norge utenfor EU. Organisasjonen er kritisk til EØS-avtalen, og den tidligere lederen Heming Olaussen, og hans kollega Morten Harper, har i en artikkel (2014) luftet forslag om å erstatte EØS-avtalen med en handelsavtale. Dette mener de i større grad vil sikre norsk suverenitet, samtidig som at det sikrer norsk import og eksport (Harper og Olaussen, 2014).

Sandra Borch (2013) fra Senterpartiet ønsker en ny folkeavstemming om EØS-avtalen fordi hun mener den ikke er så økonomisk verdifull som det blir hevdet. Løsningen hun foreslår er å returnere til handelsavtalen som eksisterte før EØS-avtalen (Borch, 2013). *Europabevegelsen* fremmer norsk medlemskap i EU. Bevegelsen hevder medlemskap vil gi Norge et delt ansvar, og ikke minst et sete ved bordet hvor avgjørelsene tas (Europabevegelsen [s.a.]).

Til tross for motstridende meninger i den offentlige debatten, er det, bortsett fra Senterpartiet (Borch, 2013), få politiske partier som setter EØS på dagsorden. Sigurd Allern (2009) hevder dette kan ha flere årsaker. Med både motstandere og tilhengere av EU vil et nytt alternativ måtte favne alle, og dermed ser mange seg best tjent med å legge ballen død (Allern, 2009).

Tore Slaatta (2011) har gjennomført en analyse for Europautredningen av norske mediers dekning av forholdet til EU (2011). Han slår fast at etter EØS-avtalen ble signert, gikk pressedekningen ned. Dette begrunner han med forhandlingene var overstått og fordi medlemskapsdebatten overtok (Slaatta, 2011). Dette må ses i sammenheng med at EØS-avtalen ble forhandlet frem samtidig som at Norge i 1994 skulle avholde ny folkeavstemming om EU-medlemskap; derfor et brått skifte i fokus for mediene. Når dermed også EU-medlemskapet var ferdig diskutert, finner Slaatta at mediedekningen havner på et stabilt lavt nivå (Slaatta, 2011). Dekningen av avtalen slik den er påvist av Slaatta (2011) gjenspeiler ikke den offentlige debatten som er preget av motstridende meninger og interesser, men det er nettopp det, ifølge NOU 2012:2 (2012), at medlemskapsdebatten fortsatt skygger for for dekingen av den eksisterende tilknytningen. EØS-avtalen gjør Norge til en aktiv deltaker i den europeiske integrasjonsprosessen. I en tid hvor Norge og Europa møter nye utfordringer, som flyktnings situasjonen, den finansielle krisen i Hellas og Storbritannias exit-vurdering, viser det seg at Norge som et europeisk, vestlig, EØS-land nærmest er like involvert som EU-medlemsland.

EØS-nyheter kan i stor grad være *feilaktig* fordi de bidrar til fortielse ved å ikke speile avtalens virkelighet. Dermed skapes et forvrengt bilde av situasjonen som ikke viser til avtalens innflytelse og påvirkning (NOU 2012:2, 2012). Funnene til Slaatta (2011) samsvarer ikke med mediernes definisjon av egen rolle i offentligheten, og det samsvarer heller ikke med avtalens voksende karakter og aktualitet.

Det er mediene som setter dagsorden. De bestemmer hva som tas opp, og hva som ikke gjør det. Mediene ser på seg selv som forsvarere av ytrings- og informasjonsfrihet, hvor de opererer i en sentral rolle som kanaler ut til det offentlige rom (Sejersted, 2006). Det er likevel ikke kun mediene som sitter med makt til å sette dagsorden. I et medielandskap som blir stadig mer kommersialisert, må mediene nå frem til publikum for å overleve. På denne måten har samfunnet makt over mediene. I et spenningsfelt mellom det ideelle opplysningsformålet og det kommersielle fortjenestformålet, opererer mediene – hvor samfunnsansvaret skal følges opp, samtidig som at publikum skal få det de ønsker (Schwebs og Østbye, 2007).

Det er i dette perspektivet, mellom avtalens komplekse natur, dens aktualitet og mellom mediernes samfunnsansvar at problemstillingen i denne studien ligger: *Hvordan kommuniseres EØS i norske nettaviser, og hva kjennetegner*

*kommunikasjonen*. For å konkretisere problemstillingen er den delt opp i fire delproblemstillinger:

1. Hvor ofte og hvordan har EØS-avtalen blitt kommunisert i Dagbladet, VG, NRK, Aftenposten, Vårt Land og Klassekampen fra 01.01.2014 til 01.01.2016?
2. Hvilke temaer settes på dagsorden?
3. Hvordan konstrueres EØS i nettavisene?
4. Hvilke muligheter og begrensninger gir diskursiv og sosial praksis nyhets saker om EØS-stoff?

### **Oppgavens empiri og metode**

Det er i denne studien kun nettaviser som skal legges til grunn. Dette fordi nettaviser gjennom internett og mobilt innhold har den største skaren av lesere sammenlignet med papiraviser (Futsæter, 2016). Siden denne studien tar sikte på å si noe om konstruksjonen av EØS gjennom norske nettaviser, og hvordan dette kan tenkes å spille en rolle for mottakernes verdensbilde og meningsdannelse, er det vesentlig å ta utgangspunkt i nyhetsstoff som når flest mulig. Dette er også bakgrunnen for valg av *tidsaspekt* for studien: 2014 og 2015 er årene hvor internett og mobilt innhold virkelig tar stegene opp på skalaen over lesermasse, mens papiravisene går ned (Futsæter, 2016). Dette diskuteres nærmere i studiens metodedel.

Ved å triangulere metodisk skal studien ved *kvantitativ innholdsanalyse* besvare hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres og hvilke temaer som settes på dagsorden. Oppgavens hoveddel og mest sentrale metodiske tilnærming er *kritisk diskursanalyse* av tre strategisk utvalgte nyhetssaker. Den kvalitative analysens hovedmål er å se hvordan EØS konstrueres i norske nettaviser og hvilke muligheter og begrensninger diskursiv og sosial praksis skaper. Kritisk diskursanalyse er tett knyttet til sosialkonstruktivismens syn på virkelighetsforståelse og språk som et viktig middel i konstruksjonen av virkeligheten. Menneskers virkelighet er subjektiv og formes av språk og sosial praksis, således står ikke mennesker alene, men utgjør en del av et samfunn. Hvor ofte og hvordan EØS kommuniseres i norske nettaviser er utgangspunktet for å se nærmere på selve teksten, men også for å se på dens muligheter og begrensninger og hvordan den kan plasseres i et sosialt fellesskap. Det er gjennom kritisk diskursanalyse at denne oppgaven skal analysere tekstene ikke bare

som tekst, men også som produkter skapt og formet av diskursiv og sosial praksis, hvor tekstene igjen kan påvirke begge praksisene.

## **2.0 Disposisjon**

I teorikapittelet skal det vies tid og plass til bakgrunnen for både EØS-avtalen og mediens historiske utvikling i Norge. Ved å forstå hvordan mediene tidligere har håndtert EØS-stoff kan det bidra til å bedre forståelsen av dagens situasjon. *Rammeteori, sosialkonstruktivisme* og *meningsdannelse* skal her diskuteres nærmere.

Metodekapittelet skal vies metodologisk drøfting av *kvantitativ innholdsanalyse, kritisk diskursanalyse* og fremgangsmåte.

I kapittel 5.0 skal den kvantitative innholdsanalysen presenteres med tabeller over dekningsen av EØS, samt hvilke temaer som settes på dagsorden.

I kapittel 6.0 presenteres den kritiske diskursanalysen som forsøker å svare på hvordan EØS blir konstruert i norske nettaviser og hvilke muligheter og begrensninger diskursiv og sosial praksis gir nyhetssaker om EØS.

Det siste kapittelet er viet avsluttende betraktninger og mine anbefalinger om videre forskning på temaet.

### 3.0 EØS-avtalen og borgerlig offentlighet

Teoridelen av denne studien er bred. Dette fordi oppgaven omhandler både EU, EØS, norske medier og mediedekningen av EU og EØS. Dette er et bevisst valg for å skape en god forståelse for tematikken.

Norges tilknytning til EU har vært på dagsorden i flere tiår, og temaet har også til tider vakt store debatter i den norske offentligheten. Dette gjaldt særlig under folkeavstemmingene om EU-medlemskap i 1972 og 1994. Samtidig som debattene verserte i den sistnevnte medlemskapsdebatten, vokste EØS-avtalen frem. Noen omtaler Norge som både utenfor og innenfor (NOU 2012:2, 2012), mens andre mener Norge er EU-medlem uten medlemskap (Hillion, 2001). Uansett er EØS-avtalen den uten tvil største og mest omfattende avtalen Norge har inngått (Claes og Førland, 2010), og i dag fungerer den som et voksende og dynamisk lappeteppe som sakte men sikkert bringer Norge med videre i den europeiske integrasjonsprosessen (Slaatta, 2011). For å forstå hvordan EØS-avtalen har blitt Norges tilknytning til EU skal teoridelen først ta for seg en kort utredning av den historiske prosessen som ligger til grunn for avtalen og den norske bestemmelsesprosessen.

Betydelige ressurser ble på slutten av 1980- og begynnelsen av 1990-tallet lagt ned i norsk pressedekning av forhandlingene og uenighetene som preget både avtalens debatt og medlemskapsdebatten. Da punktum for begge debattene var satt, endret den journalistiske innsatsen seg radikalt. Å forstå mediens historie, og ikke minst dens EØS-historie, lar seg vanskelig gjøre uten å se Norges forhold til EU som en parallell historie til norsk presseutvikling. Derfor skal noe vekt legges på å forstå *hvordan mediene forstår seg selv som en aktør* i det offentlige rom, og hvordan de definerer sitt samfunnsansvar.

Mediene har makt. De har makt til å sette dagorden, og med det makt til å definere hva som er viktig og hva som er mindre viktig for publikum. Mediene har dermed mulighet til å påvirke – ikke bare gjennom prioritering, men også gjennom vinkling og rammer. Dette skal utredes gjennom å se nærmere på medias påvirkningsmakt. Dette er et viktig aspekt for oppgaven, da den knytter seg til et sosialkonstruktivistisk perspektiv. Det er derfor et utgangspunkt at virkeligheten kan gripes gjennom språk. Hva mediene dekker av EØS-stoff vil være relevant, men også *hvordan* mediene dekker stoffet.



### 3.1 EØS-avtalen: Et nasjonalt kompromiss

De offisielle EØS-forhandlingene mellom EFTA-landene og EF begynte i juni 1990, hvor målet var å inkludere EFTA-landene i EFs indre marked. Avståelse av suverenitet var for mange politikere og mediehus den største konflikten i saken, og avgjørelsen om å bruke grunnlovens §115, som krever tre fjerdedels flertall i Stortinget for å vedta avtalen, var for mange et signal om hvor omfattende avtalen ville være. Forkjemperne for EØS-avtalen, deriblant Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, utviste stor tiltro til at avtalens reservasjonsrett kunne rettfærdiggjøre tapet av suverenitet, mens opposisjonen i Senterpartiet, Venstre og Fremskrittspartiet betvilte om reservasjonsretten i det hele tatt var en reell mulighet. Til tross for uenighetene ble EØS-avtalen vedtatt i 1992. Avtalen trådte i kraft i 1994 og i praksis fikk EFTA-landene med sitt EØS-medlemskap mulighet til å delta i det indre markedet til EF, inkludert de fire friheter: fri flyt av varer, mennesker, tjenester og kapital (Archer, 2005, s. 56-57; Lyngra, 2014, s. 30-40). Avtalen innebærer også samarbeid på felt som blant annet forskning, teknologi, skole og utdanning, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, miljøvern og kultur. Billetten til denne handelsfesten er å implementere relevant EU-lovgivning, med unntak som blant annet fiskeri og landbruk (Eriksen og Fossum, 2015).

Avtalen har vist seg å være dynamisk og den har utviklet seg til å bli mer omfattende enn hva den var for over 20 år siden. EØS-regulativene gjør seg gjeldende på stadig flere områder, noe som er en automatisk effekt av at EU-samarbeidet utvides og fordypes på EØS-gjeldende arenaer (Claes og Førland, 2010).

Avtalen har demokratiske svakheter, noe som den foregående debatten før vedtakelsen av avtalen tilsier. Arbeiderparti-politiker Haakon Blankenborg og Høyre-politiker Kaci Kullmann Five bemerket dette i 1997, men mente fortsatt at prisen var verdt å betale for tilgang til det indre marked (Claes og Førland, 2010, s. 219). Magnus Lyngra (2015) har studert EØS-avtalens påvirkning på Norges suverenitet og konkluderer med at den er åpenbar i Stortingets lovgivende makt. Et av kjerneprinsippene som formet grunnlaget for å signere avtalen, var et fritt marked regulert av dynamiske regulativer. Utviklingen av regulativene har derimot vist seg å være et arbeid utført av EU, mens EFTA-landene ikke har noen reell mulighet til å påvirke lovformuleringene eller stemme over dem (Lyngra, 2015, s. 69). Til tross for Norges store antall representanter, delegater og eksperter, nyter ikke landet noen reell makt i bestemmelsesprosesser. John Erik Fossum (2015) mener forholdet mellom

Norge og EU er et enveisforhold som består av at Norge i en konstant strøm implementerer bestemmelser formulert og bestemt av andre, og aldri motsatt (Eriksen og Fossum, 2015; Lewis, 2005, s. 937). Dette aspektet av avtalen er hva Eriksen og Fossum (2015) mener er det mest problematiske. Denne avståelsen av suverenitet var også beslutningstakernes største bekymring før avtalen ble vedtatt. EØS-avtalen fremstår slik som en avveining mellom demokrati og økonomiske interesser (NOU 2012:2, 2012, s. 19). Tidligere utenriksminister, Espen Barth Eide (2013) skriver videre i artikkelen som ble henvist til innledningsvis at avtalens demokratiske svakheter er noe regjeringen jobber hardt med å veie opp for. Dette betyr å utnytte avtalens handlingsrom for å sikre norske interesser (Eide, 2013). Denne holdningen er hva NOU 2012:2 (2012) refererer til som *aktiv europapolitikk*, altså en måte å utøve innflytelse og påvirkning på gjennom formelle og uformelle kanaler. Formelle kanaler for Norge er deltakelse uten stemmerett i bestemmelsesprosesser, samarbeid med medlemsland og ikke-statlige organisasjoner (NGO-er) og som deltakere i ekspertkomiteer som bidrar med synspunkter før Den europeiske kommisjonen utformer lovforslag (Claes og Førland, 2010, s. 216; NOU 2012:2, s. 164). Eriksen og Fossum (2015) hevder lobbyisme og diplomati er Norges eneste måter å påvirke bestemmelsesprosesser på. I en uformell setting har norske lobbyister og diplomater mulighet til å opprette kontakt med viktige aktører, og ikke minst delta på høringer og møter i kommisjonen (Archer, 2005, s. 78; Ellingsen, 2008, s. 40; Eriksen og Fossum, 2015). Tilknytningen til EU er hva den offisielle rapporten NOU 2012:2 (2012) omtaler som et privilegert partnerskap: Norge er ansett som en kompetent og lojal partner, som deler kunnskap, interesser, tradisjoner og posisjoner med unionen. Det er derimot noen hindre, og disse hindrene blir stadig høyere for Norge. EU søker å oppnå autonomi i avgjørelser tatt av unionens organer i samarbeid med medlemslandene, og ikke av diplomater, lobbyister og tredjeland. Dette har ført til strengere regulering av lobbyisme. I bestemmelsesprosesser preget av konflikt og lite tid, vil EU prioritere egne interesser. Etter den store utvidelsen av EU i 2004 ble EUs agenda utvidet, som en følge har interne prosesser blitt mer tidkrevende. Dermed vies tredjeland mindre oppmerksomhet. Inngangsdøra til EU har blitt både lavere og smalere, både for norske politikere, lobbyister, diplomater og NGO-er. EU er større og sterkere enn i 1992, mens utviklingen av EFTA har gått andre veien (Lyngra, 2015, s. 64; NOU 2012:2, 2012, s. 164-165).

Selv om EØS-avtalen er preget av hindre og svakheter, er det også sterke stemmer som mener det finnes positive sider ved avtalen. Som Blankenborg og Five uttalte i 1997 er de økonomiske fordelene ved avtalene av stor betydning for norsk import og eksport, noe som kan hevdes å lindre, eller unnskylde, kompromisset mellom det indre marked og demokrati. Årsaken til at Norge deltar i EØS, Schengen og andre transnasjonale avtaler, er i stor grad troen på at samarbeid vil føre til positive politiske, sosiale og økonomiske effekter. Ved å studere den samfunnsøkonomiske utviklingen i Norge etter EØS-avtalens inntreden slår NOU 2012:2 (2012) fast at den norske deltakelsen i det indre marked har gitt en klar positiv effekt på handel, investering og sysselsetting. Norge som et lite land med åpen økonomi er avhengig av handel med andre land. Den uten sammenligning største handelspartneren til Norge er EUs medlemsland, som mottar 80 % av norsk eksport, og som selv bidrar til 60 % av norsk import. Andre faktorer ved avtalen, som blant annet oljeeksport, økt global handel og teknologisk utvikling, spiller også en betydelig rolle for den positive økonomiske perioden Norge har hatt siden avtalens inngåelse (Archer, 2005; NOU 2012:2, 2012, s. 808-809).

Dag Harald Claes, og Tor Egil Førland (2010) hevder at lover og regulativer som innføres i Norge gjennom EØS-avtalen ofte gjøres gjeldende uten politisk debatt. Denne manglende politiske behandlingen av avtalens virkeområde og effekter, blir forsterket av at feltet mangler politisk oppmerksomhet og debatt, noe det har gjort siden avtalen ble signert. Med nye lover som legges til i avtalen, og med at eksisterende lovgivning gjøres gjeldende på nye områder, blir den norske lovgivningen i økende grad harmonisert med EU-lovgivningen. Mange av lovene og regulativene som Norge innfører, er i Norges interesse å innføre, og i de situasjonene er det nærliggende å tro at endringene ville funnet sted uavhengig av EØS. Det er også tilfeller hvor implementeringen av lovgivning fra EU styrker den allerede eksisterende lovgivningen (Claes og Førland, 2010, s. 213). Forholdet mellom Norge og EU har ikke vært grunnlag for mange konflikter, noe Claes og Førland (2010) mener kan være fordi EØS-avtalen har utviklet seg uten mye innblanding fra norske aktører. NOU 2012:2 (2012) mener at utvidelsen av avtalen har bred støtte blant norske politiske partier og politikere. Rapporten mener avtalen og det dyptgripende samarbeidet bidrar til å utvikle sterkere fellesinteresser (Claes og Førland, 2010, s. 213; NOU 2012: 2,2012, s. 817-818).

Mange av debattantene som viste motvilje mot å bli fullverdige EU-medlemmer, anså EØS-avtalen for å være et bedre alternativ (Eriksen og Fossum, 2015). Innledningsvis ble det vist til ulike meninger i den offentlige debatten. *Nei til EU*, representert av Olaussen og Harper (2014), fronter tosidige avtaler med EU som et alternativ til dagens tilknytning. Med en forståelse av Norge som en viktig handelspartner, mener ytringsforfatterne av det både er i norsk og EUs interesse å fortsette det gode samarbeidet. Derfor mener Olaussen og Harper at EU vil strekke seg langt for å tilfredsstille Norge om landet trekker seg fra den gjeldende avtalen. Sandra Lavenex (2011) mener en handelsavtale på lik linje som den sveitsiske tosidige avtalen, er urealistisk. For det første på grunn av uvilje hos EU, og for det andre fordi den sveitsiske modellen er uhåndterlig og, i verste fall, enda mer udemokratisk enn EØS-avtalen (Hillion, 2011, s. 15; Lavenex, 2011, s. 378-380). Sandra Borch (2013) mener Norge burde returnere til handelsavtalen som gjaldt før EØS-avtalen. Selv om det er praktisk mulig, er det lite sannsynlig at det er gjennomførbart. Jacques Pelkmans og Philipp Böhler (2013) beskriver en urokkelig union som har lært sin lekse etter å ha akseptert den sveitsiske tosidige avtalen. De mener EU kun vil godkjenne samarbeid med EØS-lignende avtaler, dette på grunn av harmoniseringsfilosofien som ligger til grunn for det indre marked (Pelkmans og Böhler, 2013, s. 147). NOU 2012:2 (2012) konkluderer som Lavenex og Pelkmans og Böhler: Alternativene er like problematiske, om ikke mer, enn den allerede eksisterende avtalen (Lavenex, 2011; NOU 2012:2, 2012, s. 866; Pelkmans og Böhler, 2013). Teknisk sett er Norge fri til å trekke seg ut av avtalen, men den norske regjeringen anser de negative konsekvensene og implikasjonene for store for landets handel og industri, og for innbyggerne velferd og trygghet, til å vurdere det (Eriksen og Fossum, 2015, Olaussen og Harper, 2014).

Det er vanskelig å kalle EØS-avtalen en perfekt tilknytning til EU, men historien har vist at den virker, og det har den gjort i over 20 år. Vedlikeholdelsen av avtalen fremstår som et kompromiss, hvor Norge velger økonomi og handel. Med alternativene tatt i betraktning kan det påstås at norske politikere fikk det de ønsket: tilgang til det indre marked, med minst mulig tap av suverenitet. Fikk norske velgere det de stemte for? Svaret er et paradoks. Suverenitet var et av de tyngste argumentene på nei-siden til EU-medlemskap, samtidig har norske regjeringer, med bred støtte i Stortinget, brakt Norge nærmere og nærmere EU.

### 3.2 EØS-dekningen i norske medier

Under forhandlingene av EØS-avtalen var mediene på banen og delte offentlighetens bekymringer om suverenitetsavståelse og EØS-avtalens omfang (Lyngra, 2015, s. 36). Da avtalen ble signert i 1992 falt deknningen av EØS brått (Slaatta, 2011). Før fallet brukte pressen betydelige ressurser på å dekke saksfeltet. NOU 2012:2 trekker fram perioden fra 1990-1992 som et høydepunkt for EØS-journalistikken, hvor norske medier dekket forhandlingene, formidlet forskjellige synspunkter og debattene rundt avtalens form og omfang (NOU 2012:2, 2012, s. 285). Etter fallet i EØS-dekningen blir EU-debatten i større grad satt på den norske politiske dagsorden, og i perioden fra 1992-1994 ble ressursene som tidligere var viet EØS, brukt på norsk europapolitikk (Slaatta, 2011, s. 9). Under forhandlingene om EØS-avtalen og senere under medlemskapsforhandlingene, etablerte flere mediehus egne redaksjoner i Brussel – hovedsetet til EU. Da medlemskapsforhandlingene ble avsluttet, ble også den norske journalistiske tilstedeværelsen i Brussel betydelig mindre, et trekk som NOU 2012:2 (2012) påpeker ikke er særnorsk. Selv om Brussel fortsatt er det stedet i verden med flest korrespondenter, har finanskrisen, usikker økonomisk fremtid i mediehusene og teknologiutvikling ført til at tallet er betydelig redusert (NOU 2012:2, 2012, s. 287).

EØS-dekningen har etter fallet vært kjennetegnet av å sette søkelyset på enkeltsaker, som for eksempel postdirektivet og datalagringsdirektivet. Etter hvert har det også vokst frem journalistisk interesse for EFTAs overvåkningsorgan ESA, EFTA-domstolen og/eller EØS-midlene (NOU 2012:2, 2012, s. 286). Slaatta (2011) poengterer at EØS-dekningen ikke står i stil med EØS-avtalens økende betydning. Avtalen har utviklet seg til å bli mer overgripende og omfattende enn det den var da den ble vedtatt. Slaatta (2011) beskriver avtalens dynamikk som et stort og voksende lappetepp, en dynamikk som ikke finnes i den journalistiske deknningen av EØS (Claes og Førland, 2010; Slaatta, 2011, s. 10). Siden EØS-avtalen skaper et formelt kontraktsbundet forhold til EU, gjør den både EU og avtalen i seg selv til et gyldig og relevant nyhetsmarked. Norske medier har i dette transnasjonale nyhetsmarkedet definert sitt samfunnsoppdrag etter en klassisk forståelse: de søker å finne saker som er spesielt relevante for norske lesere (Slaatta, 2011, s. 16). På bakgrunn av den journalistiske rolledefinisjonen er det noen tydelige diskurser som tidligere forskning på feltet har avdekket i EØS-nyheter. Med diskurser menes det her bestemte måter å gi betydning til erfaring på et bestemt felt på. I EØS-journalistikken er diskursene preget av innholdsmessige fortellergrep som mediene benytter for å belyse

virkningene av EØS-avtalen for norske interessenter (NOU 2012:2, 2012, s. 286-287). Det er derimot ikke gjort studier av hvor standardiserte disse diskursene er (Slaatta, 2011, s. 22).

Den første diskursen Slaatta (2011) påpeker er *veto*-diskursen, hvor en eller flere aktører i samfunnet krever at Norge bruker vetoretten. *Vi står på for Norge*-diskursen handler om at norske politikere, statsråder eller ministre drar til Brussel for å kjempe for norsk fritak fra EU-regler. Det tredje, og siste diskursen, er *vi avslører hva EØS-avtalen egentlig er*, hvor det avdekkes en overraskelse om regulativer som gjelder Norge, eller at norske regulativer ikke er i samsvar med EØS' forpliktelser. Disse diskursene har alle til felles at de fører et norsk perspektiv gjennom vinkling, vektlegging og ordlegging (NOU 2012:2, 2012, s. 286; Slaatta, 2011, s. 22). NOU 2012:2 (2012) forklarer at mediedekningen av EØS kan bidra til fortielse ved at deknningen ikke speiler avtalens omfang og viktighet. Den helhetlige deknningen bidrar dermed til et forvrengt bilde, og dette viser seg i at medlemskapsdebatten fortsatt preger dagsorden mer enn EØS, selv om dette spørsmålet ikke står på den politiske dagsorden (NOU 2012:2, 2012; Slaatta, 2011).

Det er flere grunner at til EØS-dekningens utvikling har gått denne veien. Siden mediedekningen i stor grad setter søkelyset på konflikter og uenigheter, blir det følgelig få saker, da det er lite konflikt som preger europapolitiske saker i Norge. Det er som tidligere nevnt liten norsk deltakelse i EUs organer, og dette er et aspekt som påvirker informasjonsflyten til norske journalister. Det gir mindre innsyn og færre kilder. NOU 2012:2 (2012) trekker også frem at kunnskapsnivået ofte er for lavt i norske redaksjoner, noe som vanskeliggjør dekning av komplekse EØS-strukturer i en hektisk journalisthverdag. Den viktigste årsaken til lite dekning av EØS kan likevel hevdes å ligge hos redaksjonene (Allern, 2009; NOU 2012:2, 2012, s. 287; Slaatta, 2011). I en studie gjennomført av Sigurd Allern og Ulrikke Linge (2006) ble 15 norske redaktører og journalister intervjuet om prioriteringen av EU-stoff. Lokal vinkling, relevans for nasjonal politikk og geografisk nærhet ble ansett for å være de viktigste nyhetskriteriene, dette sammen med konflikter og kontroverser. Flere av redaktørene som ble intervjuet mente at manglende økonomiske ressurser er et problem, særlig for dyptgripende reportasjearbeid. Allern og Linge (2006) påpeker at også markedsfaktorer påvirker EU-dekningen, dette fordi en manglende interesse og/eller forståelse for EU-stoff hos publikum gjør temaet lett å avskrive på dagsorden (Allern og Linge, 2006, s. 129-130).

### 3.3 Norsk presse og dens rolle i offentligheten

Norsk presse strekker seg tilbake til midten av 1700-tallet. En håndfull norske aviser dominerte markedet før landet i løpet av 1800-tallet opplevde en eksplosjon i antall aviser. Etter denne utvidelsen hadde de fleste større steder i Norge konkurrerende aviser (Schwebs og Østbye, 2007). Gjennom mange år har norsk presse dekket politikk, innenriks og utenriks – også EU og EØS da det kom på dagsorden.

Kampen om parlamentarismen ga grobunn for partipressen, hvor avisene nøy et naturlig lesegrunnlag, mens partiene nøy egne kanaler ut til velgerne. I tiden etter andre verdenskrig opplevde norsk presse en markedskonsentrasjon, hvor opplaget økte, mens antall aviser holdt seg stabilt. På 1970- og 1980-tallet etablerte VG og Dagbladet seg for alvor som riksaviser, samtidig som partisympatiene ble mindre synlig i avisenes oppslag. I løpet av 1970-tallet var det flere aviser som fraskrev seg partitilhørigheten. Dette kom derimot ikke til uttrykk i EF-debatten før folkeavstemningen om medlemskap i 1972, hvor flere aviser ble avslørt som støttespillere for medlemskap. Som Slaatta skriver "(...) *mediene gikk glipp av en sjanse til å stå sine lesere nærmere enn partiene*" (Schwebs og Østbye, 2007; Slaatta, 2011, s. 9; Vaagan, 2015). Oppløsningen av partipressen skjedde noenlunde parallelt med fremveksten av begrepet *offentlighet*, som fra sekstitallet og fremover ble en sentral analytisk kategori for å forstå medier, politikk og kultur. Dette kan ha sammenheng med den tyske filosofen og sosiologen Jürgen Habermas (1962) sin bokutgivelse, som for første gang ble utgitt på norsk i 1971: *Borgerlig offentlighet, vekst og forfall*. Helge Rønning (2012) mener den offentlige sfære er et helt nødvendig aspekt for å forstå utviklingen av det moderne samfunn (Rønning, 2012, s. 163). Habermas mener at medias viktigste rolle er å gi borgerne kunnskap til å forme egne meninger og grunnlag til å ta gode demokratiske valg (Habermas, 1962). Opphavet til den borgerlige offentligheten på syttenhundretallet henger tett sammen med kravet om *ytringsfrihet*, et begrep som dukket opp i samme århundre i moderne og liberale samfunn. Ytringsfrihet forutsetter en borgerlig offentlighet. Da Norge fikk sin grunnlov i 1814, var ytringsfriheten et naturlig bidrag til parlamentarismen og demokratiet. Institusjonaliseringen av det offentlige rom innebærer også en regulering av kanalene ut til dette rommet, og i denne redaktørfunksjonen har mediene, som én av flere institusjoner, funnet sin rolle. Ytringsfrihet er et begrep som må forstås i sammenheng med begrepet informasjonsfrihet. Hvis ytringsfriheten skal tjene demokratiet og den borgerlige offentligheten, må det finnes arenaer for offentlig

kommunikasjon og avgjørende er informasjonsfrihet, som gir innsikt i politiske prosesser. Den offentlige debatten er avhengig av informerte meninger, en tanke som hviler på ideen om at et velfungerende demokrati bygger på opplyste og velinformerte borgere: en arv fra opplysningstiden (Habermas, 1962, Sejersted, 2006).

I Norge er denne åpenheten en del av landets nyere historie. Den norske offentlighetsloven ble først vedtatt i 1970. Det har sammenheng med den norske partipressen, hvor mediernes dagsorden ble ansett for å være styrt av utenforliggende hensyn. Innstillingen som ble lagt fram i 1967 sa seg positiv til allment innsyn, men mente at mediene ikke hadde verken evne eller vilje til å opptre ansvarlig som formidler. Da loven ble vedtatt var det på grunn av hensynet til den demokratiske prosess, hvor det er et rimelig krav å kunne påvirke bestemmelsesprosesser på et tidlig tidspunkt. I EU har det også vært diskusjoner om en lignende innsynsrett, og selv om det ikke finnes noe lovfestet offentlighetsprinsipp i EU, har de med tiden endret sin informasjonspolitikk for å øke gjennomsiktigheten. For norske journalister er det en utfordring at EFTA-organene ikke har samme åpenhet som vi i dag finner i hovedorganene til EU, noe som bidrar til å vanskeliggjøre deknningen av EØS-feltet (Hanssen, Helgesen og Vabo, 2011; NOU 2012:2, 2012, s. 287).

I det norske institusjonelle systemet har mediene en egenartet rolle som kanal ut til det offentlige rom og som en selvstendig kritisk vokter av makthavere. Mediene har en spesiell forpliktelse til å holde borgerne i offentligheten informert og samtidig være en arena for debatt (Sejersted, 2006). Dette samfunnsoppdraget gjør at mediene ofte omtales som den fjerde statsmakt, et begrep som Gro Sandkjær Hanssen, Marit Kristine Helgesen og Signy Irene Vabo (2011) mener burde erstattes med *samfunnsmakt*. Dette fordi mediene ikke utgjør en del av statsmakten, men fungerer som korrektiv til de tre statsmakter. Trekløveret mener mediene har to oppgaver i et representativt demokrati, hvorav den første oppgaven er å utgjøre en viktig del av den demokratiske offentlighet i sivilsamfunnet, som plasseres mellom den offentlige og private sfære. I denne rollen spiller media en viktig rolle for opplysningstidens informasjonsideal, hvor de gjennom dagsordenfunksjonen gir borgere bakgrunn for sine meninger og bidrar til den allmenne forståelsen av samfunnsforhold og samfunnsutfordringer. Den andre medieoppgaven er å sette søkelyset på kritikkverdige forhold, altså å utøve sin vaktbikkjefunksjon. I kjølvannet av medieutviklingen som tok sted på 1970- og 1980-tallet har det vokst fram et sterkt fokus på selvstendighet og en fri presse i rolleforståelsen i norsk journalistikk. Norsk



pressehistorie har lagt til rette for en viktig og nødvendig opprydding med vekt på etikk for å sikre yrkets uavhengighet (Hansen m.fl., 2011; Oltedal og Ytterstad, 2012).

Medienes rolle er verdt å gjøre noen kritiske bemerkninger ved. Medienes ideal er å skape en arena hvor hver enkelt kan delta i meningsdannelsen på egne premisser. I realiteten er det få som når fram med sine meninger: ”*Nyhetsmediets demokratiske problem vil alltid være at de som kommer til orde med sine meninger ikke utgjør en representativ del av befolkningen (...)*” (Hanssen m.fl., 2011, s. 295). Tendensen viser at eksperter, politikere og ressurssterke aktører kommer til orde langt oftere enn andre. Oltedal og Ytterstad (2012) diskuterer flere spenninger i forholdet mellom pressens rolleideal og kjerneverdi med utgangspunkt i journalistenes Vær Varsom-plakat. De bemerker at flere av punktene i plakaten favner bredt, og at de dermed blir gjenstander for subjektiv tolkning. Pressen har et ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk i norsk mediehverdag, men fanget i plakats paragrafer og mellom ideal og marked kan det oppstå spenninger rundt helhetsforståelsen av pressens ansvar, ideal og selve journalistrollen (Oltedal og Ytterstad, 2012). Mange av de etiske dilemmaene og vurderingene som pressen står ansikt til ansikt med i hverdagen, knytter seg til mediens *dagsordenfunksjon*. At mediene setter dagsorden betyr at mediene definerer hva mottakerne skal vite noe om – mediene bestemmer hva som er av informasjonsverdi i en sak (Tveiten, 2009, s. 40). På denne måten har mediene makt. Ture Schwebs og Helge Østbye (2007) viser til sosiologen Willy Martinussen (1984) sin definisjon av begrepet, hvor makt er en kontroll over verdier som gjør det mulig for et individ, en gruppe, en organisasjon eller annet, å få andre til handle på tvers av egne ønsker eller behov (Hernes, 1975; Schwebs og Østbye, 2007, s. 227). Medienes makt handler ikke bare om å sette saker på dagsorden, det kan også dreie seg om å holde saker borte fra dagsorden. Samtidig kan journalister og redaktørers preferanser og vilje påvirkes. Men det er ikke bare mediene som har makt over samfunnet, samfunnet har også makt over mediene. Næringslivet har makt over mediene gjennom eierinteresser, som annonsekjøpere og som kilder til informasjon. Medieiere har kontroll over mediene fordi de setter rammer for hvordan mediebedriften skal operere. Samtidig har publikum makt over mediene. Dette fordi mediene trenger oppslutning for å få det til å gå rundt. Derfor er det mange mediehus som tilpasser seg slik at flest mulig slutter opp om produktet.

Mediene balanserer mellom marked og ideal, hvor de fleste mediebedrifter kjemper i en konkurranseutsatt bransje med klare krav til lønnsomhet. Dilemmaet er

at pressens formål er ideelt, og det ideelle formålet må kombineres med kommersielle - journalistiske produkter må selge. Dette fører til kommersialisering, hvor kravene til produktet kan bli vektlagt mindre enn det å oppnå størst mulig publikum (Hernes, 1975; Oltedal, 2006; Schwebs og Østbye, 2007; Tveiten, 2009).

### **3.4 Meningsdannelse**

NOU 2012:2 (2012) mener dekningen av EØS kan være forvrengt i det at den ikke viser til avtalens kompleksitet og innflytelse – en forvrengt dekning over tid kan ifølge Eide (2009) påvirke mottakernes dannelse av verdensbilder.

Det er viet mye tid og krefter på forskning som søker å avdekke hvordan mediene påvirker mottakernes meninger om en sak eller hendelse. I et historisk perspektiv har forskningen utviklet seg fra å mene at mediene er allmektige, til å mene de er maktesløse, for deretter å komme fram til at det er lite trolig at enkeltstående artikler har avgjørende betydning for menneskers meningsdannelse. I den første historiske epoken, som varte fra omtrent 1850 til 1940, var det en utbredt tro at mediene hadde mulighet til å påvirke både holdninger og handlinger hos mottakerne. Fra 1940 til 1970 var det et annet syn som dominerte forskningen: de maktesløse mediene. Den amerikanske psykologen Carl I. Hovland, sammen med Irving Janis og Harold Kelly, (1967) fant at etablerte holdninger og verdier var ganske motstandsdyktige mot press utenfra. Hovland (1967) mener at mennesker eksponerer seg for, tolker og kun husker det som bekrefter eget standpunkt. Likevel er det verdt å merke seg at mediene i denne tradisjonen også ble ansett for å ha en viss grad av påvirkningsmakt, gjennom for eksempel å forsterke eksisterende syn, eller medvirke til endring (Hovland, Janis og Kelly, 1963). I dag er dette synet moderert, men ligger fortsatt tett knyttet til tradisjonen om maktesløse medier. Det sosiale miljøet og underbevisstheten gjør at mennesker avviser synspunkt som strider mot sine egne, likevel kan mediene være avgjørende for det grunnleggende synet mennesker danner seg. Schwebs og Østbye (2007) mener mediene bidrar til å utforme borgernes normer og verdier, og da mener de grunnleggende tanker om hvordan samfunnet og verden er organisert og hva som er sant og ikke sant. På denne måten er mediene med på å forme menneskers verdensbilde. Det er naturligvis ikke medienes oppgave alene å danne et individs verdensbilde; oppvekst, skolegang, foreldre og interesser er noe av det som også spiller inn. Likevel er det mange temaer mediene tar opp, som ikke nødvendigvis blir drøftet i en persons privatsfære. Dette gjør at eneste veien til temaet

blir gjennom pressen. Mediene er også en aktør i dannelsen av verdensbilder i saker og hendelser som skjer på andre siden av verden, hvor informasjonen kun når hjem gjennom mediens tolkningsrammer (Schwebs og Østbye, 2007). Det er nettopp i utenriksjournalistikk det skjer et skille, mener Elisabeth Eide (2009). Det er på dette området at mange mennesker mangler forutsetninger for å tolke nyhetsstrømmen. Verdensbildene mediene skaper kan ofte være ufullstendige, og dette fører til gråsoner i menneskers bevissthet (Eide, 2009, s. 15). Derfor mener NOU 2012:2 (2012) at EØS-journalistikken kan fremstå som forvrengt: den viser ikke det fulle og hele bildet ved å adressere enkeltsaker (NOU 2012:2, 2012).

### **3.5 Rammeteori**

Rammebegrepet skriver seg tilbake til sosiologen Erving Goffman som introduserte teorien rundt tolkningsrammer i boka *Frame Analysis* (1974). I denne boka hevder han at mennesker bruker rammer for å orientere seg og skape mening i tilværelsen. Slik sett gjør rammer isolerte hendelser forståelige fordi mennesker bruker tolkningsrammer til å sammenligne opplevelser og hendelser (Goffman, 1974).

Gaye Tuchman (1978) mener nyheter er et vindu til verden, gjennom rammer. Nyheter aspirerer å fortelle hva mottakerne ønsker, trenger og burde vite. Som enhver ramme som skisserer verden er nyhetsrammen problematisk fordi utsikten gjennom vinduet avhenger av om vinduet er stort eller lite, om glasset er rent og om vinduet har utsikt og hva det eventuelt har utsikt til – byen eller bakgården? Skisseringen av verden avhenger også av hvor mottakeren står i forhold til vinduet (Tuchman, 1978). Sigurd Allern (2008) mener nyhetsrammer veileder mottakernes tenkning om nyheter, hvor da rammene handler om budskapets mening og makt (Allern, 2001). Todd Gitlin (1980) definerer rammer som en organiseringsform for verbal, skriftlig eller visuell kommunikasjon, hvor mønstre av presentasjon, tolkning, utvalg, vektlegging og utelukkning brukes som standardisert redskap av redaksjonene. Tuchman (1978) er ikke uenig med Gitlin (1980) i at rammer brukes av mediehusene til å organisere kommunikasjon. Rammer er dermed ikke en fortellerteknikk, men en del av en kommunikasjonsprosess som skaper grunnlag for hvordan nyheter blir presentert og tolket. Dette, mener Tuchman (1978), fører til en standardisering av interaksjonen mellom redaksjoner og kilder fordi begge parter forstår og aksepterer grunnleggende regler for interaksjonen, bruker dem og dermed sammen konstruerer en tolkning av en gitt nyhetssak. Konstruksjonen av virkeligheten i nyhetene skjer ikke bare gjennom

vinklingene, men gjennom rammene som mottakerne ser verden gjennom. Disse rammene består av vinkling, men også av mye mer, forklarer Tuchman (1978) og er ikke langt fra Gitlin (1980): utvalg, utelukkning, ordvalg, presentasjon, tolkning, vektlegging og erkjennelse (Tuchman, 1978).

Nyhetsproduksjon springer ut fra et avgrenset felt av kriterier, og rammer er ikke bare brukt for å styre mottakerne, men også for å knytte nyheten til noe som gir mening, altså gi den relevans. Journalistiske nyhetskriterier som nærhet i tid og rom, konsekvenser og konflikt er noe av det som gjør en sak interessant (Tveiten, 2009, s. 106). Journalister har på denne måten flere verktøy for hånden av frivillige og ufrivillige faktorer som bidrar til å gi en nyhet dens ramme. Å velge vinkling er også med på å gi en nyhet dens ramme, det er også valget av kilder, og det å velge bort kilder, valg av tittel, ordspråk, ingress og bilde. Alt dette betyr noe fordi nyhetsmediene spiller en viktig rolle i å definere en agenda for interesse og engasjement hos mottakerne. Tuchman (1978) mener mediene konstruerer virkeligheten og Allern (2001) utdyper dette ved å si at nyheter er ikke det som skjer her og nå, nyheter er journalistiske begivenheter som er fortolket og rapportert (Allern, 2001, s. 48).

### **3.6 Konstruksjonen av virkeligheten**

Mennesker er sosiale vesener og alle har mer eller mindre ønske om å skaffe seg informasjon om verden omkring dem, men ingen har førstehåndskunnskap til alle hendelser som skjer i verden. Mange av dem blir derimot formidlet gjennom mediene. Dette gjør mennesker til dels avhengig av å motta journalisters fortolkning av virkeligheten. Schwebs og Østbye (2007) hevder at ikke alle er like kritiske til det de leser, til utvalget av kilder og til presentasjon, og det er også få som sjekker opp i sannhetsgehalten, eller perspektivet, ved å undersøke saken nærmere. Selv om mediene har et informasjonsansvar, fremstår likevel mange utenrikssaker som fragmenterte. Journalister kan ta i bruk ulike dramaturgier for å skape dramatikk i nyhetssaken, dette for å skape større forståelse for problemet, eller temaet, som drøftes. *Virkeligheten blir dermed en fiksjon, hvor den fiksjonaliserte virkeligheten blir en motpol til, og samtidig en konsekvens av, virkeligheten i virkeligheten* (Schwebs og Østbye, 2007, s. 152). I et sosialkonstruktivistisk perspektiv skaper journalistene en virkelighet, da verden er subjektiv og konstruert. Dette betyr at det ikke finnes objektiv kunnskap (Burr, 1995; Jørgensen og Phillips, 1999; Lysgård,

2001). Peter Berger og Thomas Luckmann har med boken *The Social Construction of Reality* (1966) vært sentrale bidragsyttere til forståelsen av perspektivet, og Hans Kjetil Lysgård mener forfatterne i stor grad har bidratt til etableringen av diskursen om sosialkonstruktivisme (Lysgård, 2001, s. 3). Berger og Luckmann (1966) hevder at virkeligheten er sosialt konstruert, hvor mennesker er produsenter og hvor vår sosiale verden er et produkt: Mennesker skaper og blir skapt av samfunnet.

Språk står sentralt i konstruksjonen av virkeligheten fordi språket er en essensiell komponent i forståelsen av virkeligheten. Dette sosialkonstruktivistiske perspektivet på språk er et kjennetegn i diskursanalytiske tradisjoner, hvor utgangspunktet er at menneskers forståelse av virkeligheten nettopp skjer gjennom språket. Virkeligheten forstås gjennom de begreper og tenkemåtene mennesker rår over, på samme tid som de begreper og tenkemåter mennesker rår over, er betinget av menneskenes sosiale kontekst (Berger og Luckmann, 1966). Ian Hacking (1999) stiller seg kritisk til sosialkonstruktivismen fordi han mener perspektivet langt på vei er for relativistisk. Alt kan hevdes å være sosiale konstruksjoner.

Det finnes flere teoretiske tilnæringer som kan klassifiseres som sosialkonstruktivistiske, men de er så forskjellige og mangfoldige at de vanskelig kan puttes i samme bås. Vivien Burr har i boken *An Introduction to Social Constructionism* (1995) beskrevet fire karakteristikk som er til felles for tilnærmingene, deriblant også KDA. En sosialkonstruktivistisk tilnærming skal være kritisk til selvsagt viten: Det finnes ingen objektiv kunnskap, og fordi menneskers kunnskap om verden er et produkt i seg selv, kan den ikke sies å være objektiv. Tilnærmingen skal være historisk og kulturelt spesifisert fordi mennesker er historiske og kulturelle vesener. Diskursiv praksis er en form for sosial praksis, hvilket er med på å konstruere virkeligheten og også til å opprettholde sosiale strukturer. Viten skapes i sosiale interaksjoner og gjennom sosiale prosesser skapes felles sannheter, derfor er det en felles karakteristikk for tilnærmingene at de har en sammenheng mellom viten og sosiale prosesser. Noen handlinger er naturlige, mens andre er utenkelige; forskjellige sosiale verdensbilder skaper forskjellige sosiale handlinger, noe som påvirker konstruksjonen av viten og sannhet. Dermed må en sosialkonstruktivistisk tilnærming ha sammenheng også mellom viten og sosial handling (Burr, 1995). Kritisk diskursanalyse er i denne oppgaven den sentrale metodiske tilnærmingen som skal benyttes for å besvare problemstillingen. I medietekster om EØS-avtalen skapes en tekstlig situasjon og virkelighet av kildene og

av EØS-avtalen som ikke nødvendigvis er den fulle og hele sannhet; virkeligheten kan dermed sies å skapes og endres.

#### **4.0 Metodisk rammeverk**

For å best besvare hvordan EØS konstrueres i norske nettaviser skal to metodiske tilnærminger tas i bruk. Først skal en *kvantitativ innholdsanalyse* avdekke en tallmessig beskrivelse av flere utvalgte medietekster over en begrenset tidsperiode. Dette for å forklare hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres i norske nettaviser, og hvilke temaer som settes på dagsorden. For det andre skal en *kritisk diskursanalyse* av tre strategisk utvalgte nyhetssaker undersøke hvordan EØS konstrueres i norske nettaviser. Samtidig skal den kritiske diskursanalysen se på hvilke muligheter og begrensninger diskursiv og sosial praksis gir mediedekningen.

Ved å kombinere flere metoder kan data studeres på flere måter, og i denne oppgaven er *triangulering* valgt som overordnet metodikk for å utdype forståelsen for nettavisenes dekning av EØS. Å kunne bekrefte data ved hjelp av triangulering er kontroversielt, særlig innenfor de ulike kvalitative retningene hvor det hersker uenighet om forståelsen av hva virkeligheten er (Ryen, 2002). Dette påvirker synet på om triangulering kan bekrefte data, for hvordan vet man hva som er rett og galt? Det er derfor i denne oppgaven lagt vekt på at den kvantitative innholdsanalysen skal *belyse* et tallmessig aspekt av problemstillingen, for å bidra til å gjøre studien mer fullstendig. Det vil uten kvantitativ innholdsanalyse være vanskelig å si noe om dekningen av EØS utover den kritiske diskursanalysen som da vil bli stående uten en bredere kontekst. Samtidig skal den kvantitative studien indikere områder som hovedstudien skal utdype ved å kartlegge hvilke temaer som settes på dagsorden og på den måten skal hovedundersøkelsens utvalg trekkes fra den kvantitative studien.

#### **4.1 Kvantitativ innholdsanalyse**

Nyhetsstoff om EØS-avtalen er ikke dagligdags i norske medier viser Slaattas (2011) empiriske analyse: mediedekningen av EØS har hatt en nedadgående kurve siden avtalen ble underskrevet i 1994, og har senere landet på et stabilt lavt nivå. Bakgrunnen for valget om å gjennomføre en kvantitativ innholdsanalyse av norske nettavisers omtale av EØS, er for å undersøke hvorvidt funnene til Slaatta (2011) kan sies å gjelde kun nettaviser. Slaatta (2011) uttaler seg om mediene på generelt grunnlag, mens problemstillingen i denne studien utelukkende ser på nettaviser. Den kvantitative innholdsanalysen skal benyttes for å besvare første del av problemstillingen: hvordan og hvor ofte EØS-avtalen har blitt kommunisert i nettavisene og hvilke temaer som settes på dagsorden.

Kvantitativ innholdsanalyse er hva Østbye m.fl. omtaler som ”(...) *dataregistrering og analyseteknikker som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ beskrivelse av innholdet i et budskap*” (Østbye m.fl., 2013, s. 208). Med dette mener forfatterne at en kvantitativ innholdsanalyse søker å fremskaffe data hvor forskerens egendefinerte regler for databehandling og -innsamling ligger til grunn, samtidig som at forskerens personlige vurdering i minst mulig grad skinner gjennom. At innholdsanalysen er kvantitativ skal resultere i tallmessige beskrivelser av dataene (Jacobsen, 2005; Østbye m.fl., 2013). En ekstensiv, deduktiv og hypotesetestende metode er godt egnet for å besvare hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres i utvalget, og hvilke temaer som settes på dagsorden, da metoden forenkler innhenting og systematisering av data (Ryen, 2002).

## **4.2 Datainnsamling**

Utfordringene med kvantitativ innholdsanalyse er mange, særlig i arbeidet med å definere hva som kvalifiserer som data, og hvordan dette skal registreres og systematiseres. Ulike problemstillinger krever ulike vurderinger (Østbye m.fl., 2013). Valget av nettaviser som skal inngå i den kvantitative innholdsanalysen er basert på lesermasse for VG, Dagbladet og Aftenposten. NRK er valgt på grunn av sin særegne posisjon som rikskringkaster, hvor de skal sikre demokratiske grunnverdier og tilstrebe allsidighet og mangfold (Schwebs og Østbye, 2007), mens Vårt Land og Klassekampen er valgt på grunn av sin meningsbærende profil (Slaatta, 2011, s. 17). Representativitet er vanskelig å oppnå, og et for stort utvalg av nettaviser kan vanskeliggjøre bearbeidingen av datamaterialet. Hensikten med dette utvalget er derfor å konstruere et *varierte* utvalg som er relevant for studiens problemstilling (Ryen, 2002).

### **4.2.1 Enheter, variabler og variabelverdier**

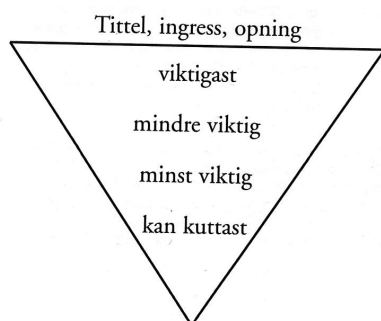
For å kunne påbegynne datainnsamlingen, må først *enheter*, *variabler* og *variabelverdier* defineres.

Å bestemme hva som er en *enhet* er en særlig utfordring for nettaviser, hvor det kan være vanskelig å finne gode arkiver, samt at nyhetssaker i etterkant av publisering kan oppdateres og redigeres. I denne analysen har *sjanger* vært avgjørende for å definere enhetene: Medietekster tilhører vanligvis en sjanger som har gjenkjennelig tekstlige trekk, et bestemt formål og en nokså bestemt utførelse. Med utgangspunkt i Lars Aarønæs' (2007) definisjon av nyhetsartikler og nyhetsreportasjer

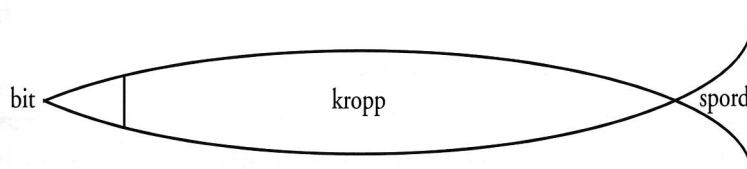


har enhetene i denne analysen blitt definert som *nyhetssaker*. Det vil si saker som kan bygges opp etter den omvendte pyramiden, se figur 1, eller som en fisk, se figur 2 (Aarønæs, 2007; Hellevik, 2002; Schwebs og Østbye, 2007).

**Figur 2: Den omvendte pyramiden, hentet fra Vestad og Alme (2002, s. 78)**



**Figur 3: Fisken, hentet fra Vestad og Alme (2002, s. 79)**



Nyhetsartikkelen er en typisk omvendt pyramide som skal besvare hva, hvem, hvor, hvordan, hvorfor og når, mens nyhetsreportasjen gir leseren en ekstra dimensjon og er gjerne lengre og mer utfyllende (Aarønæs, 2007, s. 50-51 og s. 89). Mange av de undersøkte nettavisene har selv en kategorisering for sitt innhold. Denne kategorisering har vært til stor hjelp, og med den har eksempelvis ytringer, kulturstoff, sportssaker, notiser, ledere, kronikker og kommentarer blitt silt ut. For multimodale mediehus har også radio og TV kunne siles ut.

En annen utfordring med nettavisene er *sfæren av nettstedet* et mediehus gjerne driver, eller samarbeider med (Østbye m.fl., 2013). VG eier for eksempel E24, og viser til deres nyhetssaker som sine egne. Disse sakene er gjerne kategorisert som økonomisaker og ikke nyhetssaker, og de er tydelig merket som innhold fra E24. For å gjøre enhetene lettere å sortere har denne analysen valgt å se bort fra sfærene av nettstedet. Derfor er saker fra blant annet VG TV, E24, Godt.no, VG+, Aftenposten Junior, Aftenposten økonomi og Osloby, som er eksempel på noen av sfærene innen to av de undersøkte mediehusene, utelatt. Enhetene er altså nyhetssaker merket som nyheter, og som er utgitt av redaksjonen som driver det aktuelle nettstedet. Dette inkluderer likevel NTB-saker, da de har vært gjennom den interne redaksjonen.

Faktabokser er et annet aspekt ved nyhetssakene, og i denne innholdsanalysen vektlegges de ikke fordi de ikke anses for å være nødvendige for å fastslå hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres og hvilke temaer som settes på dagsorden.

For å skape representativitet i datamaterialet, og for å kunne si noe om mediernes EØS-dekning over tid, er tidsaspektet for datainnsamlingen satt til to år. Perioden for søket er satt over en toårsperiode for å kunne minske mulighetene for at bestemte og store nyhetssaker dominerer nettavisene, og for å skape grunnlag for å si noe om den generelle nyhetsdekningen av EØS (Hellevik, 2002). Samtidig viser toårsperioden at nettavisene klart har overtaket på papiravisene i antall lesere (Futsæter, 2016). Ved hjelp av nettavisenes egne arkiver og bibliotek, er søket satt fra 01.01.2014 til 01.01.2016.

En *variabel* er de dataenhetenes egenskaper studien ønsker å si noe om. Med en (del)problemstilling som søker å avsløre hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres i norske nettaviser, refererer variablene til hva nyhetssakene handler om – tematikk. Variablene i denne oppgaven er gjensidige utelukkende kategorier, det vil si at dataenhetene kun kan plasseres i én kategori. Med dette som bakgrunn har dataenhetene i innholdsanalysen blitt sortert inn i tre variabler, hvor den ene sier noe om hva enhetene handler om. Denne variabelen har fire *variabelverdier*:

1. Saker som har EØS som tematikk,
2. saker som har EØS-midlene som tematikk,
3. saker som har EØS-regulativer som hovedtematikk eller sekundærtematikk, og
4. saker som har EFTA og/eller andre EFTA-institusjoner som tematikk, hvor også EØS-avtalen omtales.

Den andre variabelen er datoen for publisering, mens den tredje er mediehus (Hellevik, 2002; Ryen, 2002; Østbye m.fl., 2013).

Med dette som utgangspunkt har mediehusenes arkiver blitt grundig gjennomgått og saker sortert. Enhetene, altså nyhetene, har skapt variablene og variabelverdiene (Ryen, 2002).

### **4.3 Kvalitativ tekstanalyse**

Denne oppgaven skal ta i bruk kritisk diskursanalyse for å besvare hoveddelen av problemstillingen: *Hvordan kommuniseres EØS-avtalen i Norges ledende nettaviser, og hva kjennetegner kommunikasjonen?* Denne problemstillingen er delt opp i to

underspørsmål: 1) hvordan konstrueres EØS, og 2) hvilke muligheter og begrensninger gir diskursiv og sosial praksis nyhetssaker om EØS?

Kritisk diskursanalyse føyer seg inn i rekken av tilnæringsmåter til kvalitativ tekstanalyse, hvor valget avhenger av hva som skal avdekkes i teksten. Det som kjennetegner tekstanalysen som vitenskapelig metode er nærheten mellom teori og prosedyre; hvor valget faller på tilnærmingen som er best egnet til å avdekke de aspektene som skal belyses i teksten. I denne sammenhengen er det viktig å nevne at en tekstanalyse må ha et formulert formål: Hvorfor skal denne teksten analyseres? Et annet kjennetegn er at tekstanalysen er idiografisk; den setter søkelys på helheten i teksten. Tekster består av bestanddeler som kan analyseres uavhengig av hverandre, men for å si noe overordnet om tekstens mening eller tema, må analysen forholde seg til teksten som en helhet. I en tekstanalyse er det heller ikke bare teksten innhold som er under lupen, men også uttrykket. Et innhold kan formidles i flere typer medier, på ulike måter, med ulike sjangre, med forskjellige virkemidler, og det må det legges vekt på i en tekstanalyse. En tekstanalyse er fortolkende. Den søker å avdekke en teksts latente nivå, altså en teksts mer eller mindre skjulte lag av mening som kan utspille seg eksempelvis gjennom bildebruk, valg av kilder og diskurser (Østbye m.fl., 2013, s. 62-65). I dekingen av EØS har Slaatta (2011) påpekt at journalister benytter seg av allerede eksisterende diskurser som de da reproducerer i konstruksjonen av EØS (Slaatta, 2011). Spørsmålet er om dette kommer til uttrykk i nyhetssakene, og eventuelt hvordan?

#### **4.4 Kritisk diskursanalyse**

For å kunne si noe mer om hva som skjuler seg i tekstenes meningslag er kritisk diskursanalyse valgt som hovedtilnærming i denne studien. Dette fordi en nyhetstekst er diskursiv. Den er ikke kun en speiling av den sosiale verden, den bidrar også til å skape den (Tveiten, 2009, s. 76). Dette delkapittelet skal først ta for seg en teoretisk drøfting av kritisk diskursanalyse, før fremgangsmåte gjøres rede for.

Den britiske lingvisten Norman Faircloughs (2008) kritiske diskursanalyse bygger, som flere andre kritiske diskursanalytiske tilnærminger, på et *sosialkonstruktivistisk* grunnlag, hvor kunnskap blir ansett for å være noe som skapes i samhandling mellom mennesker. Begrepet *diskurs* brukes ofte om hverandre, og ikke alltid med samme betydning. Fairclough (2008) tilhører den foucaultianske og konstruktivistiske tradisjonen, og inntar et *dialektisk perspektiv* hvor han ser diskurs

som både *konstituerende* og som *konstituert* av sosial praksis. Sosial praksis er hos Fairclough (2008) ikke bare diskurs: diskurs utgjør kun ett av flere aspekter ved sosial praksis. Dermed definerer Fairclough diskurs som *språkbruk som sosial praksis*, en språkbruk som manifesterer seg i praksis gjennom en rekke ulike diskurser, hvor da diskursene bidrar til å gi betydning til erfaring på bestemte felt på (Fairclough, 2008; Hågvar, 2003; Kress og van Leeuwen, 2001, s. 25).

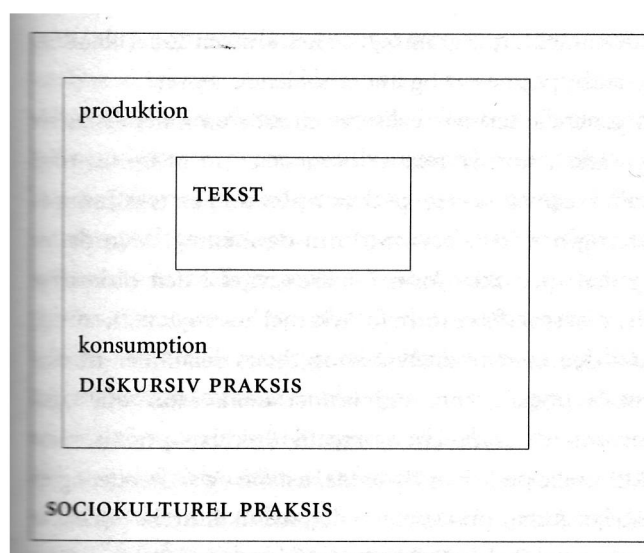
Diskursanalyse er som nevnt analyse av tekster som går ut over setningenes nivå. Felles for diskursanalysene er at de bygger på ideen om at veien til virkeligheten går gjennom språket, en strukturalistisk og poststrukturalistisk språkfilosofi. På samme måte som det ikke eksisterer én felles definisjon på begrepet diskurs, finnes det heller ikke én rendyrket tilnærming til diskursanalyse. Norman Fairclough (2003) skiller selv mellom to hovedtilnærminger: en lingvistisk og en samfunnsvitenskapelig tradisjon. Felles for dem begge er interessen for forholdet mellom språk og samfunn, men graden av interesse for de samfunnsmessige omgivelsene er det som utgjør den grunnleggende forskjellen mellom tilnærmingene. Den lingvistiske tradisjonen legger mest vekt på tekster, både talte, skrevne og visuelle, og viser til konkret bruk av språk og andre tegn i kommunikasjonen. Den samfunnsvitenskapelige tilnærmingen legger mest vekt på å avdekke samfunnsmessige kontekster og maktforhold og bruker således historiske og samfunnsmessige betingelser for å forstå produksjon av tekster (van Dijk, 2001; Lysgård, 2001; Østbye m.fl., 2013).

Norman Fairclough (2008) forsøker med kritisk diskursanalyse (KDA) å bygge bro mellom den lingvistiske og den samfunnsvitenskapelige tradisjonen. Overordnet i diskursteorien til Fairclough ligger et dialektisk perspektiv som sier at diskurs er formende og formet av sosiale praksiser, og hans kritiske diskursanalyse utforsker spennet mellom disse to sidene av språkbruk (Fairclough, 2008, s. 121; Østbye m.fl., 2013). Ved å kalle tilnærmingen kritisk, hevder Fairclough (2008) å anerkjenne at språkbruk og sosiale praksiser er knyttet til årsak-virkningsmekanismer som under normale omstendigheter ligger i underbevisstheten. KDA søker å påvise disse årsak-virkningsmekanismene i en systematisert analyse av tekster, sosiale og diskursive praksiser – og i forbindelsene mellom dem (Fairclough, 2008, s. 120; Østbye m.fl., 2013, s. 95). Hans Kjetil Lysgård (2001) kritiserer Faircloughs diskursdefinisjoner, fordi han mener en diskurs vanskelig kan avskilles fra en annen diskurs (Lysgård, 2001, s. 13). Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips (1999) legger til at grensen mellom den diskursive praksisen og den sosiale praksisen er

uklar. Fairclough tilbyr ikke noen retningslinjer som tilsier hvor mye sosial analyse som er tilstrekkelig, og han gir heller ingen føringer for hvilke teorier som burde anvendes. Selv bruker Fairclough en rekke forskjellige teorier som base for sine analyser, og han kan tolkes dit hen at det er rom for å bruke hvilken som helst teori i hans KDA (Jørgensen og Phillips, 1999).

Slik som diskurs og diskursanalyse, er også kritisk diskursanalyse en betegnelse som brukes på flere forskjellige måter, dermed har ikke denne tekstanalytiske tilnærmingen et enhetlig teoretisk rammeverk. I oppgavens KDA skal Faircloughs tilnærming legges til grunn, da den har den mest velutviklede teorien og metoden for forskning innenfor kommunikasjon, språk og samfunn (van Dijk, 2001, s. 352; Jørgensen og Phillips, 1999, s. 72; Østbye m.fl., 2013, s. 93). Den teoretiske tilnærmingen til Fairclough begynner med den kommunikative begivenheten, som i dette tilfellet er nyhetssaker med EØS-avtalen som tematikk (Fairclough, 2008; van Dijk, 2001, s. 359). KDA av kommunikative begivenheter analyserer forholdet mellom tre dimensjoner av begivenheten. Denne prosessen har Fairclough (2008) tegnet opp i en tredimensjonal modell, se figur 3.

**Figur 3: Faircloughs tredimensjonale diskursbegrep (Fairclough, 2008, s. 127).**



Modellen består av tre analysenivåer: tekstanalyse, analyse av diskursiv praksis og sosial praksis, hvor helheten settes inn i en fortolkningsramme (Fairclough, 2008; Jørgensen og Phillips, 1999). Fairclough (1992) anbefaler å begynne med å analysere den aktuelle diskursive praksis. På denne måten blir den diskursive konteksten til tekstene som skal analyseres avklart. Etter tekstanalysen skal funnene til slutt

relateres til den overordnede sosiale praksisen som diskursiv praksis og tekstene er en del av (Fairclough, 1992, s. 231).

#### **4.5 Kritisk diskursanalyse: fremgangsmåte**

Først skal den kritiske diskursanalysen ta for seg diskursiv praksis og se nærmere på hvilken kontekst nyheter om EØS produseres, formidles og leses innenfor. Tekstanalysen skal undersøke språket som sosialt fenomen, hvor tekstene vurderes ut fra sjanger og diskurs. Siden denne oppgaven tar sikte på å si noe om hvordan sosial og diskursiv praksis gir føringer for teksten gjennom muligheter og begrensinger, er det essensielt å se nærmere på konteksten. Faircloughs (2008) modell for KDA av mediediskurser er åpen for å velge egne fokuspunkter. I denne diskursanalysen vil tekstanalysen være i hovedfokus for å besvare hvordan norske nettaviser kommuniserer EØS-avtalen. Samtidig vil betydelig vekt legges på diskursiv og sosial praksis for å kunne si noe om hvilke muligheter og begrensninger de gir teksten. Dette fordi sosial praksis former tekster ved å sette rammer for den diskursive praksis, noe som kommer til uttrykk i teksten (Fairclough, 2008, s. 127-130).

##### **4.5.1 Diskursiv praksis**

Ved analyse av diskursiv praksis er analytikeren opptatt av hvordan den kommunikative begivenheten blir produsert, distribuert og konsumert. I denne studien skal produksjonsforhold og normer som sjanger og nyhetskriterier vektlegges, da det er aspekter som er avgjørende for skapelsen av nyheter om EØS. I medieforskning er det essensielt å se på de institusjonelle prosesser som preger nyhetsredaksjonene, da det gir føringer for resultatet. For å best besvare hvordan nyheter om EØS konstrueres, ville det vært berikende å bruke observasjon eller resepsjonsanalyse, men det har i denne omgang blitt vurdert som for tidkrevende, da studien allerede er supplert med en kvantitativ innholdsanalyse.

I en analyse av diskursiv praksis er det også hensiktsmessig å studere hvordan tekstforfatterne bruker allerede eksisterende diskurser og sjangre for å skape en tekst, og hvordan mottakerne bruker disse i fortolkningen av teksten. Dette er hva Fairclough (2008) omtaler som *interdiskursivitet*. Den diskursive praksisen er bindeleddet mellom teksten og sosial praksis. Dette fordi sosial praksis former teksten ved å sette rammer for diskursiv praksis. *Intertekstualitet* er et annet begrep Fairclough bruker i sine analyser, og det handler om hvordan nyhetssaker trekker på andre nyhetssaker eller tekster av annen karakter. Intertekstualitet analyseres for å

avdekke hvilken diskursiv prosess den enkeltstående teksten er en del av. Finnes det samspill med andre tekster? En nyhetssak kan være intertekstuell i det at den gjengir det andre sier og gjerne bruker deler av andre tekster, som eksempelvis taler, offentlige uttalelser og offentlige dokumenter (Fairclough, 2008, s. 126-127; Jørgensen og Phillips, 1999, s. 93).

#### 4.5.2 Tekstanalyse

Fairclough (2003) har et multifunksjonelt syn på tekster, hvor enhver tekst har tre hovedtyper av mening: *handling*, *representasjon* og *identifikasjon*. *Handling* viser til tekstens realisering av relasjoner, hvor denne analysen skal se på hvordan avsender- og mottakeridentiteter konstrueres, for eksempel gjennom hva som er fremhevet av status og roller, eller gjennom personlig og individuell identitet. *Representasjon* er hvilke diskurser som presenteres som virkeligheten, mens *identifikasjon* legger vekt på selve teksten, både som fragmenterte deler av mening, og hvordan dette utgjør en helhet (Fairclough, 2008, s. 125; Fairclough, 2003, s. 27-28; Jørgensen og Phillips, 1999, s. 82). Begrepene *handling*, *representasjon* og *identifikasjon* korresponderer med Faircloughs (2008) syn på hvordan diskurs gjør seg gjeldende i sosial praksis. For denne definisjonen benytter han tre nye begreper: *sjanger* (*handling*), *diskurser* (*representasjoner*) og *stil* (*identifikasjon*). Når tre nyhetssaker med EØS-avtalen som hovedtematikk skal analyseres, skal de først analyseres ut fra de tre typene av mening, altså *handling*, *representasjon* og *identifikasjon*, og se nærmere på hvordan dette blir realisert i tekstens funksjoner. Deretter skal linjene trekkes fra den konkrete kommunikative begivenheten til abstrakte sosiale praksiser. Dette gjøres ved å se på hvilke sjangre, diskurser og stiler som blir trukket på og hvordan disse artikulere seg i teksten (Fairclough, 2003, s. 28).

Fairclough har en rekke redskaper til å analysere tekster med slik at analysen kan avdekke hvordan diskurser iverksettes tekstuelte (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 95). Det som skal vektlegges i denne tekstanalysen er lingvistiske begreper som *nominalisering*, *modalitet* og *transitivitet*. *Nominalisering* er et språklig virkemiddel hvor en prosess gjøres om til et substantiv. *Nominalisering* utelater ofte agenten og understreker effektene. *Modalitet* handler om talerens grad av tilslutning til det hun eller han sier. Blir det som sies presentert som en sannhet, eller noe som kan være sant? Setningen ”EU er en stadig større trussel mot Nord-Norge” (NRK 22. mars, 2014) er et eksempel på en sterk modalitet. Det presenteres som en sannhet at EU er

en trussel mot Nord-Norge (Fairclough, 2008). Ved å analysere transitivitet settes søkelyset på hvordan hendelser og prosesser knyttes til subjekter og objekter. Er subjektet med i setningen, brukes det passiv eller aktiv form av verbet? Transitivitet og nominalisering kan bidra til å tilsløre hva som faktisk skjer, og hva som er årsaken bak hva som skjer. Det påvirker mottakernes forståelse av prosessen (Fairclough, 2003; Jørgensen og Phillips, 1999, s. 95).

Fairclough (2008) vektlegger viktigheten av at tekstanalysen er multisemiotisk, altså at den må inkludere analyse av bilder, videoer eller andre aspekter ved den visuelle organiseringen av teksten, layouten. Dette er viktig for denne oppgaven fordi nettavisene har andre krav til layout enn eksempelvis papiraviser. Nettavisene har også andre muligheter og begrensninger i så måte, og derfor skal nyhetssakenes layout vies tid, for å se hvordan ulike semiotiske modaliteter interagerer med teksten for å skape mening og betydning (Fairclough, 2008, s. 126).

#### **4.5.3 Sosial praksis**

Når teksten er analysert både som diskursiv praksis og tekst, skal den plasseres i forhold til den bredere sosiale praksis som den er en del av. I KDA av sosial praksis kan ikke-diskursive og kulturelle rammesettere for den diskursive praksisen avdekkes (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 98). Norsk presses rolle i offentligheten er diskutert i kapittel 3.3 og i analysen av sosial praksis skal dette tas med videre som et bakteppe for forståelsen av rommet hvor nettavisene opererer. Samtidig skal avdekkede diskurser diskuteres og bidra til å skape et bilde av hvordan EØS konstrueres, noe som vil bety at analysen av sosial praksis drar med seg analysen av diskursiv praksis og tekst for å se helheten i konstruksjonen. Det er dette som muliggjør et svar på problemstillingen om *hvilke muligheter og begrensninger sosial og diskursiv praksis gir nyhetssaker om EØS*. Hvilke konsekvenser gir diskursiv praksis for konstruksjonen av EØS gjennom norske nettaviser, og hva har det å si for mottakernes meningsdannelse og medienes definisjon av egen rolle?

#### **4.5.3 Utvalg av nyheter til nærlesing**

Den kvantitative innholdsanalysen fant at 14 av 179 nyhetssaker har EØS som hovedtematikk, og disse danner utgangspunkt for å velge ut datamateriale til kritisk diskursanalyse. Det er en ekskluderende faktor at mange nettaviser har fulgt opp samme tema, det gjør det faktiske utvalget på 14 saker en god del mindre. Lengden på



nyhetssaken er også en faktor for utvelgelsen. Noen av de 14 nyhetssakene er av størrelse og innhold som i en papiravis kunne gått for å være notiser. Slike saker gir lite å gå på i den tekstanalytiske delen av analysen, da tekstlige grep som modalitet, transitivitet og nominalisering vanskeligere lar seg avdekke i så korte nyhetssaker.

For å konstruere variasjon i utvalget (Ryen, 2002), er én nyhetssak hentet fra VG, Dagbladet (som ikke har noen nyhetssaker med EØS som hovedtematikk i gitt tidsrom) og Aftenposten, én sak er hentet fra NRK og den siste fra Klassekampen og Vårt Land, som seg imellom har fire saker med EØS som hovedtematikk.

På bakgrunn av faktorene er det én nyhetssak som står igjen fra de to som er registrert hos NRK, og det er *Krever ny debatt om EØS-avtalen* (NRK, 30. april, 2014). Blant sakene hos VG og Aftenposten er mange av de samme temaene satt på dagsorden, Aftenposten har også egen versjon av den utvalgte NRK-saken. Den utvalgte saken fra de to nettavisene er VG-nyheten *Kjendis-opprør mot EØS* (VG, 11. august, 2015). Klassekampen og Vårt Land har begge dekket interne uenigheter i LO, og siden Klassekampens saker må settes i en bredere kontekst da de er oppfølgingssaker, har den siste utvalgte saken blitt valgt fra Vårt Land, da den omhandler samme tema. Den er titulert: *Krever arbeidslivet ut av EØS* (Vårt Land, 1. mai, 2014).

#### **4.5 Metodisk kvalitet**

Denne studien skal som nevnt benytte seg av triangulering i det den kombinerer både kvantitativ og kvalitativ metode for å besvare problemstillingen. Ryen (2002) hevder triangulering kan kritiseres, og det er særlig mange tilnærminger som kritiserer triangulering dersom det benyttes for å *bekreft*e data. I denne oppgaven skal det brukes for å utdype svaret, og for å sette den kritiske diskursanalysen inn i en større kontekst. I denne studien gis den kvalitative metoden forrang, det vil si at den gis mest tyngde og vekt. Den kvantitative delen brukes til å trekke det kvalitative utvalget av data og til å skape en tallmessige beskrivelse av nettavisenes dekning av EØS.

Det finnes ulemper ved triangulering, som for eksempel at det er tidkrevende. Ryen (2002) peker også på én spesiell utfordring ved triangulering som er verdt å merke seg: ikke alle forskere behersker begge metoder. Det er likevel, eller på tross av dette, et bevisst valg da muligheten for å skape en tallmessig beskrivelse av nettavisenes dekning av EØS i stor grad kan belyse hovedproblemstillingen, altså

hvordan nettavisene kommuniserer EØS, bare ved å simpelthen forklare hvor ofte. Det impliserer prioriteten dette gis av norske journalister og redaktører.

I både tekstanalyse og kvantitativ innholdsanalyse kan forskerens perspektiv være farget av problemstillingen. Ønsket om å lykkes kan føre til at forskeren lettest finner data som genererer og bekrefter ønskede hypoteser. I den kvantitative innholdsanalysen er dette noe som er bevisst forsøkt unngått ved å velge et nøytralt søkeord som EØS, dette, sammen med tidsaspektet på to år og definisjon av enheter og variabler skal sikre en så nøytral og objektiv datainnsamling som mulig. Det er likevel en mulighet for at begrenset kontekstuell forståelse kan påvirke tolkningen av dataene, noe som kan påvirke registreringen og vurderingen av innholdet i nyhetssakene. Tekstanalysen vil også kunne kritiseres for å være relativistisk (Ryen, 2002). Dette fordi en tekstanalyse alltid vil bære preg av øyet som ser. Funn og utvalg vil være gjenstand for skjønnsmessig vurdering og derfor også gjenstand for kritikk. Selv om de ulike tilnærmingene til tekstanalyse opererer med forskjellige verktøykasser og perspektiver for analyse av tekster, vil de i realiteten benyttes forskjellig avhengig av forskeren. Objektivitet og subjektivitet spiller en nøkkelrolle her. I en tekstanalyse vil det være vanskelig å peke på en objektiv og allmenngyldig sannhet, og det vil sjelden være mulig å generalisere resultatene da utvalget er skjønnsmessig og heller ikke representativt. Naturalister, som søker gyldighet og objektivitet, vil kunne kritisere forskeravhengigheten i tekstanalysen som vitenskapelig metode (Ryen, 2002, Østbye m.fl., 2013).

KDA som metode kan avdekke et større og sammenhengende bilde mellom tekst, samfunnsmessig kontekst og handling, men den kan kritiseres for å være subjektiv, skjønnsmessig, ikke representativ og i verste fall kan dens krevende natur fjerne fokuset fra teksten som et produkt fra en sosial virkelighet. Som i tekstanalysen er det i kritiske diskursanalyser i stor grad hva forskeren anser som viktig som avspeiles. Det gjør KDA til gjenstand for kritikk for å være alt fra vitenskapsrelativisme til undergraving av vitenskapelig autoritet (Duedahl og Hviid Jacobsen, 2010, s. 86). David Silverman (2011) mener denne relativismen kan være en styrke og peker på at den sosiale virkeligheten er i endring, og beslutninger, perspektiver og oppfatninger er dynamiske. En tekstanalyse kan gjenspeile mangfoldet i det dynamiske samfunnet nettopp ved at den er relativ. Subjektivitet kan avspeile og bli viktige symboler for den kulturen og tiden vi lever i. I et

postmodernistisk perspektiv kan en tekstanalyse stå som en versjon av virkeligheten som lever sitt eget liv.

#### **4.5.1 Reliabilitet**

Reliabilitet er et begrep som brukes om stabilitet i målinger. Varierer målinger fra gang til gang under de samme betingelsene, er forskningen lite reliabel. Reliabilitet er et viktig kvalitetskriterium for kvantitative studier da kvantitative studier i større grad er etterprøvbare. Reliabiliteten kan testes ved å utføre gjentatte datainnsamlinger ved å bruke de samme metodene, og reliabiliteten er større desto mer de gjentatte datainnsamlingene samsvarer med den foregående (Ryen, 2002). Det er i denne kvantitative undersøkelsen problemer med reliabiliteten i det analysen søker å plassere materialet i kategorier basert på diskurser, og også skape nye kategorier underveis. Den baserer seg altså på skjønnsmessig vurdering – noe som ikke kan måles og som heller ikke er etterprøvbart. På denne måten tar studien en eksplorativ vending, hvor poenget er å finne fenomener som er viktige og å finne begreper som rommer fenomenene. Det er vanskelig å vite om den eksplorative undersøkelsen er typisk, og om den egner seg for generalisering, men kanskje kan den gi nye teorier som igjen kan fostre mer forskning på feltet (Ryen, 2002; Østbye m.fl., 2013). Når den kvantitative innholdsanalysen tar en kvalitativ vending i den eksplorative undersøkelsen av diskurser vil den kritikken som rettes til reliabilitet innenfor kvalitativ forskning, også ramme denne studien. Lincoln og Cuba (1985) argumenterer for å erstatte begrepet reliabilitet med *pålitelighet*. Lincoln og Cuba (1985) er kritisk til reliabilitet fordi de mener kriteriet bygger på en forenklet forståelse av kvalitativ forskning. Den kvantitative innholdsanalysen vil i besvarelsen av hvordan EØS kommuniseres i norske nettaviser i tidsperioden hvile på Lincoln og Cubas forståelse av reliabilitet og søke å oppnå pålitelighet gjennom å etterleve deres krav til forskningen. Dette gjøres ved å *etterstrebe kvalitet* i forskningen gjennom nøye dokumenterte valg av data, metoder og avgjørelser gjennom prosjektet.

#### **4.5.2 Validitet**

Validitet handler om i hvilken grad man ut fra resultatene av en studie kan trekke gyldige slutninger om det som er undersøkt. En studie har høy validitet dersom den gjengir virkeligheten slik den er (Ryen, 2002). Den kvantitative delen av denne studien skal se hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres i norske nettaviser, og hvilke temaer som settes på dagsorden. Validiteten er høy dersom undersøkelsen resulterer i

data som sier noe om problemstillingen. I den kvantitative innholdsanalysen kan datainnsamlingen etterprøves, og dataene besvarer problemstillingen i hvor ofte EØS er kommunisert og hvilke temaer som settes på dagsorden. Det er i besvarelsen av *hvordan* EØS kommuniseres at den kvantitative innholdsanalysen får et kvalitativt preg i det at den genererer hypoteser som utvikles induktivt. Siden en induktiv slutning ikke er en logisk følge av premissene, fører den ikke til entydig verifiserte og universelle utsagn (Ryen, 2002). Det er en svakhet ved den kvalitative metoden, som verdsetter mening fremfor handling, at det er vanskeligere å komme fram til samme resultat, generalisere og finne entydige konklusjoner. Dette gjelder både for den eksplorative undersøkelsen i innholdsanalysen, og den kritiske diskursanalysen. Sannheten er i disse studiene i større grad avhengig av å bli tolket (Schwebs og Østbye, 2007). Dette er en utfordring som er tatt hensyn til på samme måte som reliabiliteten: ved å søke en nøye dokumentert prosess, diskusjon rundt metode og velbegrunnede valg.

Validitet og reliabilitet er kontroversielle temaer innen kvalitativ forskning. Konstruktivistiske tilnærminger til empirisk forskning har ført til sterk kritikk mot de tradisjonelle og positivistiske kvalitetskriteriene. Dersom det ikke finnes noen virkelighet ”der ute” som man kan enes om, så er det heller ikke mulig å oppnå direkte kunnskap om den. Det samme gjelder når språket ikke lenger anses for å kunne referere til en stabil ytre virkelighet. I en slik situasjon blir disse kriteriene bare et forsøk på å oppnå kunstig konsensus. Det er nettopp her paradokset ved relativismen blir synlig, for hvordan er det mulig å omfavne ett bestemt synspunkt når man samtidig avviser at det finnes én sannhet (Ryen, 2002)?

#### **4.5.3 Generalisering**

Slik som reliabilitet og validitet er kontroversielle temaer innen kvalitativ forskning, kan det samme sies å gjelde generalisering, altså hvorvidt studiens funn kan gjøres allmenngyldige. I bruk av kvalitative metoder er ikke alltid hensikten å fastslå om funn er generaliserbare, det kan være et like viktig poeng å oppnå forståelse for de dynamikkene som finnes i konteksten som studeres. Det er i den kvalitative delen av studien lagt vekt på å si noe om hvilke muligheter og begrensninger sosial og diskursiv praksis gir EØS-stoff i norske nettaviser, altså hvordan og hvorfor er dekkningen av stoffet som den er? Dynamikkene som ligger i konteksten av EØS-stoff, eksempelvis produksjon og konsumpsjon, kan generaliseres dersom det er grunnlag

for det (Østbye m.fl., 2013, s. 124). Giampietro Gobo (2011) hevder at det finnes muligheter for at etnografiske studier kan generaliseres. Hvis det er gitt at menneskers adferd er lik over tid, kan det snakkes om generalisering dersom utvalget er gjort ved å etterfølge nøyaktige kriterier. Hvis en studie er gjort på et objekt eller fenomen som er en del av et større objekt eller fenomen, med mål om å avdekke formulerte karakteristikk ved objektet eller fenomenet, kan en objekt-/fenomenstudie kunne generaliseres (Gobo, 2011, s. 29). Dette kan også gjelde tekstanalyser som KDA. Tekster skapes ikke i tomrom, og dermed er det naturlig å anta at tekstanalyser baserer seg på fellestrekk eller felles karakteristikk som gjør at de trekker i samme retning. Dermed kan en enkelt tekstanalyse leses som noe større enn seg selv (Ryen, 2002). Tekstanalyser er viktige også fordi de sier noe om hvorfor og hvordan tekster fungerer som de gjør, og ikke bare hva de består av. Kan konteksten hevdes å lagre mer sannhet enn forskning som baserer seg på svart/hvitt-tekning?

## 5.0 Kvantitativ innholdsanalyse

Den kvantitative innholdsanalysen skal forsøke å besvare de første delene av problemstillingen, altså *hvordan og hvor ofte EØS-avtalen har blitt kommunisert i norske nettaviser i tidsrommet fra 01.01.2014 til 01.01.2016, og hvilke temaer som settes på dagsorden*. Tidligere forskning på mediedekningen av EU og EØS (NOU 2012:, 2012; Slaatta, 2011) har satt søkelyset på mediene generelt og funnet at mediedekningen er liten, og at den er preget av diskurser som i ytterste konsekvens kan føre til et forvrengt bilde av avtalen. Med diskurser mener Slaatta (2011) *innholdsmessige fortellergrep og rammer som belyser avtalens virkning for ulike interesser i Norge*. Dette er hva Gudmund Hernes (1978) beskriver som mediens virkemiddel for å tiltrekke mottakernes oppmerksomhet. Dette gjøres gjennom *medievridding* som er en måte å ramme inn nyhetsstoffet på slik at det vekker oppmerksomhet hos publikum.

*Årsaken til at denne studien gjennomføres er for å undersøke om tendensene påvist av tidligere forskning også er gjeldende for nettavisene*. Det anses som en mulighet at funnene til tidligere forskning kan avvike hos nettavisene. Nettmediet og dagsordenfunksjon på nett møter utfordringer i kommersialisering og klikkjournalistikk, samtidig møter nettjournalistikken store krav til produksjon. Produksjonskravet kan føre til at flere saker kommer på dagsorden enn hva det ville gjort hvis produksjonskravet var mindre (Allern og Linge, 2006; Terøy, 2015).

I denne studien skal seks aviser undersøkes: VG, NRK, Dagbladet, Vårt Land, Klassekampen og Aftenposten. Bakgrunnen for utvalget av nettaviser er diskutert i kapittel 4.2. Søkeordet er "EØS" og tidsspennet fra 01.01.2014 til 01.01.2016. De fleste sakene som nevner EØS har ingen relevans til selve EØS-avtalen, men bruker akronymet som en geografisk forklaring og/eller begrensning: EØS-borgere, EØS-land, innenfor og utenfor EØS. Disse nyhetssakene har blitt sortert ut.

Datamaterialet er sortert inn i kategorier som vokste fram fra dataene da det var tydelig at nyhetene kunne plasseres i gjensidig utelukkende kategorier basert på tematikk. Nyhetssaker som har EØS som tematikk er delt opp i to kategorier, dette fordi forhandlingene om EØS-midlene pågikk i den undersøkte toårsperioden, noe som har skapt mange oppslag, men oppslag som ikke direkte har EØS-avtalen i seg selv som tematikk. Med denne bakgrunnen ser temakategoriseringen slik ut:

1. Saker som har EØS som hovedtematikk eller sekundærtematikk,
2. saker som har EØS-midlene som tematikk,

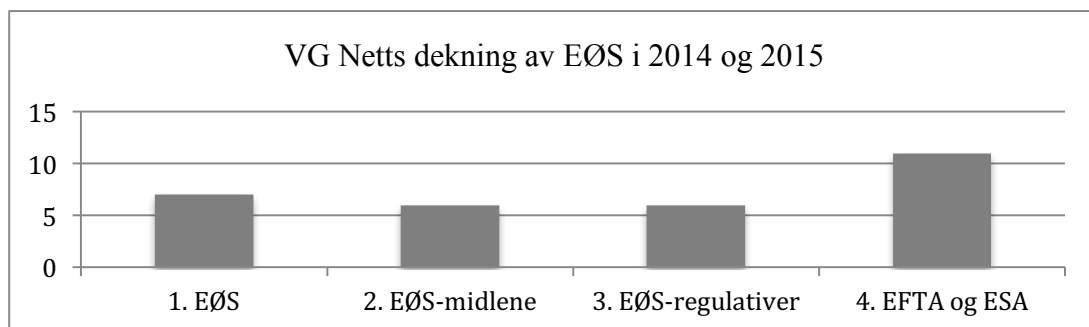
3. saker som har EØS-regulativer som hovedtematikk eller sekundærtematikk, og
4. saker som har EFTA og/eller andre EFTA-institusjoner som tematikk, hvor også EØS-avtalen omtales.

Om en sak har EØS, EØS-midlene, -regulativer eller EFTA som hovedtema eller sekundærtema bestemmes etter hvorvidt temaet omtales i overskriften, i ingressen eller først i artikkelen. Dersom det ikke kommer fram i starten av artikkelen, blir det definert som sekundærtema.

### 5.1 Dekningen av EØS i Verdens Gang (VG) i 2014 og 2015

VG Nett er et heleid datterselskap av Verdens Gang AS, og er Norges mest leste nettavis (Krumsvik, 2012, s. 113). Lesermassen er årsaken til at VG Nett er valgt ut til å være med i innholdsanalysen. Søkeord "EØS" i VGs arkiver ga 6360 treff. Søkefunksjonen til VG tillater ikke å begrense tidsaspektet for søket, og kan heller ikke sortere på sjanger – derav mange treff. Ved en nærlesing av materialet er det 30 saker som omhandler EØS-avtalen, og sortert etter tema ser fordelingen slik ut:

Figur 4: VG Netts dekning av EØS i 2014 og 2015



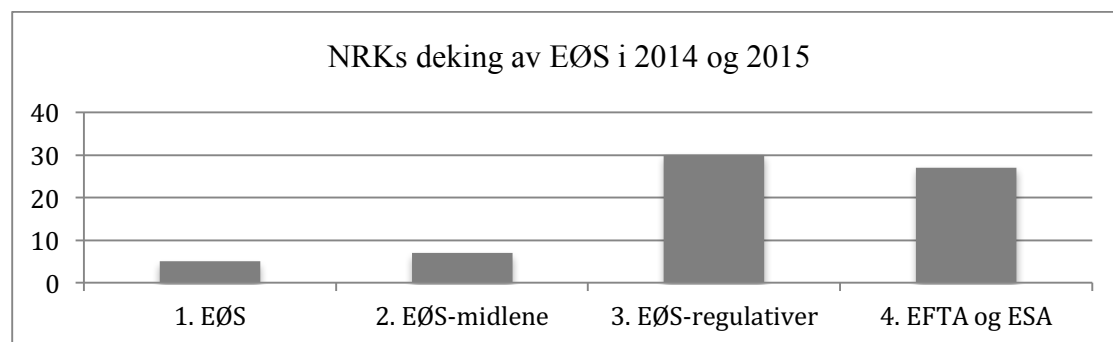
Sju saker har EØS-avtalen som hoved- og/eller sekundærtematikk. Av disse sakene er det fire selvstendige temaer, hvor tre fremstår som enkeltsaker: *Frp legger EØS-debatten død* (03.05.2014), *Flertallet vil beholde EØS-avtalen* (NTB-sak, publisert 03.01.2014) og *Cameron advarer britene mot "norsk" EU-løsning* (28.10.2015). De fire neste sakene er knyttet til interne uenigheter i fagbevegelsen. Den ene er *Nei-sjef om å droppe EØS-avtalen: Nesten ingen snakker norsk lenger* (30.04.2015) og den andre er *Nei-topper kjemper mot EØS-opprør* (29.04.15). Den tredje er *Kjendis-opprør mot EØS* (11.08.15) og den fjerde er *Høyre ber Ap gå til kamp mot EØS-motstanderne* (12.08.15). *Kjendis-opprør mot EØS* er ikke direkte knyttet til interne uenigheter i fagbevegelsen, men har det som bakteppe.

I kategori 2 finnes det seks saker som omhandler EØS-midlene i større eller mindre grad. VG har som de andre undersøkte nettavisene vektlagt en situasjon i Ungarn, hvor EØS-midlene i følge VG har blitt flyttet fra sentralforvaltningen til et statlig selskap. Tre av seks nyhetssaker er viet dette temaet. De tre neste handler om bruken av og forhandlingene om EØS-midlene. Kategori 3 er nyhetssaker som er hengt på knaggen om EØS-regulativer, hvorav fire er hva som kan kalles konfliktsaker, hvor Norge refses, hvor Norge reagerer på krav, hvor Norge og EU er i en feide og hvor snus med smak kan bli forbudt. De to siste sakene handler om harmonisering av regelverk mellom Norge og EU. Et overraskende funn er den store mengden saker som faller inn under kategori 4 og som har EFTA og ESA som tematikk. 11 saker har VG publisert, hvorav seks handler om at Norge er for streng eller må oppdatere eget regelverk for å innfri EØS-bestemmelsene. Tre saker er en serie som følger opp ESA sitt krav om forbedret luft i Norge, hvor Norge stevnes og dømmes, mens de to resterende sakene er generelle, men orienterer seg rundt tematikken.

## 5.2 Dekningen av EØS i Norsk rikskringkasting (NRK) i 2014 og 2015

NRK er valgt til å være med i studien på grunn av sin særegne posisjon som statlig eid rikskringkaster, hvor de skal sikre demokratiske grunnverdier og tilstrebe allsidighet og mangfold (Schwebs og Østbye, 2007, s. 57). Med søkeord "EØS" finner NRKs søketjeneste 570 treff, dette søket kan sortere på dato, men ikke på sjanger eller medium. Etter nærlesing av materialet er det 69 saker som står igjen, og den tematiske fordelingen ser slik ut:

**Figur 5: NRKs dekning av EØS i 2014 og 2015**



Hos NRK er det fem saker som faller inn under kategori 1. To av sakene handler om at Kathrine Kleveland er valgt som ny leder av *Nei til EU* og ønsker Norge ut av EØS. Én sak handler om at Finnmark Frp ønsker ny debatt om EØS, mens to handler om at

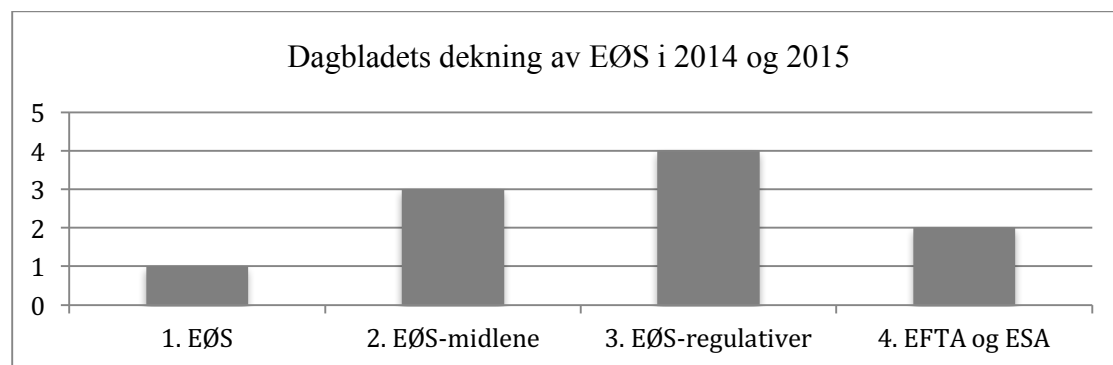


*Nei til EU* er bekymret for EU og EØS sin påvirkning i Nord-Norge. Sju saker handler om EØS-midlene, hvorav fem tematiserer forhandlingene av midlene og de konsekvensene det medfører for norske aktører. En av de to siste sakene handler om konsekvensene for norsk fiskeindustri at forhandlingene drar ut, mens den siste handler om hvordan midlene brukes for å hjelpe flyktninger der de er. I kategori 3 og 4 er det to hendelser som går igjen, hvor sakene er plassert i forskjellige temakategorier ettersom hvordan hendelsen dekkes. Dette gjelder sjødeponi i Førdefjorden og momsuenigheter hos kulturhus i Stavanger og Kristiansand. NRK har i kategori 4 mye omtale av EFTAs overvåkningsorgan ESA, og dermed utgjør mange av sakene føljetonger med etterforskning, mistanke, dom og lignende.

### 5.3 Dekningen av EØS i Dagbladet i 2014 og 2015

Dagbladet er som VG en riksdekkende avis, og nettavisen er blant Norges mest leste (Schwebs og Østbye, 2007). Som med VG er den store lesermassen bakgrunnen for valget om å innlemme denne nettavisen i studiet. Søkeordet "EØS" ga i Dagbladets søkefunksjon 3950 treff, og her er det ikke mulig å sortere på datobegrensning eller sjanger. Ved en nærlæsing av materialet er det 10 saker som står igjen, og den tematiske fordelingen av nyhetssakene ser slik ut:

Figur 6: Dagbladets dekning av EØS i 2014 og 2015

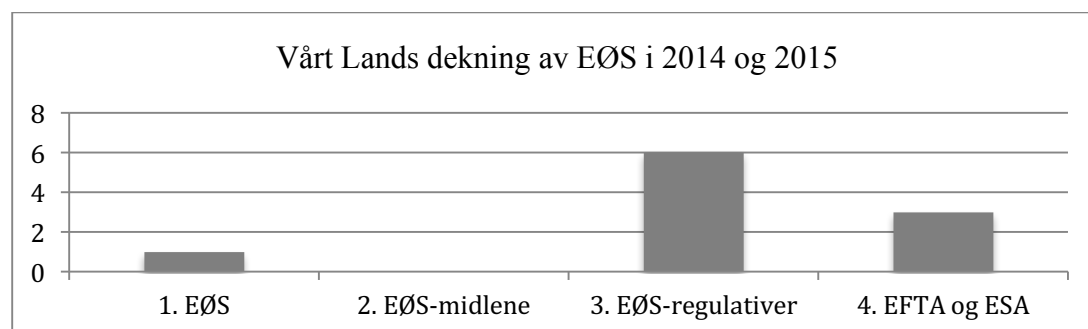


Én sak har EØS som sekundærtematikk, og det er *Brende tror ikke det er lurt for Storbritannia å stå utenfor EU som Norge gjør* (02.06.15). I de tre sakene som omhandler EØS-midlene har Dagbladet viet to til situasjonen i Ungarn, hvor EØS-midlene har, i følge Dagbladet, blitt politisk misbrukt. Den tredje saken handler om at Senterpartiet vil kutte Norges EØS-bidrag. Fire saker handler om EØS-regulativer og to saker handler om EFTA og ESA.

### 5.4 Dekningen av EØS i Vårt Land i 2014 og 2015

Vårt Land er en riksdekkende avis og med i studien på grunn av sin meningsbærende profil som en kristen avis (Slaatta, 2011, s. 17). Søkeordet ”EØS” ga i søkefunksjonen 193 treff, men har ikke mulighet til å sortere på sjanger. Ved en nærlesing av materialet er det 10 saker som står igjen, og den tematiske fordelingen ser slik ut:

Figur 7: Vårt Lands dekning av EØS i 2014 og 2015

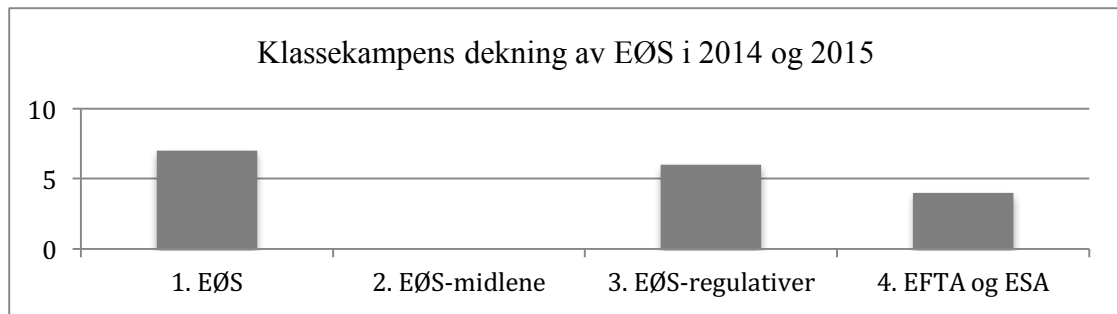


Vårt Land har én sak som faller inn under kategori 1, og det er *Krever arbeidslivet ut av EØS* (01.05.2014), hvor en parole fra et 1. mai-tog blir diskutert. Parolen krever arbeidslivet ut av EØS. Nyhetssaken har fått motsvar fra en professor som mener kravet er urealistisk. Vårt Land har ingen saker som omhandler kategori 2, altså EØS-midlene. Av seks saker som omhandler EØS-regulativer, handler fem av dem om merking av vinflasker, gårdsutsalg av sprit og endringer i taxfree-ordningen, mens den siste nyhetssaken handler om hvordan det norske barnevernet skal forholde seg til et nytt EU-direktiv. I de tre sakene som har EFTA og ESA som tematikk, handler to av sakene om sprit-taxier, en EU-ordning som i følge Vårt land kan presse Norge til å levere polvarer på døra til folk. Den tredje saken handler om at Norge er domfelt av EFTA-domstolen for dårlig luftkvalitet.

### 5.5 Dekningen av EØS i Klassekampen i 2014 og 2015

Klassekampen er en riksdekkende avis som definerer seg som venstresidens dagsavis, og det er på grunn av dette at Klassekampen er valgt ut til å bli med i studien (Slaatta, 2011, s. 17). Med søkeord ”EØS” gir søkefunksjonen til Klassekampen 285 treff uten å kunne sortere etter sjanger. Ved en nærlesing av materialet er det 17 saker som står igjen, og den tematiske fordelingen ser slik ut:

Figur 8: Klassekampens dekning av EØS i 2014 og 2015

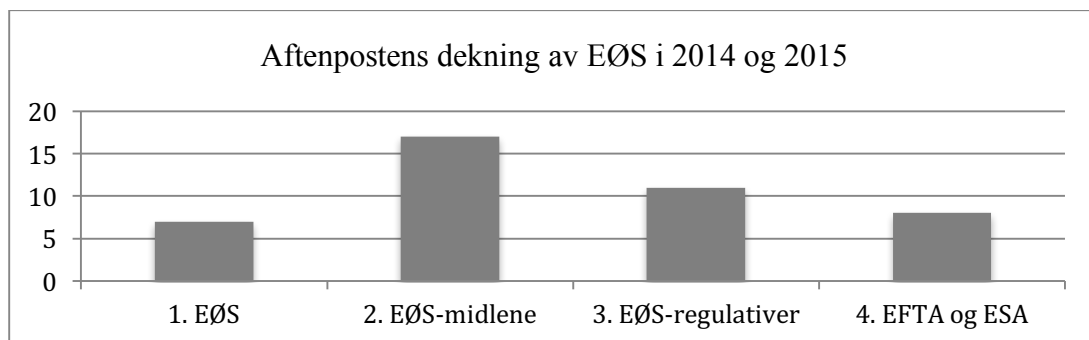


Klassekampen har sju saker i kategori 1, og seks av dem handler om EØS-motstandere i LO, hvor temaet er fulgt opp fra første gangen de krever EØS-exit (29.01.14) til forhandlingene i landsmøtet, hvor motstanderne *Tapte i tett EØS-kamp* (16.10.15). Den siste saken handler om at *Nei til EU* har funnet et alternativ til dagens EØS-avtale (09.02.15), denne saken er knyttet opp mot forhandlingene innad i LO. Klassekampen har ingen saker som faller inn under kategori 2, men derimot seks saker som handler om EØS-regulativer. To av sakene handler om at Senterpartiet vil begrense arbeidsinnvandringen for å forhindre sosial dumping, hvorav Venstres Sveinung Rotevatn i den ene saken retter kritikk mot dette (12.11.15). De fire resterende sakene er enkeltsaker. Fire saker faller inn under kategori 4, og alle sakene omhandler strid mellom norske regelverk og/eller aktører og ESA og/eller EFTA.

### 5.6 Dekningen av EØS i Aftenposten i 2014 og 2015

Aftenposten er Norges største papiravis, og nettavisen til mediehuset er blant Norges mest leste, dette er bakgrunnen for at avisen er med i denne studien (Schwebs og Østbye, 2007). Ved å bruke søkeord "EØS" ga Aftenpostens søkefunksjon 2587 treff, søkefunksjonen tillater ikke å sortere verken på tidsspenn eller sjanger. Etter nærlesing av materialet er det 43 saker som står igjen, og den tematiske fordelingen ser slik ut:

**Figur 9: Aftenpostens dekning av EØS i 2014 og 2015**

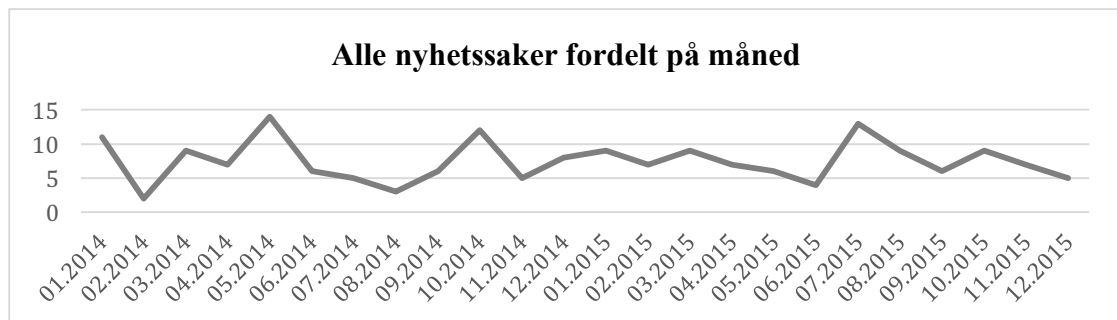


Aftenposten har sju saker som faller inn under kategori 1. Av dem handler to om EØS-forhandlingene: *Var ikke forberedt på EUs krav* (13.05.14) og *Dette er EU-flokene som Regjeringen ikke får løst* (07.08.14). Fire av sakene handler om hvordan Norge advarer Storbritannia mot EØS-avtalen, og den siste saken er en intern uenighet på landsmøtet til Frp, hvor noen medlemmer ønsker å si opp avtalen. I de 17 sakene som faller inn under kategori 2, omhandler 12 av dem direkte forhandlingene om EØS-midlene, mens de fem siste handler om EØS-midlene som skapte konflikt i Ungarn. 11 saker handler om hvordan EØS-regulativer skaper muligheter eller begrensninger for Norge og faller derfor innenfor kategori 3, mens åtte saker er heftet på knaggen om EFTA-organet ESA og EFTA generelt.

### 5.7 Hvor ofte kommuniseres EØS?

EØS-avtalen er fra 01.01.2014 til 01.01.2016 omtalt, enten i forbindelse med avtalen i seg selv, EØS-midlene, -regulativer eller via EFTA-organene, 179 ganger i Klassekampen, Vårt Land, VG, Dagbladet, Aftenposten og VG. Fordelt på måneder ser nyhetsdekningen slik ut:

**Figur 10: Alle nyhetssaker fordelt på måned**

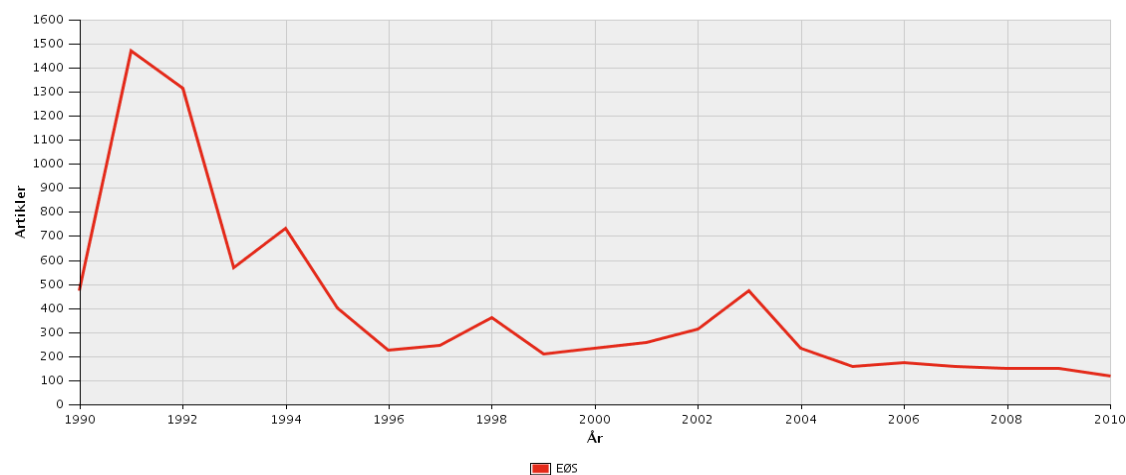


Nivået på dekningen ligger ganske stabilt på mellom 2 og 14 saker i måneden, hvor det er perioder med mindre dekning, og med mer. Innholdsmessig er det noen hendelser som går igjen i de fleste mediehus: forhandlingene av EØS-midlene, EØS-midlenes bruk, og særlig konflikten dette skapte i Ungarn, dårlig luftkvalitet i Norge, en sak som de fleste mediehusene dekket, sjødeponi i Førdefjorden som klages inn til ESA, gårdsutsalg av sprit og interne stridigheter i Frp og LO om EØS-avtalen. Hvilke temaer som settes på dagsorden skal redegjøres for i neste delkapittel av analysen.

Figur 11, som er hentet fra Slaatta (2011), viser antall artikler som omhandler EØS fra 1990 til 2010. Slaattas analyse er gjennomført sammen med Lene Vibeke Hansen ved institutt for medier og kommunikasjon på Universitetet i Oslo. Slaatta og

Hansen har registrert hvor mange ganger bokstavkombinasjonen ”EU” og ”EØS” forekommer i standardutvalget: Aftenposten, VG, Dagens næringsliv, Bergens Tidende. Kontrollutvalget besto av Adresseavisa, Dagbladet, Klassekampen, Dagsavisen og Stavanger Aftenblad (Slaatta, 2011).

**Figur 11: Dekningen av EØS siden forhandlingene startet (Slaatta, 2011, s. 9).**

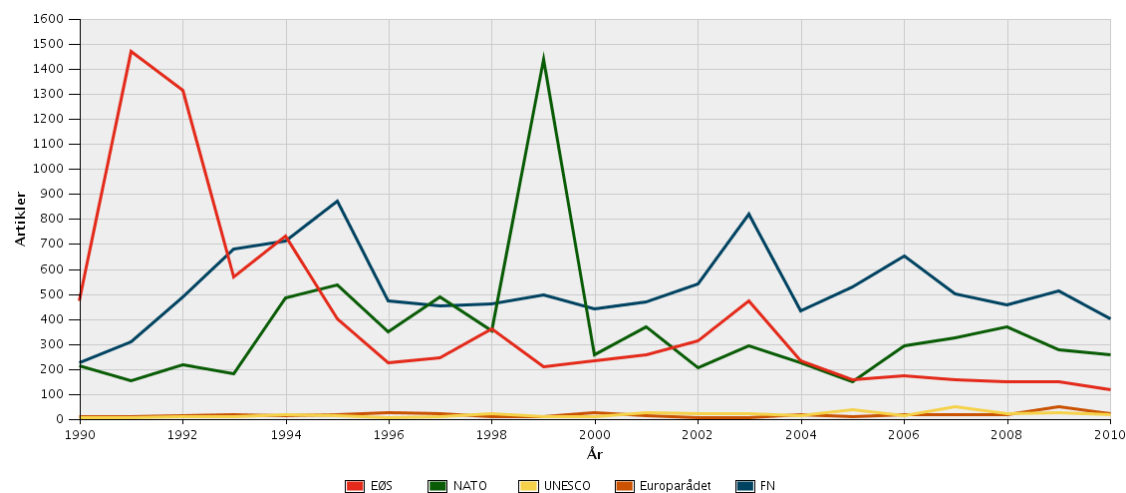


Dekningen i utgangen av 2010 ligger på mellom 100 og 200 saker, i overkant av hva denne studien finner. Dette må ses i sammenheng med at Slaatta og Hansen (2011) ikke har utelukket noen sjangre, mens denne studien har brukt sjanger som sorteringsverktøy og derfor utelukket alt annet enn nyheter. Selv om Slaatta og Hansen (2011) har valgt metoder som skiller seg fra denne studien, som for eksempel at de har begrenset seg til saker som har søkeord i tittel og ingress, og ikke i hele teksten, som denne studien har tatt utgangspunkt i, er det likhetstrekk i funnene. Når det tas i betraktning at denne studien kun har brukt søkeord ”EØS”, mens Slaatta og Hansen har brukt både ”EU” og ”EØS”, at denne studien har begrenset søket på sjanger, i motsetning til overnevnte, og at denne studien har færre undersøkte medier, og kun nettaviser, vil det være naturlig at tallene for dekningene i denne studien er mindre enn hos Slaatta og Hansen. Omfanget av dekingen er på bakgrunn av dette til en viss grad sammenlignbart, da denne studien finner mindre dekning av stoffet, noe som er naturlig tatt forskjellene i betraktning.

Det er i denne studien lagt vekt på at dekingen av EØS-stoff er liten i norske medier, men hva er lite, og hva er eventuelt mye? Hva kan forventes av norske nettaviser og hva kan dekingen sammenlignes med? Hva som er lite og hva som er mye EØS-stoff avhenger av avisenes målsettinger, mottakernes ønsker og hvordan

stoffområdet kan sammenlignes med andre temaer. Som Slaatta (2011) påpeker er det ikke alltid et spørsmål om hvor ofte norske medier skriver om EØS-stoff, men hva som skal vurderes som lite eller mye. Som sammenligning har Slaatta (2011) laget en grafisk oversikt over overnasjonale organisasjoner som FN, UNESCO, Europarådet og NATO og satt det opp mot EØS. Slaatta (2011) begrunner sammenligningsutvalget med at nyhetsbildet siden EØS-forhandlingene ble avsluttet har vært preget av store hendelser som krigen i Jugoslavia, oppløsningen av Sovjetunionen, borgerkrigen i Rwanda og senere 11. september som startet nye kriger i Irak og Afghanistan. Dette har gjort andre overnasjonale organisasjoner vel så omtalte som EØS, som i dette perspektivet fremstår som ferdig snakket (Slaatta, 2011).

**Figur 12: EØS sammenlignet med andre transnasjonale organisasjoner (Slaatta, 2011, s. 14).**



Som vi ser fra figur 12, hentet fra Slaatta (2011), dekkes EØS på forholdsvis lik linje som NATO, sett bort fra at NATO har et stort høydepunkt mellom 1998 og 2000. EØS omtales betydelig mer enn UNESCO og Europarådet, mens FN ligger på en generelt høyere kurve etter EØS-avtalen ble vedtatt i Norge (Slaatta, 2011, s. 14).

Denne sammenligningen viser at EØS er en viktig overnasjonal organisasjon å overvåke for norske journalister, men så er spørsmålet om EØS kan sammenlignes med NATO, UNESCO, FN og Europarådet. EØS har dyptgripende konsekvenser for Norge, da særlig gjennom dens goder, som samarbeid og handel, og gjennom harmoniseringen av det indre marked, som gjør at alt relevant regelverk i Norge må harmonisere med EUs. FN, NATO, UNESCO og Europarådet er, selv om de er overnasjonale organisasjoner, ikke av samme karakter som EØS-avtalen, og gir ikke på samme måte direkte føringer for Norge. EØS er en ekstrem modell for

transnasjonalt samarbeid siden avtalen etablerer et grunnleggende kontraktsforhold mellom Norge og EU. Dette gjør EØS til en relevant overvåkningsinstitusjon for norske journalister, på lik linje med andre offentlige institusjoner. EØS har stor effekt og påvirkningsmakt ikke bare på Norge som helhet, men også enkeltpersoner. Samarbeidet gjennom EØS angår enhver nordmann. Sammenligningsgrunnlaget hos Slaatta (2011) har ikke den samme dyptgripende effekten på Norge gjennom kontraktsbundet samarbeid, og kan derfor ikke sammenlignes som relevante overvåkningsinstitusjoner. UNESCO, FN og andre overnasjonale organisasjoner burde være på den norske journalistiske dagsorden, men ikke på lik linje med EØS. Derfor kan grafen sees i et annet perspektiv, et perspektiv som viser at deknningen av EØS er liten *fordi* deknningen er på nivå med NATO, og på et lavere nivå enn FN.

EØS-avtalen er uten sammenligning den mest omfattende avtalen Norge har inngått. Avtalen inkluderer harmonisering av regler for helse, miljø, sikkerhet og forbrukervern, regler for statsstøtte og regler for konkurranse, samt samarbeid på områder som forskning, utdanning, kultur og miljøvern. Norge har gjennom avtalen sluttet seg til EUs indre marked, med visse unntak som fiskeri og landbruk. I 2009 hadde EØS-avtalen 4776 aktive rettsakter, bestående av 1880 direktiver, 1186 forordninger, 1390 vedtak og 320 andre rettsakter (Claes og Førland, 2010, s. 213), og avtalens gjøres gjeldende på stadig flere områder. Avtalen gjør Norge delaktig i det europeiske integrasjonsarbeidet hvor nasjonal suverenitet er opprettholdt som en ren formalitet gjennom to-pilar strukturen i organiseringen av EØS. Avtalen er dynamisk og har utviklet seg til å bli mer omfattende enn den var da den ble iverksatt i 1994. En lignende dynamikk finnes ikke i den journalistiske deknningen av avtalen (Slaatta, 2011), som figur 12 viser. EØS er ikke i stand til å erstatte eller utmanøvrere andre overnasjonale organisasjoner som relevante overvåkningsinstitusjoner. Slaatta (2011) viser at EU er betydelig mer dekket enn EØS i norske medier, og mener at EØS-journalistikken er en byråkratisk overvåkning av en fungerende integrasjonsmekanisme mellom Norge og EU (Slaatta, 2001, s. 15).

Som Slaatta (2011) redegjør for i sin studie, er det både konstituerende betingelser hos EØS-avtalen og –organiseringen som vanskeliggjør overvåkingen av nyheter. Samtidig er det liten politisk vilje i Norge til å rokke ved avtalen. Dette fører til at det politiske og offentlige Norge viser liten interesse for å skape uvilje eller debatt omkring avtalen. Det er også som Slaatta (2011) påpeker journalistiske

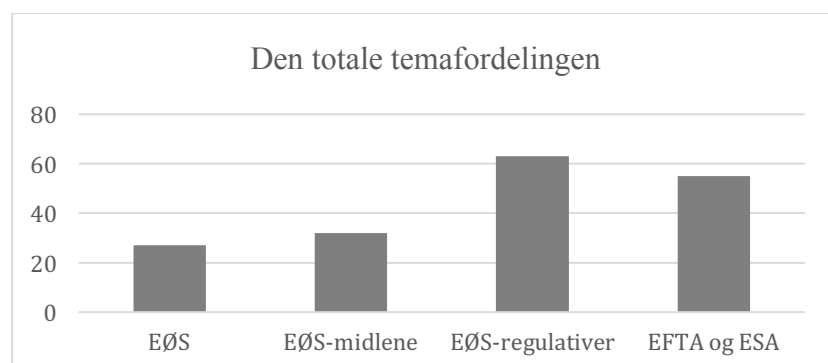
betingelser som ligger til grunn for hvorfor dekningen av EØS-stoff er relativt liten. Ved å se på det journalistiske selvdefinerte samfunnsoppdraget har yrkesgruppen satt seg som mål å overvåke maktinstitusjoner, være folkets talerør og tilretteleggere av en opplyst og åpen offentlig debatt. Hvordan dette fungerer i praksis og hvordan dette tolkes og opprettholdes hos den enkelte redaksjon og journalist skal ikke denne innholdsanalysen ta for seg. Det kan likevel være interessant for senere forskning å se nærmere på hvordan den økonomiske virkeligheten hos mediene påvirker medietilbudet og det journalistiske samfunnsansvaret. EØS-stoff fremstår som lesestoff for spesielt interesserte (Slaatta, 2011, s. 14).

### 5.8 Hvordan kommuniseres EØS?

Det er etablert at EØS-stoff av ulike tematiske kategorier har utgjort 179 nyhetssaker i de undersøkte nettavisene. Det viser hvor ofte EØS kommuniseres i større eller mindre grad i norske nettaviser for toårsperioden 2014 og 2015. Denne tallmessige beskrivelsen er viktig for å forstå hvordan dette stoffet prioriteres av både redaktører, journalister og mottakere. Samtidig er det for denne studien også essensielt å si noe om hvordan EØS kommuniseres og hvilke temaer som settes på dagsorden. I denne delen av analysen skal temaene som settes på dagsorden gjøres rede for først, deretter hvordan EØS blir kommunisert.

Da datainnsamlingen for denne studien ble påbegynt, ble alle nyhetssakene sortert inn i kategorier basert på tematisk innhold. Dette førte til fire kategorier over tema. I figur 13 er alle nettavisene lagt inn og sakene fordelt etter tema:

**Figur 13: Den totale temafordelingen**



Det er en klar hovedvekt av nyhetssaker som omhandler EØS-regulativer og EFTA og ESA. EFTA-organet ESA er et overvåkningsorgan, og har til oppgave å etterse at regler og lovverk blir implementert og etterlevd i EØS-medlemslandet. Slik sett kan



dette temaet falle inn under regulativer. Det er derimot et bevisst valg å se på dette temaet for seg selv, da NOU 2012:2 (2012) påpeker at den senere tiden av deres undersøkelser viste en voksende andel saker som dekker EFTAs overvåkningsorgan (NOU 2012:2, 2012, s. 286). Funnene i denne studien bekrefter at dette temaet ikke bare er voksende, men faktisk det nest største i denne tidsperioden og i disse nettavisene. Majoriteten av disse sakene vektlegger at Norge som stat, eller norske aktører, er under overvåkning for brudd på regelverk. Sakene er gjerne føljetonger, hvor nettavisen følger utviklingen fra overvåkning til eventuell dom eller frifinnelse. Nyhetssakene som tematiserer EØS-regulativer er stort og mangefasettert. Noen av sakene er forbrukerorientert og informerer om at nye regler gjelder, om det så er reise innenfor EØS, for sertifisering eller arbeidsliv. Det er også en andel saker hvor norske eksperter advarer mot konsekvenser de fire frihetene i det indre marked kan føre med seg, som antibiotikaresistente bakterier, importert juleribbe og dyr med sykdommer.

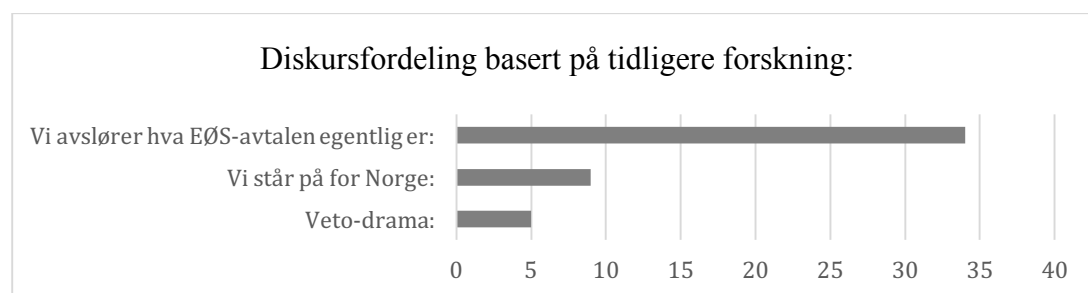
I tidsperioden for studien var EØS-midlene under forhandling. Disse sakene ville kanskje normalt sett falt inn under EØS-temaet, men siden EØS-avtalen i seg selv sjelden er tema, og heller ikke problematisert eller diskutert, ble nyhetssaker om EØS-midlene vurdert til et eget tema. Disse sakene vektlegger som nevnt selve forhandlingene, men en stor andel saker tar også for seg hvordan midlene blir brukt og eventuelt misbrukt. Av 179 saker er det 27 som har EØS som tematikk. Den største andelen av saker handler om interne stridigheter i blant annet fagforbund og politiske partier hvor det regjerer uenighet om hvorvidt avtalen burde sies opp, erstattes eller beholdes. Det er også en god andel saker som handler om at statsminister Erna Solberg og europaminister Vidar Helgesen advarer britene, som er i forhandlinger rundt sitt EU-medlemskap, om den norske tilknytningen til EU. Det er derimot kun 14 saker som har EØS som hovedtematikk og dette er saker som igjen handler om at norske aktører eller organisasjoner ønsker ny debatt om avtalen.

Tore Slaatta (2011) mener EØS-journalistikken bruker diskurser som setter aktører eller interesser opp mot hverandre, og dermed skaper et bilde av konflikt eller motstridende meninger. Selv går ikke Slaatta (2011) grunnleggende til verks for å etablere hvor standardiserte og utbredte disse diskursene er. Det er tre diskurser som går igjen i dekingen av EØS: *Veto-diskursen*, hvor direktiver kan sette aktører opp mot hverandre for å vurdere hvilke konsekvenser direktivet kan ha, om det er mulighet for tilpasninger og/eller unntak, eller at det blir behandlet i Europautvalget uten spesielle debatter. *Vi står på for Norge-diskursen*, hvor norske aktører reiser til

Brussel eller på annet vis kjemper for norske interesser i EU-organene. *Vi avslører hva EØS-avtalen egentlig er-diskursen*, hvor rammen er at europeiske direktiver nå gjelder som norsk lov, eller at norsk politikk er feil og ikke harmonisert med gjeldende EU-regulativer (Slaatta, 2011, s. 22). NOU 2012:2 (2012) påpeker som nevnt også en voksende interesse for å dekke EFTAs overvåkningsorgan ESA. Felles for alle diskursene er at de anlegger et norsk perspektiv, hvor mediene søker å opplyse om virkningene for norske interesser og setter aktører opp mot hverandre (NOU 2012:2, 2012, s. 286).

Å plassere studiens 179 nyhetssaker inn i tidligere forsknings påpekte diskurser er vanskelig fordi verken Slaatta (2011) eller NOU 2012:2 (2012) definerer dem nøyere enn hva som er gjengitt ovenfor, eller redegjør for hvordan kategoriseringen er skapt og hvordan sorteringen er gjennomført. Det vil derfor være basert på skjønn å vurdere hvilke nyhetssaker som best lar seg plassere innenfor hvilken diskurs. Når det så gjøres i denne studien er det med forbehold om at denne skjønnsmessige vurderingen ses løsrevet fra tidligere forskning. Dette gjøres for å se om det som for Slaatta (2011) og NOU 2012:2 (2012) fremsto som *noen hovedtyper fortellergrep* (NOU 2012:2, 2012, s. 286), også kan sies å gjelde nå, fem år senere og i en studie som kun tar for seg nyhetsartikler i nettaviser. Av 179 nyhetssaker er det 48 som vurderes til å passe inn under diskursene til Slaatta (2011) og NOU 2012:2 (2012). Fordelingen ser slik ut:

**Figur 14: Diskursfordeling basert på tidligere forskning**



Veldig mange saker i denne studien omhandler EØS-regulativer og EFTAs overvåkningsorgan ESA. Av disse nyhetssakene utgjør mange tvilstilfeller som er vanskelig å plassere innenfor de gitte diskursene fordi kunnskapen om kategoriene er liten. Det er likevel påfallende at de fleste av de 179 nyhetssakene i denne studien benytter seg av fortellergrep slik Hernes (1978) beskriver som tilspissing, forenkling, polarisering, intensivering og personifisering. På bakgrunn av dette skal studien ta en

eksplorativ vending, hvor nye diskurser skal avdekkes. Disse diskursene er definert etter en gjennomgang av materialet, hvor nyhetssakene ble sortert etter identifiserbare diskurser. Denne metoden er inspirert av Anne Ryens (2002) forklaring av analyse av kvalitative data, hvor hun anbefaler bruk av induktiv analyse. Begrepet referer til at teoriene ble utviklet fra dataene, og ikke omvendt. 98 av nyhetssakene lot seg sortere, og det medførte nye diskurser:

Mange av overskriftene og ingressene bygger på en skildring som advarer mot, kjemper mot og/eller at noe strider mot noe ( gjerne EØS-regulativer). Dette fortellergrepet bruker hva Hernes (1978) vil beskrive som intensivering, hvor spissformuleringer fremheves for å skape sensasjon. Denne diskursen er gitt navnet *kampen mot EØS*.

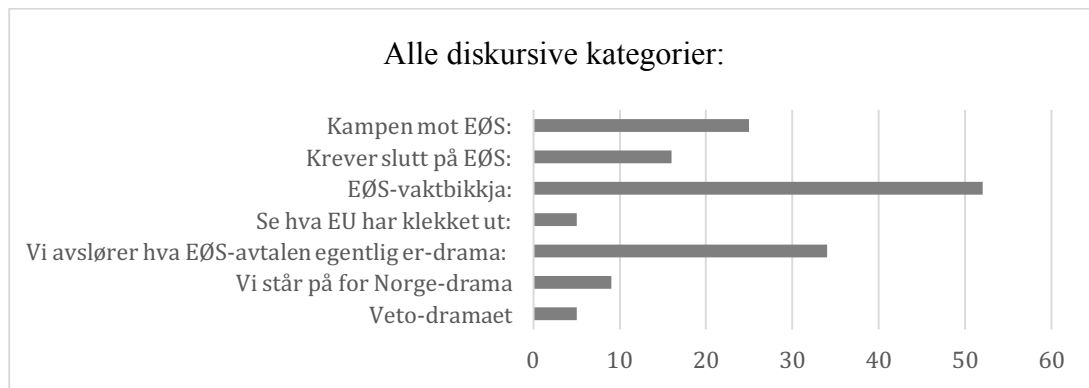
Et betydelig antall av nyhetssakene med EØS som tematikk, handler om aktører som krever, ønsker eller vil jobbe for å få Norge ut av EØS-avtalen. Dramaturgien i denne kategorien bygger på flere av Hernes (1978) sine beskrivelser av medievridding, som personifisering, hvor et problem knyttes til en bestemt person eller gruppe, intensivering, polarisering, hvor kontrastene forsterkes for å skape sensasjon, og tilspissing, hvor det sensasjonelle blir vektlagt på bekostning av helhetsbudskapet. Denne diskursen er døpt *krever slutt på EØS*.

Sakene som faller inn under temaet EFTA og ESA er preget av intensiverte, forenklede og tilspissede fortellergrep, hvor ESA gjerne fremstilles som EØS' vaktbikkje. Et bilde av overvåkningsorganet som ikke kan påstås å være feil, da det skal overvåke at regler blir implementert og etterfulgt hos EØS-land, men som kan argumenteres for at er tilspisset og noe forenklet i seg selv. Denne diskursen er kalt *EØS-vaktbikkja*.

NOU 2012:2 (2012) mener det er svært få nyhetssaker som passer inn under beskrivelsen *se hva EU har klekket ut* (NOU 2012:2, 2012, s. 286), og det er få også i denne studien, men det er noen. Disse få sakene er en NTB-sak som flere nettaviser har viet plass, en sak som omhandler et EU-regelverk som tilsier at elbiler må gi lyd fra seg. Dette er nyhetssaker som i likhet med saker under *EØS-vaktbikkja*, er preget av intensiverte, forenklede og tilspissede fortellergrep, hvor sensasjonen er at EU har kommet med en merkelig regel eller føring, som blir fremhevet nettopp gjennom mediedramaturgier.

Med de nye diskurskategoriene, ser fordelingen av saker slik ut:

**Figur 15: Alle diskursive kategorier**



33 nyhetssaker er ikke fordelt, og det er saker som ikke umiddelbart lot seg plassere i innenfor en diskurs. Hovedvekten av disse sakene handler om forhandlingene av EØS-midlene, samt bruken av dem, da særlig i Ungarn.

Påstanden til Slaatta (2011) og NOU 2012:2 (2012) står: dekingen av EØS er preget av noen hovedtyper fortellergrep som bygger på tekstlige virkemidler for å skape oppmerksomhet. Slaatta (2011) vektlegger at dekingen er preget av enkeltsaker hvor et spesielt direktiv eller en bestemt regel eller avgjørelse problematiseres. Dette er funn som denne studien til dels bekrefter. Ofte utgjør nyheten kun én sak, selv om dette ikke er etterprøvbart da resterende saker kan eksistere uten EØS-søkeordet i teksten, og dermed faller fra. Det er likevel flere serier med nyhetssaker og disse problematiserer gjerne ett emne, deriblant saker om at Norge stevnes og dømmes for dårlig luftkvalitet av ESA, eller at sjødeponi i Førdefjorden klages inn til ESA. Nyhetsdekingen anlegger helst også et norsk perspektiv, noe Slaatta (2011) også finner. Basert på dette er det rom for å påstå at nyhetsdekingen av EØS i norske nettaviser i denne toårsperioden benytter seg av diskurser som består av mediedramaturgier og norske perspektiver for å dekke EØS.

### **5.9 Den sensasjonelle EØS-avtalen**

Problemstillingen i denne kvantitative innholdsanalysen tar sikte på å besvare hvordan og hvor ofte EØS har blitt kommunisert i norske nettaviser fra 01.01.2014 til 01.01.2016, og hvilke temaer som settes på dagsorden. Slaatta (2011) har vært klar på at dekingen innholdsmessig er preget av diskurser, og at dekingen ikke står øverst på dagsorden hos norske medier. Det har i denne studien blitt argumentert for at dekingen er liten, da den ikke overstiger dekingen av den overnasjonale organisasjonen FN, og ligger på nivå med NATO. Dette er begrunnet med den ekstreme formen for transnasjonalt samarbeid som EØS representerer, og i hvordan

EØS påvirker nordmenns dagligliv i utformingen av et harmonisert regelverk, som er et av kjerneprinsippene til deltakelse i EUs indre marked. Dette gjør at sammenligningen med FN og NATO viser at dekningen av EØS er liten, nettopp fordi EØS er et dynamisk lappeteppe som vokser og gjør seg gjeldende på stadig flere områder. Denne dynamikken samsvarer ikke med mediedekningen. Det er også i denne studien vist til at fire temaer settes på dagsorden i dekningen av EØS: avtalen i seg selv, EØS-midlene, regulativer og EFTA/ESA. Sakene anlegger, som Slaatta (2011) også bemerker, et norsk perspektiv.

At nettavisene benytter seg av diskurser for å gjøre nyhetsstoffet mer tiltrekkende er påfallende, kun 33 av 179 nyhetssaker lot seg ikke plassere innenfor diskurskategorier definert av Slaatta (2011) og diskurskategorier oppdaget og definert i denne studien. Det er diskursene som besvarer *hvordan* EØS blir kommunisert i norske nettaviser. Rammene, som består av fortellergrep, hva som settes på dagsorden, hva som ikke gjør det, hva som vektlegges, hvem som får uttale seg, hvem som ikke gjør det, bilder, språkbruk og lignende, brukes av mediene for å organisere kommunikasjonen om EØS. Dette gjelder både den de får inn i form av tips, pressemeldinger og annet, og den som går ut, i form av nyheter og andre journalistiske sjangre og produkter. Det skaper grunnlag for hvordan EØS-stoff blir presentert og tolket (Gitlin, 1980, Tuchman, 1978). Rammene avgjør hva slags vinkling journalistene ender opp med, og kan i så måte ha stor betydning for hvilket meningsbudskap som kommer fram i nyhetssaken.

Journalistene benytter seg selv av fortolkning når de søker å speile verden, men journalistenes tolkningsrammer kan også være under påvirkning (Hanssen m.fl., 2011; Vaagan, 2015, s. 44). Dette viser seg i Slaattas (2011) påpekte diskurser innenfor EØS-journalistikken, hvor journalistene er styrt av tilgjengelighet og søken etter å skape størst mulig lesermasse til et felt som i følge Allern og Linge (2006) ikke er ansett for å være særlig attraktivt. At diskurser benyttes i så stor grad som påvist i denne studien, hvor kun 33 saker ikke umiddelbart lot seg plassere innenfor diskursene, viser at nyhetsstoffet av journalistene, eller leserne, vurderes som stoff som trenger sensasjon for å vekke oppmerksomhet.

Denne studien har vektlagt nyhetssjangeren og brukt den som sorteringsverktøy for å finne data. Nyheten som sjanger bidrar til å ramme inn virkeligheten, og sjangeren inneholder både forventninger og begrensninger, hvor forventningene utgjør en del av kontrakten mellom sender og mottaker.

Begrensningene er hvordan nyhetens narrative form blir et organiserende premiss for nyhetsformidlingen, noe som gjør at informasjonsfriheten begrenses til en sjanger (Aarønæs, 2007; Tveiten, 2009, s. 37). Francis Sejersted (2006) mener journalistikken er i ferd med å danne en egen diskurs, altså en egen måte å snakke og tenke om virkeligheten på. Han begrunner dette med å se på mediernes dreining mot konflikt og drama, hvor virkeligheten fortolkes som en kamp – en påstand som er direkte overførbar til nettavisenes EØS-diskurser i denne studien (Sejersted, 2006, s. 29). Sejersted (2009) mener altså at det finnes en *journalistdiskurs*. Finnes det også en egen journalistisk *EØS-diskurs*? Diskurs er blitt et moteord som brukes løst definert innenfor flere retninger og vitenskaper (Lysgård, 2001), men det er i denne oppgaven definert som sosial praksis, og som Fairclough forklarer; *en måte å gi betydning til et bestemt felt på* (Fairclough, 2008). Det er interessant å ta utgangspunkt i diskursene, å la dem gi føringer for å definere en overordnet paraplydiskurs som kan favne et stort spekter av hvordan EØS kommuniseres i norske nettaviser. Det er påfallende at EØS i stor grad kommuniseres ved bruk av medievridning som virkemiddel. En slik ramme, som formes av intensivering, forenkling, personifisering, tilspissing og polarisering, vil, hvis Tuchman (1978) legges til grunn, konstruere en konfliktfylt virkelighet. Tuchman kaller nyheter vinduer til verden – en verden som blir sett gjennom rammer. Når vinduet til verden rammes inn av konflikter – vil ikke utsikten og innsikten også? Det kan påstås at EØS-journalistikken bidrar til å skape og skapes av en *konfliktdiskurs*. Dette kan diskuteres, og det skal ikke vektlegges i den kvantitative innholdsanalysen. Utviklingen av journalistiske diskurser kan føre til at det utvikler seg felles standarder for hva som skal bli formidlet, og hvordan. Dette fører til selvsensur fordi det blir en systematisk skjevhet i formidlingen. Alternative fortolkninger når ikke mottakerne (Sejersted, 2006, s. 29).

Det har i denne kvantitative innholdsanalysen blitt besvart *hvordan og hvor ofte EØS kommuniseres i 2014 og 2015* hos de utvalgte nettavisene. Samtidig er det påvist at deknningen preges av diskurser. *Journalistdiskursen* og *konfliktdiskursen* ble bare så vidt nevnt i denne analysen, men de skal tas med videre inn i den kritiske diskursanalysen, hvor de igjen gjør seg gjeldende.

## 6.0 Kritisk diskursanalyse: Faircloughs trestegsmodell

Den siste delen av studien består av en kritisk diskursanalyse av tre utvalgte nyhetssaker med EØS som hovedtematikk. I den kritiske diskursanalysen skal delproblemstillingene om *hvordan EØS konstrueres i norske nettaviser, og hvilke muligheter og begrensninger diskursiv og sosial praksis gir nyhetssaker om EØS*, belyses. Først skal den diskursive praksisen gjøres rede for, og her skal det drøftes hvordan en nyhet om EØS konstrueres og hovedvekten legges på de muligheter og begrensninger journalister må forholde seg til i produksjon av nyheter. Det er et bevisst valg å følge Faircloughs (1992) anbefaling om å analysere diskursiv praksis først. Analysen vil skape en kontekst og en bredere forståelse for produksjon av nyheter om EØS. Tekstanalysen tar utgangspunkt i forståelse for den diskursive praksis tekstene konstituerer og konstitueres av. Tekstanalysen skal undersøke språket som sosialt fenomen, hvor tekstene vurderes ut fra sjanger og diskurs. I den siste delen av den kritiske diskursanalysen skal funnene knyttes opp mot teorier om meningsdannelse og mediens makt til å påvirke. På denne måten blir EØS-diskursen i norske nettaviser koblet sammen med den sosiale praksis den inngår i.

### 6.1 Diskursiv praksis: hvilke forutsetninger har en nyhet om EØS?

Verden er en uavbrutt strøm av sosial praksis som hver dag skal transformeres til avisdiskurs, skriver Yngvar Benestad Hågvar i *Hele folkets diskurs. En kritisk diskursanalyse av den gode VG-sak* (2003). I avisdiskursen skal denne strømmen siles ned til enkelthendelser. ”Virkeligheten består nemlig ikke av nyheter; dem må avisene skape selv ut fra den virkelighet de har til rådighet. Journalistene er nødt til å foreta et utvalg av den samtidige sosiokulturelle praksis og gjøre sitt beste for å representere denne gjennom enkelttekster” (Hågvar, 2003, s. 34). Denne erkjennelsen viser at nyheter er noe som konstrueres, og Gaye Tuchman (1978) mener at nyheter i så måte bidrar til å konstruere en ny virkelighet som tolker hendelser for mottakerne. Som leser kan det være lett å ta for gitt at avisene gjenforteller de hendelser som den siste timen, dagen eller døgnet fremstår som de aller viktigste, og at utvelgelsesprosessen dermed er naturgitt og at konstruksjonen av virkeligheten er saklig og objektiv (Hågvar, 2003, s. 34). Nyhetene som når leseren springer ut fra et avgrenset felt av kriterier, som også er utsatt for betingelser som gir både muligheter og begrensninger. En journalist forholder seg til, bevisst eller ubevisst, grunnleggende tekst- og språknormer, og innenfor denne betingelsen må journalisten forholde seg til

normer som diskurssystemer og sjangerkonvensjoner. I tillegg vil omgivelsene gi føringer for journalisten, da hun må forholde seg til kilder av personlig eller institusjonell karakter som har egne normer. Dermed er en nyhet alltid underlagt føringer og disse føringene legger premisser og preger konstruksjonen av virkeligheten som når mottakerne (Hågvar, 2003, s. 34; Tveiten, 2009).

Slaatta (2011) mener det er tre viktige betingelser som legger føringer for norske journalister i deknningen av EØS, og dette er aspekter som begrenser eller muliggjør konstruksjonen av tilknytningsformen som kommer ”på trykk” i nettavisene. Den første er de *konstituerende* betingelsene. Det har i denne oppgaven blitt argumentert for at siden EØS-avtalen utgjør et kontraktsforhold mellom Norge og EU og er en ekstrem form for transnasjonalt samarbeid, så er EØS, samt EU, gyldige og relevante institusjoner for journalistisk så vel som politisk overvåkning (jf. kapittel 5.7). I organene til EU og EFTA kan journalister hente informasjon og dokumentasjon og følge politiske prosesser etter bestemte regler for innsyn og offentlighet (Slaatta, 2011, s. 15). Det er derimot noen begrensninger i de organisatoriske strukturene til EU og EFTA som vanskeliggjør deknningen av relevante nyheter for norske journalister. Slaatta (2011) påpeker at mye av kontakten mellom Norge og EU gjennom EØS-avtalen blir unntatt offentligheten. Temaer som regjeringen orienterer Stortingets utenrikskomite om, skal ikke til offentlig debatt, verken i Stortingets plenum eller i offentligheten generelt, på grunn av at sakene kan sies å angå rikets sikkerhet eller nasjonale interesser. I samarbeidet med EU har mange slike sakskomplekser oppstått, hvor norske aktører deltar i både formelle og uformelle kanaler for å øve innflytelse og påvirkning (Ellingsen, 2008, s. 40; Eriksen og Fossum, 2015; Slaatta, 2011, s. 16). Når direktiver ankommer Norge blir de igjen utsatt for hemmelighold. Forhandlingene i Europautvalget unndras offentligheten i ett år og dermed blir journalister prisgitt den informasjonen de får gjennom nyhetsbrev, uttalelser til pressen, og gjennom orienteringer fra Utenriksdepartementet (UD) og regjeringen. Kombinasjonen av mangel på innsyn i saksgangen mellom EU og EFTA og regjeringens formelle og uformelle kanaler for å fremme norske interesser, er årsaken, hevder Slaatta (2011), til at mediene sjelden debatterer prinsipielle aspekter ved avtalen i seg selv (Slaatta, 2011, s. 17).

Det andre er de *journalistiske* betingelsene. I det norske institusjonelle systemet har mediene en egenartet rolle som kanal ut til det offentlige rom og som en selvstendig kritisk vokter av makthavere. Mediene har en spesiell forpliktelse til å



holde borgerne løpende informert og samtidig være en arena for debatt (Sejersted, 2006). Mediene har to oppgaver i et representativt demokrati, hvorav den første er å utgjøre en viktig del av den demokratiske offentlighet i sivilsamfunnet, som plasseres mellom den offentlige og private sfære. Her spiller media en viktig rolle for opplysningstidens informasjonsideal, hvor de gjennom dagsordenfunksjonen gir borgere bakgrunn for sine meninger og bidrar til den allmenne forståelsen av samfunnsforhold og samfunnsutfordringer. Den andre medieoppgaven er å sette søkelyset på kritikkverdige forhold, altså å utøve sin vaktbikkjefunksjon (Hansen m.fl., 2011). Hvordan disse samfunnsoppdragene fungerer i praksis, i en medievirkelighet hvor idealet også skal skape økonomisk gevinst, kan det sies mye om. Slaatta (2011) mener nye og større eierskapsstrukturer, medieteknologisk utvikling og økt konkurranse i et multimodalt og stadig mer transnasjonalt medietilbud, skaper en journalistikk som er basert på produksjonshastighet og på grep som personifisering, polarisering, forenkling og tilspissing (Slaatta, 2011, s. 18). På bakgrunn av journalistenes idealer kan det hevdes at samfunnsansvaret ikke oppfylles i deknningen av EØS, men det kan like godt hevdes at de konstituerende betingelsene vanskeliggjør en kritisk overvåkning av maktinstitusjonene som EU- og EFTA-organene utgjør. Samtidig kan studien til Allern og Linge (2006) indikere at mangelen på konflikter og kontroverser også gjør EØS-stoff mindre relevant (jf. kapittel 3.2). I denne oppgaven har flere nettaviser blitt valgt ut på bakgrunn av deres karakter for å sikre et variert utvalg. Og de forskjellige redaksjonene håndterer EØS-stoff forskjellig. Mens NRK har korrespondent i Brussel, viser Klassekampen at gode saker kan skapes også uten korrespondent (Slaatta, 2011).

Den tredje og siste er de *politiske* betingelsene. Konflikt og kontroverser er av blant annet Njaastad (2012), som igjen viser til Galtung og Ruge (1965), anerkjent som ett av flere nyhetskriterium (Njaastad, 2012, s. 33). Når direktiver og regulativer skaper debatt mellom politiske aktører i Norge, blir det en nyhet. Samtidig finner Allern og Linge (2006) at nasjonal og lokal vinkling også er avgjørende for EU-journalistikk, noe som også Slaatta (2011) finner i sin studie av EØS-dekningen. På bakgrunn av dette kan det sies at rammen som i denne sammenheng blir brukt for å knytte nyheten til noe som gir den mening, altså for å gi den relevans, er den nasjonale interessen. Hvert direktiv har potensial til å definere særinteresser som nasjonale interesser (Slaatta, 2011, s. 21). På bakgrunn av de to første betingelsene er det forståelig at nettavisene ikke kan bli påkrevd en reflektert og grundig debatt om

EØS-avtalen og Norges forhold til EU, og dette forsterkes da det heller ikke finnes politisk splittelse på temaet. Avtalen er en legitim institusjon i det norske demokratiet, og det skal mye til for at nettavisene kan rokke ved avtalen, eller drive fram en reforhandlingen av den (Slaatta, 2011, s. 21).

Ved å vise til disse betingelsene forstås det at nyhetssaker om EØS konstrueres avhengig av muligheter og begrensninger. Andre begrensninger for nyhetene er sjanger, som for denne studien er begrenset til nyhetssjangeren. En sjanger skal oppfylle en uskreven kontrakt mellom sender og mottaker, hvor leseren vil ha klare forventninger til hva nyheten skal besvare, hvordan den er formet og hva den skal inneholde. En nyhet skal være konkret, inneholde fakta og knytte an til en hendelse (Tveiten, 2009, s. 71). På denne måten blir nyhetssjangeren styrende for både tekstutformingen og lesingen, og valget av sjanger er betinget av hvilken form for sosial handling som utføres. Valg av sjanger sier som nevnt noe om hva teksten skal inneholde, og for journalister finnes det skrevne og uskrevne kriterier som forteller noe om hva som skal til for at en hendelse kan klassifiseres som en nyhet. Johan Galtung og Mari Holmboe Ruge (1965) har gjort en studie av de internasjonalt mest siterte artiklene innenfor forskning på nyheter. De undersøkte hva som gjorde at nyhetene fikk oppslag og omtale i mediene, og dette resulterte i flere *nyhetsverdier*. Frekvens (nærhet i tid og geografi), terskel (nyhetens størrelse), forståelighet, meningsfylthet, samsvar, overraskelse, kontinuitet, komposisjon, supermaktfaktor, kjendisfaktor, konflikt og negativitet ble resultatet av studien (Galtung og Ruge, 1965). Verdiene samsvarer med Gudmund Hernes (1978) sin studie av hvordan mediene formidler stoffet sitt, som danner bakteppet for denne studien. Disse kriteriene, eller definisjonene, av hva en nyhet er og burde inneholde viser at mediene bruker medievridding som grep for å vekke lesernes oppmerksomhet og for å i det hele tatt definere en nyhet. Som den kvantitative delen av denne studien foreslår, gjelder dette EØS-stoff også. I hvilken grad slike virkemidler er utbredt for dette stoffområdet, kan ikke denne studien si noe om. Resultatet er likevel det samme: Nyhetssaker, om de tematiserer EØS eller noe annet, er ikke fri for føringer.

Nettavisen som fenomen har gjennomgått en stor utvikling siden midten av 1990-tallet, hvor svært mange i dagens samfunn søker til nettavisene for informasjon og nyheter. Dette har ført til at mange redaksjoner flytter ressursene sine over til nett, og det gjør nettavisene til en aktuell arbeidsplass for mange journalister. Fremveksten av nettaviser har skjedd parallelt med nedgangen i lesertall for papiravisene

(Engebretsen, 2007, s. 9-10; Futsæter, 2016). Nettavisen huser et stort teknologisk potensial, særlig i fleksible muligheter for lagring, sammenkobling og distribusjon av informasjon. En nettavis kan på forsiden formidle store mengder informasjon, av både tekst, bilder, video, audio og grafikk. Mulighetene for formidling er enorme da journalister og redaksjoner ved hjelp av hyperlenker kan koble det som er på siden sammen med lagret informasjon. På samme tid tilbyr nettaviser gjerne søkemotorer og navigasjonssystemer som forenkler tilgangen til all denne informasjonen (Engebretsen, 2007). Samtidig forenkler den teknologiske utviklingen arbeidet i redaksjonene, noe som reduksjonen av korrespondenter i Brussel kan vise til. Dette poenget må også ses i sammenheng med økonomisk utvikling, samt prioriteringer. Slaatta (2011) hevder at aviser uten korrespondenter i Brussel kan lage vel så gode nyheter om hendelser utenfor landegrensene, og dette blir i stor grad muliggjort av internett- og mobilteknologi.

Betingelser, hindringer, kriterier, sjanger, format og nettavisenes dynamiske struktur tilbyr dagens redaksjoner og journalister både muligheter og begrensninger. Disse rammene skaper grunnlag for hvordan nyheter blir presentert og tolket. For å forklare dette omtaler Tuchman (1978) nyheter som et vindu mot verden, hvor egen plassering i forhold til vinduet blir avgjørende for det man ser. Tuchman mener nyheter er sosialt konstruerte fordi nyheter ikke nødvendigvis representerer det som skjer, men like mye det som blir vurdert til å være en begivenhet verdt å rapportere om, og som deretter blir fortolket og rapportert til leserne. Tuchman sammenligner nyheten med eventyr. Begge er historier skapt for å bringe videre, kommenteres, huskes og verdsettes som individuelle og offentlige ressurser. Tuchman mener at journalister på samme måte som foreldre til sine barn, formulerer historien på en måte de vet blir forstått (Tuchman, 1978). Nyhetsproduksjon springer ut fra kriterier og betingelser, og rammer er ikke bare brukt for å styre mottakerne, men også for å knytte nyheten til noe som gir mening, altså gi den relevans. Journalistiske nyhetskriterier som nærhet i tid og rom, konsekvenser og følelser er noe av det som en gjør en sak interessant eller ikke (Tveiten, 2009, s. 106). Journalister har på denne måten flere verktøy for hånden av frivillige og ufrivillige faktorer som bidrar til å gi en nyhet dens ramme.

EØS-journalistikk blir som all annen journalistikk påvirket av dens egen ramme. Allern (2009) mener at journalistikk om EU, som kan brukes som rettesnor, blir påvirket av nyhetskriteriet om nærhet. Til tross for internasjonalisering og

globalisering vil de fleste redaksjoner knytte seg til det lokale publikummet (Allern, 2009, s. 180). Dette samsvarer med Slaatta (2011) sin forståelse av at norske medier anlegger et nasjonalt perspektiv på EØS-nyheter. Har det ikke direkte påvirkning på norske særinteresser eller norske aktører, så er det ikke en nyhet.

En forståelse av at nyheter er objektive gjenfortellinger av viktige hendelser vil stå for fall. Hågvar (2003), Allern (2009), Hernes (1978), Slaatta (2011) og Tuchman (1978) virker til å enes rundt problematiseringen av pressens ansvar, ideal og selve journalistrollen. Pressens formål er ideelt, og dette formålet må kombineres med det kommersielle. Journalistiske produkter må selge (Oltedal, 2006). Dette henger sammen med Hernes (1978) sitt begrep om medievridding, hvor mediene bruker sensasjonalistiske grep for å vekke leserens oppmerksomhet i et hav av informasjon. Den kvantitative delen av denne studien bekrefter dette for nyheter som omhandler EØS; for å rettferdiggjøre EØS-nyheter på dagsorden må det knyttes opp mot Hernes (1978) eller Galtung og Ruge (1965) sine krav om hva som definerer en god nyhet.

## **6.2 Tekstanalyse**

På bakgrunn av utvelgelsen, som er diskutert i kapittel 4.5.3, er det tre nyhetssaker som skal analyseres. Den første er NRK-saken *Krever ny debatt om EØS-avtalen* (NRK, 30. april, 2014). Den andre er VG-saken *Kjendis-opprør mot EØS* (VG, 11. august, 2015), og den tredje saken er Vårt Land-saken *Krever arbeidslivet ut av EØS* (Vårt Land, 1. mai, 2014).

I tekstanalysen skal hovedvekten av analysen ligge på sjanger og handling, layout og multisemiotikk, diskurs og representasjon og stil og identifikasjon. Samtidig skal tekstanalysen se på bruken av språklige virkemidler som modalitet, transitivitet og nominalisering. Målet med tekstanalysen er å se hvordan EØS blir fremstilt tekstuel, hvilke diskurser som kommer til uttrykk og hvilke overordnede diskurser i samfunnet teksten trekker på.

### **6.2.1 NRK: Krever ny debatt om EØS-avtalen**

Denne nyheten ble publisert hos NRK 30. april, 2014, og har NTB som kilde. Skjermdump (tatt 16. januar, 2016) av hele saken ligger under vedlegg.

## Krever ny debatt om EØS-avtalen

Frp i Finnmark vil at regjeringen skal endre eller si opp avtalen.



Kilde: NTB

Publisert 30.04.2014, kl. 07:44

Leder i Finnmark Frp, Ronny Berg vil ha en ny gjennomgang av EØS-avtalen.  
FOTO: MARTE LINDENIKK



Finnmark Frp mener før helgens landsmøte at Norge enten må reforhandle eller si opp EØS-avtalen.



– Vi ønsker å reforhandle, og eventuelt si opp, EØS-avtalen, sier leder Ronny Berg i Finnmark Frp til Nationen.



I fylkeslaget har man sett seg lei på at det er Brussel som gir Norge beskjed om hvordan landet skal styres, og ber nå partiet skjerpe sin EU-politikk under landsmøtet på Gardermoen.



– Vi har flere eksempler på at vi blir styrt av andre land, uten at vi er med i EU. Siste eksempel er den differensierte arbeidsgiveravgiften. Vi får ikke ha egne ordninger i Norge. Norge er vel også det landet som er flinkest til å vedta direktiver, selv om vi ikke er EU-medlem, sier Berg.

> Les også: [NHO: – Tiltaksjonen er glemt](#)

> Les også: [De rød-grønne får skylda for økt arbeidsgiveravgift](#)

I nord ser man kanskje spesielt på faren for at EU-regelverket rammer energiselskaper, som i dag betaler lite eller ingen arbeidsgiveravgift.

I dag er Frps standpunkt at EØS-avtalen er viktig for norsk næringsliv, men at avtalen på enkelte områder må tolkes strengere og om nødvendig reforhandles. Dette gjelder spesielt

områder knyttet til eksport av og tilgang til norske velferdsytelser.

Publisert 30.04.2014, kl. 07:44



### Sjanger og handling

Nyheten består av en videresitering av utsagn leder av Finnmark Frp, Ronny Berg (avbildet), har gitt til Nationen. Berg og hans fylkesparti mener at Norge burde reforhandle eller si opp EØS-avtalen, en oppfordring de kommer med før landsmøtet til Frp. Det er særlig arbeidsgiveravgiften som nevnes som problematisk, et eksempel som Berg gir i sitat. ”Vi har flere eksempler på at vi blir styrt av andre land, uten at vi er med i EU. Siste eksempel er arbeidsgiveravgiften (...)” (NRK, 30. april, 2014). Sjangeren i teksten bærer trekk fra den tradisjonelle nyhetssjangeren (jf. Aarønæs, 2007) ved at den forteller hvem, Ronny Berg, hva, ny debatt om EØS, hvorfor, lei av å bli styrt av andre land, og når, på det kommende landsmøtet til Frp. Teksten

uttrykker handling ved at den er skrevet i presens, noe som signaliserer at dette er noe som skjer nå.

### **Layout og multisemiotikk**

Det første leseren av nyhetssaken møter etter overskriften, er stikktittelen: *Frp i Finnmark vil at regjeringen skal endre eller si opp avtalen*. Under dette vises bildet av fylkespartileder Berg, hvor han sitter i det som kan ligne et møte, med en mann ved siden av seg, og en bak. Berg ser ikke inn i kamera, men er vendt delvis mot mannen ved siden av seg, som kan tilsi at han lytter, eller er i en samtale med denne mannen. Under bildet kommer bildeteksten, og deretter begynner nyhetssaken. Når saken er ferdig, følger det åtte bilder av saker, både nyhetsstoff og radio, som NRK anbefaler, men som ikke er relatert til nyheten. Tre av disse sakene utgjør siste nytt fra NRK Troms, som har publisert saken om Frp i Finnmark. Disse hyperlenkene er noe av det som utgjør hva Engebretsen (2007) omtaler som brukerstyrte mediediskurser, hvor avsenderen, NRK, på grunn av teknologien kan tilby et oversiktlig innholdssortiment. Dette gjør seg også gjeldende på toppen av saken, hvor en menylinje tilbyr leseren å fordype seg i NRK sitt utvalg av nyheter, sport, TV, radio og distriktsnyheter, samt NRK Super, P3 og Yr. Helt til høyre i menylinjen finnes det også en søkeboks. Under menylinjen til NRK, har NRK Troms sin egen, hvor leseren kan tipse redaksjonen, sende inn bilder, besøke NRK Troms på Facebook og Twitter, høre radiosendinger og se TV-sendinga. Alt dette har relevans, mener Engebretsen (2007), for realiseringen og utviklingen av nyhetssjangeren. Samspeillet mellom databaseteknologien og hypertekstteknologien gir muligheter for kontekstualisering av nyheter fordi nye saker kan kobles opp mot eldre. På denne måten får leseren en unik mulighet til å sette seg dypere inn i stoffområdet. Dette er hva Engebretsen omtaler som tekno-semiotiske affordanser (Engebretsen, 2007, s. 53-54). De tekno-semiotiske affordansene kommer også til syne i midten av brødteksten, hvor NRK har valgt å tilby leseren å lese to tematisk tilknyttede saker: *NHO: -Tiltakssonen er glemt* og *De rød-grønne får skylda for økt arbeidsgiveravgift*.

### **Diskurs og representasjon**

Teksten handler om at fylkespartileder Ronny Berg og Finnmark Frp er bekymret for EØS-påvirkningen i fylket. Overskriften sier at de "Krever ny debatt om EØS" og stikktittelen "Frp i Finnmark vil at regjeringen skal endre eller si opp avtalen" gir et

negativt bilde av EØS-avtalen fordi den fremstår som en trussel mot Finnmark og Norge. *Trusseldiskursen* kommer særlig til uttrykk i det andre og siste sitatet fra Berg: ”*Vi har flere eksempler på at vi blir styrt fra andre land, uten at vi er med i EU (...)*”. Videre i brødteksten skriver journalisten at (...) *fylkeslaget har man sett seg lei på at det er Brussel som gir Norge beskjed om hvordan landet skal styres (...)*, hvilket er bakgrunnen for kravet om ny debatt. Trusseldiskursen legitimeres av journalisten, som skriver at ”*I nord ser man kanskje spesielt på faren for at EU-regelverket rammer energiselskaper (...)*”. Det kommer også frem i saken at fylkespartiet går på akkord med Frp sitt standpunkt, hvor NRK Troms skriver at partiets standpunkt er at avtalen på enkelte områder må tolkes strengere og om nødvendig reforhandles. Nyheten oppleves som oppfordrende til politikerne i det at den underbygger trusseldiskursen, legitimerer den og også forklarer at dette er et standpunkt som hele Frp burde være enig i.

### **Stil og identifikasjon**

I saken fremstår EU som en trussel mot Finnmark, og da også Norge. Dette oppstår med bruken av fraser som ”*I fylkeslaget har man sett seg lei på at det er Brussel som gir Norge beskjed (...)*” og ”*I nord ser man kanskje spesielt på faren for at EU-regelverk rammer energiselskaper, som i dag betaler lite eller ingen arbeidsgiveravgift*”. Det siste sitatet er også et eksempel på hva Fairclough (2003) beskriver som *intertekstualitet*. Sitatet henviser indirekte til nyheter som har versert i nyhetsbildet forut for denne nyheten. Andre nyheter om arbeidsgiveravgiften blir også henvist til ved hjelp av hyperlenker over dette avsnittet. Bruk av intertekstualitet skaper et bilde av at dette er en pågående hendelse som er under utvikling. Intertekstualitet tilfører nyheten bakgrunnsmateriale og bidrar til å sette den inn i en historisk kontekst.

Nyheten er kritisk til EØS-avtalen, da Berg mener avtalen gjør Norge til offer for ren nedlasting fra EU. Norge har ingenting å si i dette spillet, hvilket kommer fram av sitatet til Berg: ”*Vi har flere eksempler på at vi blir styrt av andre land, uten at vi er med i EU (...)* *Vi får ikke ha egne ordninger i Norge (...)*”. Dette er et eksempel på hva Slaatta (2011) omtaler som fremmedgjøring. EU og EØS fremstår som ”de andre”, mens Berg uttaler seg som ”vi i Norge” som kjemper sammen mot EU-regelverket.

Saken er fra NRK Troms sin side gjort mer sensasjonell enn den egentlig er ved å bruke ordet *krever* i tittelen. I begynnelsen av brødteksten skriver NRK Troms at Frp Finnmark *mener* avtalen burde reforhandles eller sies opp. Berg selv, i sitater gitt til Nationen, *ønsker* å reforhandle eller *eventuelt* si opp avtalen. I brødteksten kommer det fram at fylkeslaget skal *be* partiet om å skjerpe sin EU-politikk. Dette er virkemiddel som Hernes (1978) kaller *tilspissing*, hvor det sensasjonelle i en melding blir tillagt vekt, gjerne på bekostning av helheten. Det finnes også eksempler på andre språklige virkemidler i teksten. Når Berg sier at ”- *Vi har flere eksempler på at vi blir styrt av andre land, uten at vi er med i EU. Siste eksempel er arbeidsgiveravgiften. Vi får ikke ha egne ordninger i Norge. Norge er vel også det landet som er flinkest til å vedta direktiver, selv om vi ikke er EU-medlem, sier Berg.*” (NRK, 30. april, 2014), er det et eksempel på flere *modaliteter*, altså hvor det Berg sier blir presentert som sannhet. Han kommer i dette sitatet med tre påstander, hvor den første er at vi blir styrt av andre land, den andre påstanden er at vi ikke får ha egne ordninger i Norge og den tredje er at Norge er flinkest i klassen til å vedta direktiver. NRK Troms tilbyr ikke tilsvar, de viderefører modalitetene ved å skrive i brødtekst at fylkeslaget har sett seg lei på at Norge styres fra Brussel, og at man spesielt i Nord-Norge ser på faren for at EU-regelverket rammer energiselskaper. På denne måten bidrar NRK til å bekrefte konstruksjonen av virkeligheten – at Norge styres fra Brussel og at dette utgjør en trussel for Nord-Norge. I teksten er det også synlig at selve agenten, EØS, er utelatt. Dette er et språklig virkemiddel som kalles *nominalisering*, hvor et substantiv erstatter en prosess og hvor effektene blir understreket. I brødteksten står det at Finnmark Frp har sett seg lei på at Brussel bestemmer hvordan Norge skal styres og Berg hevder at Norge blir styrt av andre land. Nedlasting og fjernstyring blir fremstilt som et fenomen, snarere enn en prosess, og det fremstilles ikke noen årsaksforklaring til hvorfor dette skjer. I teksten fremstår derfor Norge som et offer i en håpløs situasjon. Transitivitet er et språklig virkemiddel som deler mange aspekter med nominalisering. Et eksempel på transitivitet kan være passiv verbform som utelater subjektet. I denne teksten er subjektet EØS, og er ikke utelatt i teksten, men tilknytningsformen er nominalisert, altså har agenten, prosessen, blitt et fenomen. Nominalisering og transitivitet er begge språklige virkemidler som kan bidra til å tilsløre hva som faktisk skjer, og hva som er årsaken. Dette kan i følge Jørgensen og Phillips (1999) påvirke mottakernes forståelse av prosessen. I denne teksten fremstår EØS-avtalen som et fenomen som frarøver Norge grunnleggende rettigheter som



selvstyret, noe som teoridelen av denne oppgaven har vist at kan kalles en sannhet. Dette er et klassisk eksempel på hva Hernes (1978) ville omtalt som *forenkling*. Mediene innhenter ofte informasjon med mange ulike aspekter. Ved å overse det komplekse og fremheve det enkle, fremstår tekstene som klarere, noe som gjør det lettere for leserne å være enig, eller uenig.

## Oppsummering

I denne nyhetsaken er det avdekket en *trusseldiskurs*. Denne diskursen kommer til uttrykk gjennom sitering av fylkespartileder for Finnmark Frp, Ronny Berg, og legitimeres av journalisten. Ved hjelp av intertekstualitet aktualiseres diskursen og det gis inntrykk av at dette er en pågående prosess. Samtidig tilsløres ”prosessen”, som i denne teksten er EØS. Avtalen fremstilles kun som ”de andre”.

### 6.2.2 VG: Kjendis-opprør mot EØS

Denne nyheten ble publisert av VG 11. august, 2015. Skjermdumper (tatt 14. januar 2016) av hele saken ligger under vedlegg.

The screenshot shows a VG news article. At the top, there is a navigation bar with links like 'Vektklubb', 'MinMote', 'Godt', 'VG', 'Helt Normalt', 'Dine Penger', 'E24', 'Mittanbud', 'Pent', 'Rabattkode', and a 'Logg inn' button. Below this is a banner for 'Eiendomsmeglerguiden.no' with the text 'Mer enn 12 000 referanser du kan kontakte' and 'Finn den rette MEGLEREN for deg!'. The main header of the article is 'VG NYHETER' with a search icon and 'TIPS 2200'. The article title is 'Kjendis-opprør mot EØS' with a subtitle 'Nei til EU krever ny folkeavstemning'. The main image is a portrait of Egil Olsen, a man with grey hair, smiling. Below the image is a caption: 'YPPER TIL NY NEI-KAMP: Tidligere landslagstrener i fotball, Egil Olsen, sier han mener Norge er best tjent med å si nei til EØS-avtalen. Foto: JAN PETTER LYNAU, VG'.

## Et stort beite kjendiser står nå frem og for å få deg til å bli motstander av EØS-avtalen.

Hva har tidligere landslagssjef Egil «Drillo» Olsen, sjakkviter og skribent Hans Olav Lahlum, høyesterettsadvokat Harald Stabell, artistene Ida Maria og Don Martin, forfatterne Vigdis Hjorth, Amal Aden, Gert Nygårdshaug og Kjartan Fløgstad til felles?

### – Selvstyre

De er blant undertegnerne av et opprop mot EØS-avtalen som offentliggjøres onsdag.

– Kampen mot EU dreide seg i stor grad om at vi måtte gi fra oss selvstyre og jeg mener vi også gjør det med EØS. Derfor er jeg mot EØS-avtalen. Jeg synes folk på venstresiden burde være forpliktet til å være mot både EU og EØS, sier landslagssjef Egil «Drillo» Olsen.

Andre som har skrevet under er blant andre filmskaper Karoline Frogner, leder i LO Oslo, Roy Pedersen og partilederne Trygve Slagsvold (Sp), Audun Lysbakken (SV) og Bjørnar Moxnes (Rødt), samt en rekke professorer.

### – Stadig flere er blitt skeptisk

– Vi ønsker å si opp EØS-avtalen og fremforhandle en ny handelsavtale med EU. Vi mener det norske folk bør få bestemme og at ja eller nei til EØS-avtalen bør avgjøres i en folkeavstemning, sier Kathrine Kleveland i Nei til EU.

Onsdag offentliggjør de en stor kampanje mot EØS-avtalen med følgende hovedbudskap:

«Hvorfor skal EU bestemme over Norge når folket har sagt nei? Vi krever at folkestyret respekteres!»

– *Målinger viser at det er stor oppslutning i det norske folk om EØS-avtalen. Tar de feil?*

– Vi opplever at stadig flere er blitt skeptisk. Og vi mener det er god grunn til det. Vi er blitt indoktrinert til å tro at EØS-avtalen er den eneste måten å organisere vårt forhold til EU på. Det er feil og vi ønsker å bidra med faktainformasjon for å nyansere det bildet.

### Kampen står om LO

Hun mener EØS-avtalen har noe i kommunevalgkampen å gjøre.

– Vi mener lokaldemokratiet og folkestyre er alternativet til å bli styrt fra Brussel, slik vi i dag blir gjennom EØS-avtalen. Derfor er det en viktig sak også i kommunevalgkampen.

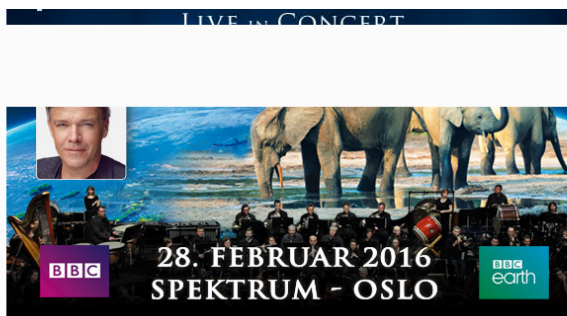
Les: - [Ingen snakker norsk i kantinen](#)

Den viktigste politiske arenaen de peiler seg inn på for å vinne gjennomslag, er LO.

**Tre LO-forbund har allerede sagt nei til EØS-avtalen.** Men det viktige slaget står til høsten hvor det er landsmøte i det største LO-forbundet i privat sektor, Fellesforbundet.

– Det er ingen tvil om at det er et viktig landsmøte hvor vi håper det blir nei til EØS-flertall. Da vil vi kunne nærme oss målet om å få vedtak om nei til EØS på LO-kongressen om knappe to år, sier Kleveland.

Les [hvordan LO og AP vil kjempe imot](#)



#### EØS-avtalen

EØS-avtalen, avtale inngått mellom EFTA og EU som gir EFTA/EØS-landene adgang til EUs indre marked samtidig som den gir EU en betydelig rolle i EFTA/EØS-landenes lovgivning. Avtalen ble undertegnet 1992 og trådte i kraft 1994. Den omfatter alle EU- og EFTA-land bortsett fra Sveits, og er blitt utvidet i takt med EUs utvidelser i 2004 og 2007 til totalt sett 30 land, hvorav tre (Island, Liechtenstein og Norge) tilhører EFTA/EØS.

Formålet med EØS-avtalen er å styrke handelen og de økonomiske forbindelsene mellom partene, med like konkurransevilkår og overholdelse av de samme regler. Sentralt i EØS står prinsippet om «**de fire friheter**», dvs. at det som hovedregel skal være fritt varebytte over landegrensene, fri bevegelse for arbeidstakere, fri adgang for borgere i ett land til å yte tjenester i et annet, og fri bevegelse av kapital. Samarbeidet omfatter også miljø, forskning og utdanning, kultur og sosiale spørsmål. Kilde: Store norske leksikon.

#### Siste saker fra Nyheter

«Sveriges Fritzi» skal ha hatt «generalprøve» i Norge 2 minutter siden

Femåringen lagde «Messi-drakt» av 10 minutter siden plastpose - fikk drømmegaven

Ndure-saken: Rettsmedisinere uenige om voldsbevis 35 minutter siden

Veggiser i voldsom vekst - nå kommer fleksitarianerne 46 minutter siden

Mistiltilforslag mot omstridt minister i Danmark 53 minutter siden

[Til Nyheter](#)

annonse

#### Mest lest fra Innenriks

Denne mannen patruljerte med «Odins soldater» 710

Islamister mobiliserer mot «Odins soldater» 146 14487

Kona til Ap-Jonas skriver samlivsbok 0 1022

Akte uten akebrett - gutt (13) omkom 30

Ruths ektemann frifunnet etter lovendring - må betale erstatning 106

[Til Innenriks](#)

#### Siste saker fra Innenriks

Ndure-saken: Rettsmedisinere uenige om voldsbevis 35 minutter siden

[Til Innenriks](#)

#### Siste saker fra Innenriks

Ndure-saken: Rettsmedisinere uenige om voldsbevis 35 minutter siden

Veggiser i voldsom vekst - nå kommer fleksitarianerne 46 minutter siden

Mistiltilforslag mot omstridt minister i Danmark 53 minutter siden

Listhaug: «Odins soldater» 1 time 21 minutter siden har ingenting i gatene å gjøre

Denne mannen patruljerte med «Odins soldater» 25.02.2016, 16:19

[Til Innenriks](#)

#### VGTV



## Sjanger og handling

VG-saken *Kjendis-opprør mot EØS* handler om at flere kjendiser har undertegnet et opprop mot EØS-avtalen som da denne saken ble publisert, hadde til gode å offentliggjøres. Hovedkilden i nyhetsaken er leder av organisasjonen *Nei til EU*, Kathrine Kleveland, og det er denne organisasjonen som står bak oppropet. De ønsker å sette avtalen i søkelyset og fremforhandle en ny folkeavstemming. Oppropet er en del av deres kampanje for å oppnå dette. Kleveland siteres på svakheter ved avtalen, og VG gjengir en punktliste med svakheter fra kampanjen under brødteksten:

### **Svakhete**

Hun viser til oppropet hvor det heter at det er Stortinget, Sametinget, Høyesterett, norske kommunestyre eller partene i norsk arbeidsliv, og ikke EU, som skal bestemme. De punkter opp en rekke eksempler på det de mener er EØS-avtalens svakheter:

*\*\* Norsk arbeidsliv og hvordan kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet best kan føres.*

*\*\* Norsk distriktpolitikk, som arbeidsgiveravgiften.*

*\*\* Anbudsregelverket, og om man ønsker at det offentlige, frivillige organisasjoner eller private skal drive omsorgstilbud.*

*\*\*Hvilke tiltak som er best for å oppnå likestilling.*

*\*\*Om brevpost, kollektivtransport og jernbane i Norge skal konkurranseutsettes.*

*\*\*Hvordan norske banker skal reguleres.*

*\*\*Hvordan vi skal forvalte olje, gass, fisk, jord og skog.*

Nederst i saken har VG listet opp de med kjendisstatus som har undertegnet oppropet:

**Her er listen over dem som har  
underteget oppropet, Hølle Nei til EU:**

kan klare seg uten Norge, men  
Norge kan ikke klare seg uten  
Europa, sier Skogen Lund

-Amal Aden, forfatter  
-Bjørn Alterhaug, professor/jazzmusiker  
-Jan Olav Andersen, leder EL & IT forbundet  
-Ivar Bakken, tidl landslagstrener i volleyball  
-Lars Petter Bartnes, leder Norges Bondelag  
-Kirsti Bergstø, stortingsrepresentant for SV  
-Agnes Bolsø, førsteamanuensis  
-Erling Borgen, filmskaper  
-Elling Borgerud, artist  
-Kristin Braa, professor  
-Kjell M. Bryggjeld, høyesterettsadvokat  
-Erik Dammann, tidligere leder Fremtiden i våre hender  
-Don Martin, artist  
-Lotta Elstad, forfatter  
-Bent Endresen, høyesterettsadvokat  
-Kjartan Flogstad, forfatter  
-Karoline Frogner, filmskaper  
-Ann Merete Furuberg, leder Norsk Bonde- og Småbrukarlag  
-Olaf Cjedrem, tidl stortingsrepresentant for KrF  
-Beatrice Halsaa, professor/kjønnsforsker  
-Cecilie Hansen, ordfører Sør-Varanger kommune  
-Jon Hellesnes, professor  
-Vigdis Hjorth, forfatter  
-Margrethe Høydalsvik, informasjonskonsulent Kirkens Bymisjon  
-Ida Maria, artist  
-Jester, artist  
-Lars Johnsen, nestleder Norsk Transportarbeiderforbund  
-Åsa Kjerstine Kjøberg Moen  
-Kathrine Kleveland, leder i Nei til EU  
-Mimmi Kvisvik, forbundsleder Fellesorganisasjonen (FO)  
-Hans Olav Lahlum, forfatter  
-Erling Laugsand, leder i Senterungdommen  
-Berit von der Lippe, professor  
-Gerd von der Lippe, professor  
-Audun Lysbakken, leder i SV  
-Linn-Elise Øhn Mehlen, leder i Rød Ungdom  
-Jon Michelet, forfatter  
-Kari Anne Moe, filmregissør  
-Bjørnar Moxnes, leder i Rødt  
-Aslak Sira Myhre  
-Trond Nordby, professor  
-Aasmund Nordstoga, artist  
-Gert Nygårdshaug, forfatter  
-Egil «Drillo» Olsen  
-Marion Palmer, forfatter  
-Arne Pedersen, leder av Kystfiskarlaget  
-Roy Pedersen, leder LO i Oslo  
-Sverre Pedersen, forbundsleder Norsk Filmforbund  
-Eystein Skjerve, professor  
-Ida Lovise Skylstad, tidligere nestleder Natur og Ungdom  
-Harald Stabell, høyesterettsadvokat  
-Thorvald Steen, forfatter  
-Shoaib Sultan, rådgiver  
-Anita Apelthun Sæle, tidligere stortingsrepresentant for KrF  
-Atle Teigland, konserntilitsvalgt Aker Solutions ASA  
-Lars Thue, forsker  
-Torbjørn Tronsen, professor  
-Anne Beathe K. Tvinneim, nestleder Senterpartiet  
-Trygve Slagsvold Vedum, leder Senterpartiet  
-Arnstein Vestre, leder i Natur og Ungdom  
-Steinar Westin, professor  
-Nicholas Wilkinson, leder i Sosialistisk Ungdom  
-Peter Ørebeck, professor  
-Ann Ørjebu, tidl leder i Industri og Energi Ungdom  
-Hanne Ørstavik, forfatter

NHO-sjef Kristin Skogen Lund får i en innlemmet boks ved siden av hovedsaken et tilsvarende til Kleveland:

**– Katastrofe**

– Det vil være en katastrofe for Norge og norsk næringsliv hvis vi skulle miste EØS-avtalen. Jeg kan nesten ikke forstå at noen mener det. De kan ikke forstå konsekvensene, sier NHO-sjef Kristin Skogen Lund.

– Jeg sier ikke at EØS-avtalen er ideell, eller at EU og verdensøkonomien ikke står foran strukturelle utfordringer. Men vi kan ikke stenge oss ute; vi må i stedet minimere skadevirkningene. 80 prosent av norsk eksport går til EU. Det er et dominerende viktig marked for oss og EØS-avtalen er avgjørende for at våre produkter når EU.

– EØS-motstanderne mener det er mulig å få en handelsavtale i stedet?

– Det tror jeg ikke noe på. Dessuten har EØS-avtalen mange flere elementer som vi er avhengige av, en det en handelsavtale kan gi. Og så er det verdt å minne om at Norge er et meget lite land: Europa kan klare seg uten Norge, men Norge kan ikke klare seg uten Europa, sier Skogen Lund.

Skogen Lund er enig i at avtalen ikke er ideell, men mener de økonomiske konsekvensene blir for store ved å stå utenfor avtalen. VG har også en faktaboks over EØS-avtalen hvor de går inn på de involverte i avtalen, medlemmer, dens utvidelse i takt med EUs utvidelse, og formålet, som VG skriver er å styrke handel og økonomiske forbindelser.

Sjangeren bærer preg av den tradisjonelle nyhetsartikkelen (jf. Aarønæs, 2007) når den forteller om noe som skjer, kjendisopprør, hvorfor, fordi EØS svekker norsk suverenitet, hvem, Olsen og Kleveland og når i det at den forteller når og til hvem kampanjen skal lanseres. Teksten er skrevet i presens, noe som gir inntrykk av at dette er en pågående hendelse. Dette inntrykket blir forsterket ved at nyheten spiller på at dette er et resultat av noe som har skjedd og at det skal skje noe mer.

### **Layout og multisemiotikk**

Det første som møter leseren er tittelen, stikktittelen ”*Nei til EU krever ny folkeavstemming*” og bildet av Egil Olsen. Under bildet står bildeteksten, og etter det

følger ingress og brødtekst. VG er i stor grad på tilbudssiden når det gjelder brukerstyrt mediediskurs, og de tekno-semiotiske affordansene er godt utnyttet. På toppen av siden er det en menylinje hvor VG viser et utvalg av sine tilbud, som Vektklubb, MinMote og E24. Under dette følger en reklame fra eiendomsmeglerguiden, før banneren til VG gjør seg synlig med tilbud om å søke, tipse dem, se i menyen over flere valg, og velge nyheter fra innenriks, utenriks, siste 48 timer og meninger. Mellom bildetekst og ingress har VG valgt å plassere en mulighet for å dele saken på Facebook, Twitter og e-post, sistnevnte illustrert med en konvolutt. På høyresiden av ingress og brødtekst er det en konsertreklame som kommer øverst. Under denne reklamen kommer det to blokker med informasjon: den ene er faktaboksen om EØS-avtalen, den andre er en boks med hyperlenker til de siste sakene VG har publisert under nyheter. Under boksen for nyheter følger et tilbud om de mest leste sakene fra innenriks, og deretter de siste sakene fra innenriks. Lenger ned i brødteksten kommer det igjen to blokker på høyre side, hvor den ene inneholder en boks med en rekke sitater fra NHO-sjef Kristin Skogen Lund. Den andre blokka inneholder innslag fra VGTV, og under den følger en blokk med VG-rabattkoder, hvor det øverst er opplyst om at dette er et kommersielt samarbeid. Helt i bunnen av saken får leseren igjen tilbud om å dele saken på Facebook, Twitter og e-post, samt å lese kommentarer. Kontekstualiseringen av nyheten om kjendisopprør skjer gjennom faktaboksen om EØS-avtalen, hvor det er hyperlenker til faktastoff, og i selve brødteksten, hvor det er linket videre til tre nyhetssaker: - *Ingen snakker norsk i kantinen, Tre LO-forbund har allerede sagt nei til EØS-avtalen og hvordan LO og AP vil kjempe imot.*

### **Diskurs og representasjon**

I saken fremstår kjendisene, som frontes av Egil Olsen, bekymret over Norges selvstyret etter inngåelsen av EØS-avtalen. Dette kommer fram gjennom sitatet fra Olsen: ”- *Kampen om EU dreide seg i stor grad om at vi måtte gi fra oss selvstyre og jeg mener vi også gjør det med EØS (...)*”. Dette settes i kontekst av kampanjen til *Nei til EU* og Kathrine Kleveland som ”(...) *ønsker å si opp EØS-avtalen og fremforhandle en ny handelsavtale med EU. Vi mener det norske folk bør få bestemme og at ja eller nei til EØS-avtalen bør avgjøres i en folkeavstemning*”. Kampanjen begrunnes med at . ”- *Vi opplever at stadig flere er blitt skeptisk. Og vi mener det er god grunn til det. Vi er blitt indoktrinert til å tro at EØS-avtalen er den eneste måten*

å organisere vårt forhold til EU på. Det er feil og vi ønsker å bidra med faktainformasjon for å nyansere det bildet”.

Olsen og Klevelands kommentarer settes i kontrast i tekstboksen hvor NHO-sjef, Kristin Skogen Lund, uttaler seg. Skogen Lund innledes med tittelen ”– Katastrofe”, og et sitat hvor hun sier ”- Det vil være en katastrofe for Norge og norsk næringsliv hvis vi skulle miste EØS-avtalen. Jeg kan nesten ikke forstå at noen mener det. De kan ikke forstå konsekvensene”.

Kommentarene viser uenighet om EØS-avtalens betydning for Norge. Kleveland viser til avtalens feil og mangler, og Skogen Lund uttrykker selv at den ikke er ideell, men likevel et godt alternativ for norsk næringsliv.

Nyheten fremstiller EØS-avtalen som en trussel mot norsk selvstyre ved at så mange profilerte personer er med på et opprop mot avtalen. Journalisten bidrar til å underbygge trusseldiskursen ved å liste opp avtalens svakheter i brødteksten, og ved å plassere motsvaret i en egen tekstboks utenfor hovedsaken. Teksten peker også på en tydelig *kjendisdiskurs*. Kjendisene fremstår som en samlet gruppe motstandere som nå gjør opprør. Dette kommer uttrykk i tittelen (*Kjendis-opprør mot EØS*), ingressen ”*Et stort beite kjendiser står nå frem og for å få deg til å bli motstander av EØS-avtalen*” og gjennom tekstens innledning, hvor journalisten spør hva en rekke kjendiser har til felles. Svaret er at de ønsker selvstyre.

### **Stil og identifikasjon**

I saken skapes det en konflikt mellom norske borgere og EØS-avtalen. De norske borgerne er representert gjennom kjendisdiskursen. Dette skjer gjennom formuleringer som ”(...) Jeg synes folk på venstresiden burde være forpliktet til å være mot både EU og EØS”, ”(...) Vi mener det norske folk bør få bestemme (...)” og ”Vi mener lokaldemokratiet og folkestyre er alternativet til å bli styrt fra Brussel, slik vi i dag blir gjennom EØS-avtalen”.

Nyheten er kritisk til EØS-avtalen da kjendisene som profilert gruppe gjør opprør og Kleveland varsler en kampanje mot avtalen. Skogen Lund sier også at den ikke er ideell, men understreker at ”(...) vi kan ikke stenge oss ute; vi må i stedet minimere skadevirkningene (...)”. Dette er som i NRK-saken et eksempel på fremmedgjøring, hvor EØS fremstilles som ”de andre”, mens Kleveland og Olsen representerer et kollektivt ”vi”.

Vinklingen på kjendiser, opprør og bruken av polarisering skaper et bilde av konflikt, et virkemiddel som gir nyheten verdi (Galtung og Ruge, 1965). Samtidig skaper bruken av det kollektive subjektet "vi" nærhet til folket. Nyheten trekker også på tidligere tekster. Intertekstualiteten kommer særlig til syne idet journalisten skriver "Den viktigste politiske arenaen de peiler seg inn på for å vinne gjennomslag, er LO. Tre LO-forbund har allerede sagt nei til EØS-avtalen. Men det viktigste slaget står til høsten (...)". Her vises det til noe som har skjedd før; at tre forbund har sagt nei til avtalen, og til noe som skal skje; slaget som står til høsten. Dette bidrar til å sette nyheten i kontekst og gjøre den relevant. Samtidig uttrykker intertekstualiteten utvikling. Det er i brødteksten også flere eksempler på hyperlenker, hvor leseren blir tilbudt å lese mer om stridighetene i LO. I denne nyheten har journalistens stemme kommet til syne gjennom å la spørsmålene være en del av nyhetsteksten, dette gjelder både for hovedsaken, og i tekstboksen til Skogen Lund. Kleveland og Skogen Lund får ett spørsmål hver som gir dem rom for å argumentere for sitt syn. Journalisten spør Kleveland: *Målinger viser at det er stor oppslutning i det norske folk om EØS-avtalen. Tar de feil?* Det er her Kleveland svarer at de (*Nei til EU*) opplever at stadig flere blir skeptiske. Skogen Lund blir spurt om EØS-motstandernes tro på å få til en alternativ handelsavtale, et spørsmål som hun besvarer negativt, "Det tror jeg ikke noe på (...)".

Fairclough (2003) skriver om situasjonskonteksten i kommunikative begivenheter, altså hvordan identiteter blir plassert i forgrunnen og andre i bakgrunnen. I denne saken har Egil Olsen og til dels Kleveland fått mest oppmerksomhet, mens Skogen Lund er plassert i bakgrunnen. Denne plasseringen forsterkes ved bildet av Olsen og av at Skogen Lund er trukket ut av selve nyhetsteksten, og plassert i egen tekstboks.

Tittelen *Kjendis-opprør mot EØS* presenteres som sann og udiskutabel, altså er den et eksempel på en modalitet. Den fortelles leserne at ikke bare noen kjendiser, men alle, gjør opprør. Leseren må lenger ned i saken for å skjønne hvilke kjendiser det er snakk om, og at opprøret består av å signere et opprop.

### **Oppsummering**

I denne nyhetssaken er det avdekket en *kjendisdiskurs* som kommer til uttrykk gjennom journalistens valg av ramme, og den legitimeres av at journalisten avslutter saken med en liste over alle kjendisene som har signert oppropet fra *Nei til EU*. Som



NRK-saken aktualiseres også denne saken ved hjelp av intertekstualitet. Det at den er skrevet i presens gir også inntrykk av at dette er en pågående hendelse.

### 6.2.3 Vårt Land: Krever arbeidslivet ut av EØS

Denne nyheten ble publisert av Vårt Land 1. mai, 2014. Skjermdump (tatt 14. januar, 2016) av hele saken ligger under vedlegg.

LOGG INN

SØK

vårtland

MENY



## Krever arbeidslivet ut av EØS

I dag går norske arbeidere i tog for delvis å bryte EØS-avtalen. – Helt urealistisk, mener økonomiprofessor.

**SAMFUNN** «Arbeidslivet ut av EØS – Nei til sosial dumping» er en av de viktigste parolene i 1.mai-togene som i dag går av stabelen over hele Norge.

– Virkelighetsfjernet og snevert, mener økonomiprofessor..

– Viktigere enn noen sinne, mener LOs leder i Oslo.

– **Norske regler må ha forrang.** Årets 1. mai-tog er det første siden LO-kongressen vedtok at norske arbeidslivslover skal være overordnet EØS-regler. I flere norske byer kommer arbeiderbevegelsen til å samles bak parolen om at arbeidslivet må ut av EØS. Argumentet er at dagens arbeidslivsmønstre er truet, og at det blir vanskeligere å bekjempe sosial dumping:

– Vi vil at norske tariffavtaler og norsk arbeidslovgivning skal ha forrang ovenfor EUs regler. Men nå får vi snart håndhevsdirektivet som snur dette på hodet. Det er kjempeviktig at hele fagbevegelsen nå står sammen om et krav som beskytter våre tariffavtaler mot å bli overprøvd av EU, sier Roy Pedersen som leder for LOs største lokallag i Oslo.

**Kritisk fagbevegelse.** Håndhevsdirektivet skal vedtas om kort tid av EU-parlamentet, og vil innføres i Norge som følge av EØS-avtalen.

Selv om kampen mot sosial dumping danner et bakteppe for direktivet, mener fagbevegelsen at det heretter kan være vanskeligere for de enkelte landene å innføre nye ordninger, eventuelt forbedre ordninger de allerede har. Den innebærer at alle nasjonale kontrolltiltak for å hindre og straffe sosial svindel og sosial dumping skal granskes og overvåkes av EU-kommisjonen, som deretter skal avgjøre om de er berettiget og i tråd med EU-retten.

**LES OGSÅ: Horne: – Vi risikerer å bli hele Europas sosialkontor**

**LES OGSÅ: Utlendinger i nød får ikke hjelp**

– **Katastrofe.** – I praksis ser jeg ikke dette som realistisk, sier professor ved Norges Handelshøyskole, Øivind Anti Nilsen om 1. mai-parolen.

– Hvis arbeidslivsfeltet skulle ut av EØS, måtte avtalen omforhandles i sin helhet. Det er selvsagt mulig å gjøre dette i teorien, men det ville vært en høy pris å betale for Norge. Å sette avtalen til side ville vært en katastrofe for norsk næringsliv.

Nilsen sier han forstår argumentene hos fagbevegelsen, men mener løsningen blir kortsiktig:

– I Norge sier man gjerne at gjestarbeiderne kommer og fører til press mot norske tariffavtaler. Men samtidig drar vi nytte av disse billigere tjenestene og varene. Lavere lønnskostnader fører til at bedriftenes produktivitet øker, og det kommer jo oss som konsumenter til gode. Vi kan godt si at vi skal ha en mer proteksjonistisk holdning, men hva vil dette føre til for bedriftene på lengre sikt? Får de økte lønnskostnader, er det slett ikke sikkert at arbeidsplassene vil overleve, sier Nilsen.

Fri flyt i arbeidskraft er et av hovedprinsippene i EU. Nilsen, som for tiden befinner seg i Tyskland på et forskningsopphold, sier det ikke bare er i Norge at flere stiller spørsmål ved dette prinsippet.

– I etterdønningene etter finanskrisen ser vi krefter som ønsker å sikre egne jobber gjennom blant annet restriksjoner på arbeidsinnvandring. Men jeg tror ikke dette er veien å gå. Proteksjonisme kan føre til at jobbene forsvinner.

Han synes parolen blir sneversynt.

– Så klart skal vi tenke på norske arbeidsplasser, men når vi ser de problemene som de har hatt i Sør-Europa, synes jeg det blir litt snevert. Der står mange utenfor arbeidslivet og vil antakeligvis aldri vil komme inn igjen. Det kan føre til politisk ustabilitet. Og hvis vi hever blikket litt, ser vi at EØS-avtalen, er del av en storpolitikk som sikrer stabilitet. For man har ikke lyst til å begynne å kjempe ned sine handelspartnere.

**LES OGSÅ: Flere står utenfor fagbevegelsen – LO er bekymret**

**Kampklar.** Roy Pedersen er ikke med på kritikken:

– Selvsagt kreves det en politisk kamp, men urealistisk er det ikke, sier styrelederen i LO i Oslo.

Han viser til at LO vant striden om allmenngjøringsordningen, som har rast i det norske rettsvesenet de siste årene.

Konkret handlet striden om lønns- og arbeidsbetingelser for gjestarbeidere i verftsindustrien. I følge NHO og verftene var prinsippet om at tariffavtalene skal gjøres almenne, bare i tråd med EØS-retten dersom dette var nødvendig for å ivareta «offentlig orden».

– Der måtte NHO og verftene gjøre retrett etter at ulike rettsinstanser helt opp til høyesterett hadde slått fast at det var de norske reglene som skulle gjelde, sier Pedersen.

**LES OGSÅ: LO oversetter Høyrespråk.**

**Tøff sak.** Men EØS-avtalen har vært en tøff sak i LO det siste året. LOs største forbund, Fagforbundet, ville ha kongressen til å gå lenger. Daværende leder Jan Davidsen, ønsket at kongressen vedtok et krav om å avvike EØS-avtalen på arbeidslivsområdet. Fellesforbundet ville derimot holde fast på EØS-avtalen – også på arbeidslivsområdet. Fellesforbundets leder Arve Bakke fremmet derfor et kompromissforslag som sa at lover som følger opp norske forpliktelser i FNs arbeidslivsorganisasjon ILO, skulle være overordnet EUs regler i tilfelle konflikt.

Det endelige vedtaket innebar at også norske lover skulle ha forrang for EU-regler. Dette er omstridt fordi det går på tvers av hva Norge har skrevet under på i EØS-avtalen. Der heter det at EØS-regler skal gå foran nasjonalt lovverk.

– *Hvorfor er dette en vanskelig sak for LO?*

– Fordi det i utgangspunktet er ulike meninger i LO om selve EØS-avtalen. Det siste vedtaket er det mest kritiske vedtaket om EØS som noen kongress så langt har tatt, og det er ulike meninger om veien videre. LO i Oslo mener vi bør avslutte hele EØS-avtalen, og krever at den isteden erstattes av handelsavtaleordninger, sier Roy Pedersen.

ANNONSE

**SØNDAGSRÅDET** 11:00 ONSDAGER  
**NY PODKAST HVER UKE**  
Se søndagsrådet.no

Søndagsrådet er en ny tjeneste fra Vårt Land hvor du kan be om råd og dele dine erfaringer om barn, ungdom, oppvekst og kristen tro.

ANNONSE

## **Sjanger og handling**

Vårt Land har tatt for seg det de mener er en av de viktigste parolene under dette årets 1. mai-tog: *Arbeidslivet ut av EØS – Nei til sosial dumping*.

Dette mener LOs leder i Oslo, Roy Pedersen, er viktigere enn noen gang. ”– *Vi vil at norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning skal ha forrang ovenfor EUs regler.*”. Professor ved Norges Handelshøyskole, Øivind Anti Nilsen, mener det ikke er et realistisk krav og påstår det vil være en katastrofe for norsk næringsliv å trekke seg fra EØS-avtalen. Nilsen forstår argumentene hos fagbevegelsen, men mener ikke dette er veien å gå for å finne løsninger. Pedersen mener kravet er realistisk og viser til at LO vant striden om allmenngjøringsordningen, hvor tariffavtalene for gjestearbeidere i verftsindustrien ble gjort allmenne. Avslutningsvis forteller Pedersen hvorfor EØS har vært en tøff sak for LO, siden det hersker ulike meninger innad i organisasjonen. Overordnet er altså denne saken heftet på en av parolene i 1. mai-toget i Oslo, og ut i fra bildet kan leseren få inntrykk av stor oppslutning. Av bildeteksten fremgår det at det er et illustrasjonsbilde fra fjoråret.

Sjangermessig er teksten en nyhet fordi den besvarer: hva, arbeidslivet ut av EØS, hvor, Norge, og hvorfor, fordi norske regler skal trumfe EUs (jf. Aarønæs, 2007). Samtidig er den aktuell fordi den er publisert på samme dag som toget går. Det gir leseren inntrykk av at journalisten har vært til stede under toget. Teksten er skrevet i presens, noe som gir inntrykk av at dette er en pågående hendelse, og at dette er et resultat av noe som har skjedd.

## **Layout og multisemiotikk**

Layouten til Vårt Land er ”ren”, og det første som møter leseren er avisens banner over illustrasjonsbildet av Jens Stoltenberg fra da han talte til fjorårets 1. mai-oppmøte på Youngstorget i Oslo. Under bildet må leseren selv trykke for å se bildeteksten. Dette kan skape misforståelser hos leseren, som i denne saken, var oppslutningen til parolen stor? Hvorfor er den av Vårt Land trukket frem som viktig, eller er det LO-leder i Oslo, Pedersen, som trekker den fram?

Etter bildet kommer tittelen og ingressen, deretter brødteksten. To annonser finnes i saken, en til høyre for bildet av Jens Stoltenberg, og en til høyre for brødteksten. Den brukerstyrte mediediskursen er ivaretatt av tekno-semiotiske affordanser som tilbyr leseren en liten meny over nyheten, der kan også leseren søke i innhold fra avisen, og logge inn. I brødteksten er nyheten kontekstualisert med fire

hyperlenker til fire andre nyheter: Horne: - *Vi risikerer å bli hele Europas sosialkontor, Utlendinger i nød får ikke hjelp, Flere står utenfor fagbevegelsen – LO er bekymret og LO oversetter Høyrespråk*. Nederst på siden får leseren tilbud om å dele nyheten på Twitter, Google+ og Facebook.

### **Diskurs og representasjon**

I saken fremstilles parolen slik Vårt Land hevder: ”*Arbeidslivet ut av EØS – Nei til sosial dumping*” er en av de viktigste parolene i 1. mai-togene som i dag går av stabelen over hele Norge”. Pedersen fremstår som en motstander av EØS og en forkjemper for at norske regler må ha forrang. Dette ytres gjennom sitater som ”- *Vi vil at norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning skal ha forrang ovenfor EUs regler. Men nå får vi snart håndhevingsdirektivet som snur dette på hodet*”.

Kommentarene fra Pedersen settes i kontrast til Nilsen som mener det er urealistisk å kreve arbeidslivet ut av EØS. Nilsen mener, som Skogen Lund, at det er en potensiell katastrofe for norsk næringsliv.

Teksten skaper et bilde av uenighet mellom Pedersen og Vårt Land, som begge hevder at parolen er en av de viktigste i landets 1. mai-tog, og Nilsen, som mener det er urealistisk å kreve arbeidslivet ut av EØS. Nyheten uttrykker risiko og frykt for at håndhevingsdirektivet vil føre til at norsk arbeidslivslovgivning blir underlagt EUs. Pedersen mener ”(...) *at dagens arbeidslivsmodell er truet (...)*” og forstås som handlekraftig i det at han ønsker og støtter denne kampen.

Teksten peker på en offerdiskurs, hvor ofrene er arbeidere i Norge. EØS fremstår som en trussel mot det som er bra i Norge, arbeidslivsmodellen. Nilsen er en motvekt til dette, men bidrar samtidig til å etablere en elitediskurs. Pedersen og Nilsen diskuterer arbeidernes hverdag, arbeidsforhold, rettigheter og tariffavtaler, og det er kun Pedersen som fremstår som handlekraftig da han søker å gjøre noe med dette på vegne av ”ofrene”. Sitatet ”- *Selvsagt kreves det en politisk kamp, men urealistisk er det ikke*” kan virke beroligende for bekymringene som uttrykkes i teksten.

### **Stil og identifikasjon**

I saken skapes det en konflikt mellom EØS og arbeiderne, hvor det nye håndhevingsdirektivet truer den norske arbeidslivsmodellen. Dette skjer ved å bruke fraser som ”(...) *Argumentet er at dagens arbeidslivsmodell er truet, og at det blir vanskeligere å bekjempe sosial dumping*” og ”(...) *Det er kjempeviktig at hele*

*fagbevegelsen nå står sammen om et krav som beskytter våre tariffavtaler mot å bli overprøvd av EU (...).*

Teksten i sin helhet stiller seg kritisk til EØS-avtalen. Kildene i saken er kun Pedersen og Nilsen, og de bidrar til å skape troverdighet for sine standpunkt ved å vise til konsekvenser av hva som vil skje dersom arbeidslivet går ut av EØS. Pedersen gjør saken relevant for arbeidere og ønsker å forhindre sosial dumping. Nilsen uttaler seg for næringslivet på generelt grunnlag, og mener dermed at kravet fra fagbevegelsen blir for snevert. Nyhetssaken har hva Galtung og Ruge (1965) beskriver som elitepreg, hvor høytstående personer brukes som kilder. Denne nyhetssaken tar for seg en parole under et 1. mai-tog, og både Pedersen og Nilsen er godt skodd til å ta diskusjonen rundt parolen, som leder for LO Oslo og professor. Det er ingen kilder fra fagbevegelsen, eller fra de som støttet opp om parolen i toget. Fairclough (2008) skriver om situasjonskonteksten i kommunikative begivenheter, altså hvordan identiteter blir plassert i forgrunnen og andre i bakgrunnen. Denne nyhetssaken er et eksempel på det, hvor parolen og Pedersen tillegges mer vekt og spalteplass enn Nilsen.

Det er en stor grad av intertekstualitet i nyheten. Henvisningen til parolen, som også utgjør innledningen til saken, er en direkte referanse til noe som nettopp har skjedd. Samtidig trekker både Nilsen og Pedersen på tidligere tekster. Dette kommer til uttrykk gjennom fraser som ”- *I etterdønningene etter finanskrisen (...)*”, ”- *Så klart skal vi tenke på norske arbeidsplasser, men når vi ser de problemene de har hatt i Sør-Europa (...)*” og Pedersens henvisning til da LO vant striden om allmenngjøringsordningen, ”- *Der måtte NHO og verftene gjøre retrett (...)*”. Dette bidrar til å aktualisere nyheten, sette den i en situasjonskontekst, samtidig som at det gir inntrykk av en utvikling på feltet. Journalisten gjør seg selv synlig i sakens avsluttende del ved å spørre Oslos LO-leder Pedersen om ”- *Hvorfor er dette en vanskelig sak for LO?*”. Med dette får Pedersen det siste ordet i saken, hvor han forklarer ”- *Fordi det (...) er ulike meninger i LO om selve EØS-avtalen. (...)*”.

Tidlig i nyhetssaken kommer det fram at Pedersen mener dagens arbeidslivsmodell er truet, en påstand som ikke blir tatt med videre i teksten av journalisten og heller ikke vektlagt hos Nilsen. Om Nilsen i det hele tatt visste om Pedersens utsagn da han selv ga intervju, vites ikke. Det presenteres derfor som en sannhet at arbeidslivsmodellen i Norge er truet, og nyheten som utspiller seg kan ses

på som en debatt av hvordan denne trusselen skal løses. Det er derimot ingenting som tilsier at Nilsen er enig med Pedersen i påstanden.

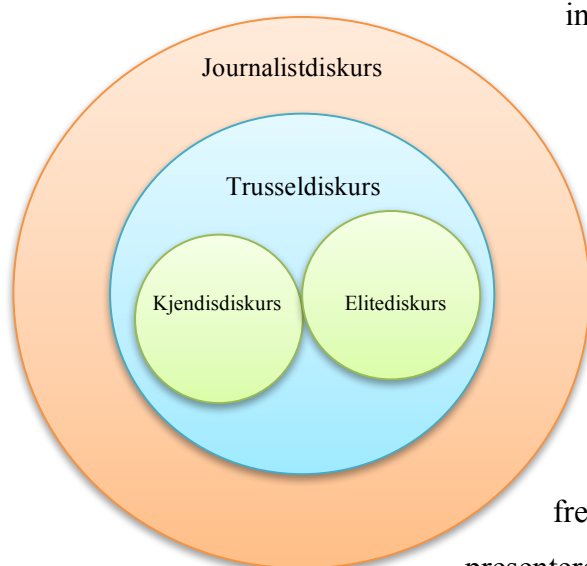
### Oppsummering

I denne nyhetssaken er det avdekket en *elitediskurs* som kommer til syne gjennom Oslos LO-leder Pedersens og professor Nilsens diskusjon rundt en parole som Vårt Land og Pedersen mener er årets viktigste. Bakgrunnen for definisjonen av en elitediskurs er det faktum at ingen arbeidere er brukt som kilder, heller ikke noen av dem som har laget og/eller båret parolen. Det kan også gjennomskues en *trusseldiskurs* i denne teksten, noe som særlig kommer til uttrykk i Pedersens frykt for det nye håndhevingsdirektivet som han frykter vil endre norsk arbeidslivslovgivning.

### 6.3 Sosial praksis

Til nå har den kritiske diskursanalysen identifisert *sentrale diskurser* som de tre nyhetssakene er bærere av. I den kvantitative innholdsanalysen utkrystalliserte det seg også en EØS-diskurs, *konfliktdiskursen* (jf. kapittel 5.9). Konfliktdiskursen står som en fordykning av det Sejersted (2006) omtaler som en *journalistdiskurs*, da den viser hvordan journalistdiskursen kan gjøre seg synlig i språket. Dette bygger på Galtung og Ruge (1965) og Hernes (1978) sin forståelse av nyhetskriterier og -verdier, samt på

Figur 16: Oversikt over diskursene



bekreftelsen av dette i den kvantitative innholdsanalysen.

I tekstanalysen ble ytterligere tre diskurser indentifisert: *trusseldiskurs*, *kjendisdiskurs* og *elitediskurs*.

Trusseldiskursen oppleves som hegemonisk i de utvalgte nyhetssakene, da den danner et bakteppe som de andre diskursene utspiller seg på.

Trusseldiskursen handler om at EØS blir fremstilt som "de andre" og fordi nyhetene

presenterer et påtrengende problem hvor EØS-avtalen

er den skyldige. På denne måten blir Norge, norske aktører, bedrifter eller særinteresser til ofre. Trusseldiskursen skapes ved hjelp av tekstlige grep som modaliteter, nominalisering og transitivitet hvor noe presenteres som en absolutt

sannhet og prosessene tilsløres. Samtidig bygges nyheten ofte rundt Hernes' (1978) beskrivelse av medievridding. Dette gjør trusseldiskursen til en del av den større journalistdiskursen definert av Sejersted (2006), se figur 16.

Analysen av diskursiv praksis viser at flere betingelser ligger til grunn før en nyhet kommer på nett. En nyhet er aldri fri for føringer, og dette er for Tuchman (1978) problematisk fordi virkeligheten blir konstruert og dagsorden satt for å underholde, heller enn for å informere. Dette, mener Oltedal og Ytterstad (2012), går på kompromiss med journalisters ideal og selvforståelse som et talerør for folket og som den fjerde statsmakt. Fanget mellom ideal og marked må dagens nettaviser kjempe om oppmerksomheten til leseren og det benyttes derfor hva Hernes (1978) omtaler som sensasjonalistisk medievridding, noe som den kvantitative delen av denne studien bekrefter også gjelder for EØS-temaet. Det er med dette som bakgrunn at journalistdiskursen skapes, noe også Hågvar (2013) finner i sin kritiske diskursanalyse av Marte Krogh-saken i VG. I hans analyse tildeler journalistdiskursen vanlige folk rollen som ofre, mens elitepersoner med makt får en rolle som skurk. I denne analysen forstås det at EU og EØS sitter med makten, mens mediene blir indirekte heltene som avslører og videreformidler maktmisbruk og beskytter grasrota mot å bli manipulert. Denne presentasjonsformen har retorisk gjennomslag, og det skaper oppmerksomhet (Hernes, 1978). Som Hågvar (2013) påpeker kan det virke som formen sitter i ryggmargen til journalister, som gjerne inntar en kritisk rolle slik vi ser i VG-saken *Kjendis-opprør mot EØS*, hvor journalisten bidrar til å legitimere standpunktet til Kleveland. Hvorfor bruken av vridding er så utbredt, har ikke denne studien grunnlag for å si noe om, men Hågvar (2013) mener én forklaring kan være at den frie og uavhengige presse trenger normer for hva den skal være kritisk til, og hvem den skal være uavhengig av. I løpet av 1970-tallet fraskrev de fleste aviser seg partitilhørigheten, en prosess som skjedde nærmest parallelt med fremveksten av begrepet og forståelsen av offentligheten. Dette dannet grunnlaget for en ny selvforståelse hos journalistene, hvor målet ble å gi borgerne kunnskap til å forme egne meninger (Habermas, 1962; Hågvar, 2013; Rønning, 2012). I løpet av 1970- og 1980-tallet vokste det frem et sterkt fokus på selvstendighet og en fri og uavhengig presse som en forlengelse av det nye samfunnsansvaret (Oltedal og Ytterstad, 2012). Det er når dette ideelle grunnlaget møter det økonomiske markedet at spenninger oppstår i journalisters rolleforståelse. De fleste mediebedrifter kjemper i en konkurranseutsatt bransje med klare krav til lønnsomhet (Oltedal og Ytterstad, 2012).

Overgangen til nettaviser har på mange måter vært en selvpålagt utvikling, men kanskje enda mer en markedsstyrt evolusjon, hevder Terøy (2015) i sin mastergradsavhandling. Publikums preferanser endret seg, og mediene måtte følge etter (Terøy, 2015). Journalistikk har også alltid vært en bransje preget av hastighet. Avisen har ingen verdi dersom den ikke er aktuell. På en internettavis overlever bare en nyhet helt til den blir erstattet av neste. Jo raskere det skjer, desto bedre omdømme får redaksjonen, desto flere unike treff og desto mer annonsepenger (Eriksen, 2008, s. 58). Martin Eide (2011) mener internett har skapt et nærere forhold mellom avsender og mottaker, og dette har endret maktbalansen mellom journalister og publikum. Publikum er i mye større grad enn før deltakere, medspillere og, ikke minst, konkurrenter (Eide, 2011). Publikum har til en viss grad fått makt til å bestemme dagsorden da redaksjonene er avhengig av deres klikk for annonsepenger (Terøy, 2015). Kommersialiseringen av mediene gjør seg også synlig i hvem som figurerer i nyhetssakene – medieappell har blitt en viktigere kapital enn budskap og standpunkt (Eriksen, 2008). Med publikum som deltakere, medspillere og konkurrenter har pressen orientert seg rundt en mer individualistisk og personorientert nyhetsdekning, hevder Hågvar, (2013), hvor mediene stadig blir mer nærgående. Dette fokuset reduserer journalistikken fra å adressere debatter til å kun omhandle enkeltsaker (Oltedal og Ytterstad, 2012; Hanssen m.fl., 2011). Dermed blir nyheter om abstrakte spørsmål som Norges deltakelse i europeisk integrasjon redusert til konflikter mellom enkeltpersoner, særinteresser eller næringslivsaktører. NRK-saken *Krever ny debatt om EØS* er et eksempel på nettopp dette. Problematismen av harmoniseringen i det indre marked, som Eriksen og Fossum omtaler som ”nedlasting fra EU”, blir redusert til at Finnmark Frp har særinteresser fordi de i nord ”ser (...) spesielt på faren for at EU-regelverk rammer (...)”. Dermed skapes det en potensiell konflikt mellom Finnmark Frp og Frp, en konflikt som skal adresseres på landsmøtet. Mediene kan fremstå som avhengig av medievridding for å skape oppmerksomhet. Derfor er ikke veien lang til gode historier som automatisk bekrefter mottakernes fordommer, mener Hågvar (2013).

Det er tenkelig at EØS-nyheter lider samme skjebne som nyheter om EU. Allern og Linge (2006) har i teoridelen blitt introdusert med studien av prioriteringen av EU-stoff i norske aviser. Konflikter, kontroverser, lokal vinkling og geografisk nærhet ble av de intervjuede journalistene og redaktørene ansett som de viktigste nyhetskriteriene. Allern og Linge (2006) påpeker at markedsfaktorene påvirker



dekningen av EU fordi manglende interesse og/eller forståelse for EU-stoff hos leserne gjør temaet lett å avskrive på dagsorden. Slaatta (2011) og NOU 2012:2 (2012) mener deknningen av EØS kan bli forvrengt fordi kampene og kampanjene, slik som *Kjendis-opprør mot EØS*, om ja eller nei til medlemskap figurerer i media oftere enn selve EØS-avtalen. Dekningen av EØS blir dermed redusert til en medlemskapsdebatt, og politiske partier blir sjeldent utfordret på sine standpunkt i debatten (NOU 2012:2, 2012, s. 287). NOU 2012:2 (2012) konkluderer i sin analyse av EØS-dekningen at norske medier ikke har klart å spille sin samfunnsrolle til fulle. Dette begrunnes med hvordan deknningen av EØS falt i 1994 og gikk over til å behandle EU og EØS som tradisjonelt utenriksstoff. Samtidig har den norske tilknytningen til EU fått lav nyhetsverdi (NOU 2012:2, 2012, s. 288). Dette samsvarer ikke med EØS-avtalens dynamiske utvikling, og Norges økende deltakelse i europeisk integrasjon (jf. kapittel 6.7). Det samsvarer heller ikke med meninger vist til innledningsvis.

Journalistdiskursen åpner for mye god og kritisk journalistikk som gjør mediene til rettmessige vaktbikkjer og talerør for folket. Mediedekningen av EØS har bidratt til norsk debatt og blant enkelte journalister og redaksjoner er kunnskapen på et høyt nivå (NOU 2012:2, 2012, s. 288). På denne måten utgjør mediene i Norge en grunnpilar i et velfungerende demokrati. Problemet med journalistdiskursen oppstår når rammene gripes til automatisk. Hvis journalistdiskursen har utviklet seg til en felles standard for hvordan nyheter skal fortolkes og videreformidles, fører det til selvsensur fordi det blir en systematisk skjevhet i formidlingen. De alternative fortolkningene når ikke mottakerne (Sejersted, 2006, s. 29). Det er også problematisk når journalistdiskursen velger å gripe til konflikt- og kontroversrammene uten noe forsøk på å forstå saken til bunns. Når kompliserte og abstrakte sammenhenger og prosesser blir redusert til løsrevne og medievridd enkelthistorier, risikerer journalistikken å ha motsatt effekt av den som presseetikken er forkjemper for. Populistiske aktører får lettere gjennomslag fordi de benytter seg av samme metode for å presentere verden (Hågvar, 2003).

Hvordan dette påvirker meningsdannelsen, eller dannelsen av verdensbilder, krever det større forskning for å trekke konklusjoner om. Det er likevel sannsynlig at en skjev eller forvrengt formidling over tid vil kunne påvirke forståelsen av EØS-avtalen for mottakere som i sin private sfære ikke oppsøker slik informasjon. Den konstruerte virkeligheten som når mottakeren vil kunne representere et konfliktfylt,

tilspisset og forenklet syn på avtalen. Når journalistdiskursen som preger nyhetsfeltet om EØS i stor grad bygger på nyhetskriterier som verdsetter konflikt og personifisering, vil den mangefasetterte avtalen fremstå som ”de andre”, slik vi ser i *Krever ny debatt om EØS*, *Kjendis-opprør mot EØS* og *Krever arbeidslivet ut av EØS*. Konsumentene av nyheter er ikke kun passive mottakere. Hovland (1967) mener mennesker kun utsetter seg for, tolker og kun husker det som bekrefter eget standpunkt. Likevel kan mediene være bidragsytere til det grunnleggende synet et menneske inntar ovenfor et tema. Særlig hvis temaet kun blir formidlet til vedkommende gjennom media. Elisabeth Eide (2009) mener det skjer et skille i utenriksjournalistikken, fordi det er et område hvor mottakerne har færre forutsetninger for å tolke nyhetsstrømmen. De blir da i større grad avhengig av det verdensbildet som mediene konstruerer (Eide, 2009). Det kan ha både politiske og mellommenneskelige følger, og dermed har journalistdiskursen innvirkning på menneskers sosiale praksis. Når politikk reduseres til enkeltsaker som interesser i Norge er misfornøyd med, mister mediene sjansen til å lage journalistikk som veileder mottakerne i generelle samfunnsspørsmål (Sejersted, 2006). På denne måten legger journalistdiskursen opp til økt egoisme og politisk pessimisme, hvor mottakerne står i fare for å danne et verdensbilde som ikke samsvarer med virkeligheten (Hågvar, 2003).

Å gjøre en kritisk diskursanalyse kan påvise diskursene teksten er bærer av, men det endrer ikke den underliggende diskursen som utgjør en del av ”journalismen”, en egen diskurs som styrer hvordan journalister snakker og tenker om virkeligheten. Diskursen ytrer seg ved hjelp av fokus på konflikter og kontroverser, og en *avsløringsideologi* (Sejersted, 2006, s. 29). Som drøftet i metodekapittelet hadde det vært et berikende supplement til studien å observere eller gjøre en resepsjonsanalyse av redaksjonelle hverdager. Reflekterer journalister over hvorfor *Kjendis-opprør mot EØS*, *Krever Arbeidslivet ut av EØS* og *Krever ny debatt om EØS* ble slått opp på den måten de gjorde? Hågvar (2003) hevder i sin studie av VG-diskursen at VG ikke har reflektert over dette. Hvis dette ikke er en reflektert avgjørelse, reproduseres diskursen (Hågvar, 2003).

## 6.7 Analytisk oppsummering: Hvordan konstrueres EØS i norske nettaviser, og hva kjennetegner kommunikasjonen?

Forståelsen av en diskurs innebærer tanker om hvilken virkelighet som konstrueres gjennom språket (Fairclough, 2008). Den gjennomførte kvantitative innholdsanalysen og den kritiske diskursanalysen har avdekket fem diskurser. Den første er *konfliktdiskursen* som ble avdekket i den kvantitative innholdsanalysen. Her fremstilles EØS som et problem eller en potensiell fare for norske interesser og aktører. Ved å adressere enkeltsaker med nasjonalt perspektiv og bruk av medievridding, får denne diskursen troverdighet. Den andre er *trusseldiskursen*. I NRK-saken *Krever ny debatt om EØS* gis det inntrykk av at Ronny Berg og Finnmark Frp kjemper mot en trussel som kommer fra ”de andre” – EØS. Den tredje er *kjendisdiskursen*, hvor kjendiser fremstår som motstandere av EØS-avtalen og hvor avtalen oppleves som en trussel for demokratiet. Den fjerde er *elitediskursen*, hvor personer på bakgrunn av stilling og posisjon diskuterer temaer som godt kunne vært stilt til dem det gjelder. De tre sistnevnte diskursene ble avdekket i den tekstanalytiske delen av den kritiske diskursanalysen, og trusseldiskursen er ansett for å være hegemonisk (jf. figur 16) fordi EØS i alle tre nyhetssakene ble fremstilt som et onde som må bekjempes. Den siste diskursen er *journalistdiskursen*. Denne diskursen er forstått som medienes måte å ramme inn virkeligheten på, den er altså en overordnet diskurs som bygger på medienes vurdering av hva som er en god nyhet og hvordan den skal kommuniseres.

Oppgavens problemstilling var å besvare *hvordan EØS kommuniseres i norske nettaviser, og hva som kjennetegner kommunikasjonen*. Denne problemstillingen ble delt opp i fire delproblemstillinger:

1. Hvor ofte og hvordan har EØS-avtalen blitt kommunisert i Dagbladet, VG, NRK, Aftenposten, Vårt Land og Klassekampen fra 01.01.2014 til 01.01.2016?
2. Hvilke temaer settes på dagsorden?
3. Hvordan konstrueres EØS i nettavisene?
4. Hvilke muligheter og begrensinger gir diskursiv og sosial praksis nyhetssaker om EØS-stoff?

Over en toårsperiode har VG, Dagbladet, Aftenposten, Vårt Land, Klassekampen og NRK skrevet 179 nyheter om EØS. 14 av disse sakene har *EØS-avtalen i seg selv* som hovedtematikk. Nivået på deknningen ligger ganske stabilt på mellom 2 og 14 saker i

måneden. Som diskutert i kapittel 5.7 kan funnene til en viss grad sammenlignes med tidligere forskning gjennomført av Slaatta (2011). I samme kapittel ble det diskutert hvorvidt dekningen av EØS kan omtales som *liten*. Sammenlignet med andre overnasjonale overvåkningsinstitusjoner får EØS mindre medieomtale enn FN, og omtrent like mye som NATO. Tatt i betraktning at EØS-avtalen er den største og mest omfattende avtalen Norge noensinne har inngått, og hvordan den offentlige debatten som vist til innledningsvis og i tekstanalysen har en kritisk gjennomgangstone til avtalen, samsvarer ikke dekningen med virkeligheten. Slaatta (2011) viser at EU er betydelig mer dekket enn EØS i norske medier, og mener at EØS-journalistikken blir, sammenlignet med nasjonale interesser som forsvar, sikkerhet og deltakelse i internasjonale operasjoner, en byråkratisk overvåkning av en fungerende integrasjonsmekanisme mellom Norge og EU (Slaatta, 2001, s. 15).

Ved en nærlæsing av materialet oppsto det fire kategorier for tema: EØS-avtalen, EØS-midlene, EØS-regulativer og EFTA og ESA. Dermed er det fire temaer som settes på dagsorden. I dekningen av alle fire temaer ble det påfallende at nyhetene fremstilles med bruk av medievridding (jf. Hernes, 1978) og dermed faller inn under en hegemonisk *journalistdiskurs*. Det ble likevel argumentert for i den kvantitative innholdsanalysen at datamaterialet kunne gi grunnlag for en *konfliktdiskurs* i kommunikasjonen av EØS. Dette fordi meninger og ytringer *tilspisses* for å skape fengende titler og ingresser, samt at ulike meninger *polariseres*. Det er diskursene som besvarer *hvordan* EØS blir kommunisert i norske nettaviser, fordi de diskursive rammene som brukes av mediene for å organisere kommunikasjonen om EØS, både den de får inn i form av tips, pressemeldinger og annet, og den som går ut, i form av nyheter og andre journalistiske sjangre og produkter, skaper grunnlag for hvordan EØS-stoff blir presentert og tolket (Gitlin, 1980, Tuchman, 1978).

Gjennom språket konstrueres EØS ved at diskursene knyttes til aktuelle hendelser i Norge. Nyhetskriteriene bidrar til å gjøre nyheten vesentlig ved å bruke medievridding og sensasjonalistisk agn. Dette skaper nye diskurser, som konfliktdiskursen, trusseldiskursen, kjendisdiskursen og elitediskursen. EØS fremstilles som noe fremmed og som en utfordring eller et problem som skaper ofre og tapere. Dette gjør seg tydelig gjennom tekstene hvor språkbruken inkluderer leseren gjennom å bruke "vi". Denne språkbruken ekskluderer EØS, som dermed

ender opp som ”de andre”. Dette skaper et felles engasjement for alle de som identifiserer seg med vi-et.

Denne studien har vektlagt nyhetssjangeren og brukt den som sorteringsverktøy for å finne data. Nyheten som sjanger bidrar til å ramme inn virkeligheten, og sjangeren inneholder både forventninger og begrensninger, hvor forventningene utgjør en del av kontrakten mellom sender og mottaker. Begrensningene er hvordan nyhetens narrative form blir et organiserende premiss for nyhetsformidlingen, noe som gjør at informasjonsfriheten begrenses til en sjanger (Aarønæs, 2007; Tveiten, 2009, s. 37). Journalistdiskursen er her forstått som en egen måte å snakke og tenke om virkeligheten på. Sejersted (2006) forklarer ved å se på mediernes dreining mot konflikt og drama, hvor virkeligheten fortolkes som en kamp (Sejersted, 2006, s. 29). En nyhet er heller aldri fri for føringer. Dens kriterier, sjanger, format, den sosiale praksisens betingelser av hindringer og nettavisenes dynamiske struktur gjør at forståelsen av nyheter som objektive gjenfortellinger står for fall. Det er dette som i følge Tuchman (1978) gjør nyhetsrammene problematiske. Pressens ideelle formål, og medieverdens stadig økende kommersielle krav, gjør at journalistiske produkter må selge (Oltedal, 2006). EØS konstrueres som en konflikt og som trussel som skal skape oppmerksomhet fra leseren. For å rettfærdiggjøre EØS-nyheter på dagsorden må det knyttes opp mot Hernes (1978) eller Galtung og Ruge (1965) sine krav om hva som definerer en god nyhet.

Denne studien har i tillegg til sjanger også vektlagt nettmediet, som i seg selv byr på nye muligheter for journalister og mediehus hva angår produksjon, formidling og publisering. Dette var noe av bakgrunnen for å skape en tallmessig beskrivelse av EØS-dekningen – å kunne sammenligne den med analysen til Slaatta og Hansen (2011). Ambisjonen var å se om nettmediets krav til produksjon ville gi seg utslag i dekningsgraden av EØS, noe det ikke gjorde (jf. kapittel 5.7). Norske nettaviser fyller sin rolle som formidler andre steder enn EØS – og det er mange grunner til det (jf. kapittel 6.1). Med nese for konflikt som den største kapitalen innenfor journalistdiskursen, ender EØS opp som et mindre interessant felt da nyheter om avtalen ikke kan endre utfallet i pågående saker. De demokratiske svakhetene ved avtalen blir opprettholdt i en konsensusorientert journalistikk (Slaatta, 2011). Denne studien konkluderer med et sitat fra Tore Slaatta:

*”Det vi ser nå, er egentlig bare krusinger og etterspill i en politisk kamp som sto på begynnelsen av 1990-tallet. Det er dette virkelighetsbildet og denne rammefortellingen den norske EØS-journalistikken dypest sett er bærer av” (Slaatta, 2011, s. 14).*

## **7.0 Avsluttende betraktninger**

Nettavisenes viktigste inntektskilde er annonser, noe som fremtvinger klikk i form av sidevisninger. Terøy (2015) har sett nærmere på klikkjournalistikken med frykt for at klikk skal gå på bekostning av kvalitet. Han finner at kvalitetsjournalistikk fortsatt er viktigere enn underholdningsjournalistikk (Terøy, 2015, s. 64). Martin Eide mener at journalistikken har utviklet seg fra en rapporterende til en mer fortellende diskurs, hvor det handler om å finne treffende vinklinger på tradisjonelle nyhetssaker (Eide, 2004). Det er her journalistdiskursen i EØS-stoffet ligger – i trefningspunktet mellom klikk og tradisjonell journalistikk. Selv om samfunnsoppdraget og den journalistiske selvforståelsen er vanskelig å gripe og definere, er det likevel ikke klart hvordan journalistdiskursen bidrar til å forvalte posisjonen som folkets talerør og journalister som objektive informatorer. Det er likevel i følge Schwebs og Østbye (2007) liten grunn til å overdrive mediernes makt til å påvirke. En studie av lesernes persepsjon og betydningen av journalistdiskursen i dannelsen av verdensbilder og en overordnet forståelse over samfunnets struktur og prosesser, hadde vært interessant for å løfte forståelsen av de maktesløse eller de allmektige mediene.

Det er som tidligere påpekt heller ikke grunnlag for å si hvor standardisert journalistdiskursen er, og hvordan den eventuelt påvirker journalister arbeidshverdag og forståelsen av samfunnsoppdraget og journalistrollen. En større og bredere studie av journalistdiskursen kan se nærmere på om andre sakskomplekser på samme måte som EØS risikerer å forenkles og forvrenges. Hvis så bidrar ikke nyhetene til kunnskap om emnet og blir heller ikke gjenstand for offentlig debatt.

Det kunne samtidig vært av interesse å utdype den kvantitative analysen til å inkludere finans- og næringslivsaviser – ville de i mindre omfang degradert elitediskursen som journalistdiskursen per definisjon utfordrer og ikke tar parti for?

## 8.0 Litteraturliste

Aarønæs, Lars. (2007). *Sjanger. Bruksbok for journalister*. Oslo: Komma.no

Allern, Sigurd. (2009). EU-journalistikk med nasjonale briller. I Eide, Elisabeth og Simonsen, Hege (red.), *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk* (175-189). Kristiansand: IJ-forlaget.

Allern, Sigurd. (2001). *Nyhetsverdier. Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. Oslo: IJ-forlaget.

Allern, Sigurd og Linge, Ulrikke. (2006). The case of Norway, i AIM Research Consortium (red.), *Understanding the logic of EU Reporting in MASS Media. Analysis of EU media coverage and interviews in editorial offices in Europe*. Freiburg: Projektverlag.

Archer, Clive. (2005). *Norway outside the European Union. Norway and European integration from 1994 to 2004*. Oxfordshire: Routledge.

Berger, Peter og Luckmann, Thomas. (1966). *The Social Construction of Reality. A Treatise in the Sociology of Knowledge*. London: Penguin.

Borch, Sandra. (2013). *Vi vil ha folkeavstemning om EØS-avtalen!* Hentet 20. november 2015 fra: <http://www.nrk.no/ytring/vi-vil-ha-folkeavstemning-om-eos-1.10963393>

Burr, Vivien. (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge.

Claes, Dag Harald og Førland, Tor Egil. (2010). *EU, mellomstatlig samarbeid og politisk system*. Oslo: Universitetsforlaget.

Dijk, Teun A. van (2001). Critical Discourse Analysis. I Schiffrin D. (red.), *The Handbook of Discourse Analysis* (s. 352-371). Oxford: Blackwell.

Duedahl, Poul og Hviid Jacobsen, Michael. (2010). *Introduktion til dokumentanalyse*. Odense: Syddansk universitetsforlag.

Eide, Elisabeth. (2009). Å sortere verden. Transnasjonal medieforståelse. I Eide, Elisabeth og Simonsen, Anne Hege (red.), *Dekke verden. Lærebok i utenriksjournalistikk*. Kristiansand: IJ-forlaget.

Eide, Espen Barth. (2013). *EØS-avtalen tjener Norge godt*. Hentet 17. august 2015 fra: [https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/tjener\\_norge\\_godt/id720728/](https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/tjener_norge_godt/id720728/)

Eide, Martin. (2004). *Hodet på blokken. Essays om journalistikk*. Oslo: Gyldendal.

Eide, Martin. (2011). *Hva er journalistikk?* Oslo: Universitetsforlaget.

Eide, Martin og Hernes, Gudmund. (1986). *Død og Pine*. Oslo: FAFO.

Ellingsen, Martin. (2008). *Norge i EØS – mektig eller avmektig?*

(Mastergradavhandling, Universitetet i Tromsø.) Hentet fra:

<http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/1540/thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Engebretsen, Martin. (2007). *Digitale diskurser. Nettavisen som kommunikativ flerbruksarena*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Eriksen, Erik O. og Fossum, John Erik (red.). (2015). *The European Union's Non-Members. Independence under hegemony?* Hentet fra:

[http://www.amazon.com/gp/product/B00XPREHR2?redirect=true&ref\\_=kinw\\_myk\\_r\\_o\\_title](http://www.amazon.com/gp/product/B00XPREHR2?redirect=true&ref_=kinw_myk_r_o_title)

Eriksen, Thomas Hylland. (2008). *Globalisering. Åtte nøkkelbegreper*. Oslo: Universitetsforlaget.

Europabevegelsen. ([s.a.]). *Derfor sier vi ja*. Hentet 21. november 2015 fra: <http://www.europabevegelsen.no/derfor-sier-vi-ja/>



Fairclough, Norman. (2008). *Kritisk diskursanalyse*. København: Hans Reitzels Forlag.

Fairclough, Norman. (2003). *Analysing discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge.

Fairclough, Norman. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Futsæter, Knut-Arne. (2016). *De store medietrendene*. Presentasjon av de store medietrendene på TNS Gallups brukerforum, 2016, Oslo. Hentet fra: <http://www.tns-gallup.no/medier>

Galtung, Johan og Ruge, Mari Holmboe. (1965). The Structure of Foreign News. The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*, vol. 2, s. 64-91.

Gitlin, Todd. (1980). *The Whole World is Watching: The Mass Media in the Making and Unmaking of the Left*. California: University of California Press.

Gobo, Giampetro. (2011). Ethnography. I Silverman, David (red.), *Qualitative Research*. London: Sage Publications.

Goffman, Erving. (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. London: Harper and Row.

Habermas, Jürgen. (1962). *Strukturwandel der Öffentlichkeit. Untersuchungen zu einer Kategorie der bürgerlichen Gesellschaft*. Herman Lucherhand Verlag. (Norsk utgave: (1971): Borgerlig offentlighet - dens fremvekst og forfall. Henimot en teori om det borgerlige samfunn). Oslo: Gyldendal.

Hacking, Ian. (1999). *The Social Construction of What?* Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Hanssen, Gro Sandkjær, Helgesen, Marit Kristine og Vabo, Signy Irene. (2011). *Politikk og demokrati. En innføring i stats- og kommunalkunnskap*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Hellevik, Ottar. (2011). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Hernes, Gudmund. (1978). Det mediavridde samfunn. I Hernes, Gudmund (red.), *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*. Oslo: Universitetsforlaget.

Hernes, Gudmund. (1975). *Makt og avmakt*. Bergen: Universitetsforlaget.

Hillion, Christophe. (2011). *Integrating an outsider: An EU Perspective on Relations with Norway*. Oslo: Europautredningen.

Hovland, Carl Iver, Janis, Irving og Kelly, Harold. (1963). *Communication and persuasion*. New Haven: Yale University Press.

Hågvar, Yngvar Benestad. (2003). *Hele folkets diskurs. En kritisk diskursanalyse av den gode VG-sak*. Oslo: Norsk Sakprosa.

Hågvar, Yngvar Benestad. (2013). Djevelen ligger i diskursen. En kritisk diskursanalyse av Marte Krogh-saken i VG. *Norsk medietidsskrift* 20(3), s. 200-222. Hentet fra: <https://oda.hio.no/jspui/handle/10642/1695>

Jacobsen, Dag Ingvar. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jørgensen, Marianne Winther og Phillips, Louise. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Kress, Gunther og Leeuwen, Theo van. (2001). *Multimodal discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Hodder Education, a part of Hachette UK.

Krumsvik, Arne H. (2012). Medieteknologi og strategier for journalistikk. I Orgeret, Kristin Skare (red.), *Norske medier – journalistikk, politikk og kultur* (113-133). Oslo: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.

Lavenex, Sandra. (2011). Concentric circles of flexible "EUropean" integration: A typology of EU external governance relations. *Comparative European Politics*, (9), s. 372-393.

Lewis, Jeffrey. (2005). The Janus Face of Brussels: Socialization and Everyday Decision Making in the European Union. *International Organization* 59, (937-971).

Lincoln, Yvonna S. og Guba, Egon. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, California: Sage.

Lyngra, Magnus. (2015). *EØS-avtalens påvirkning på Norges suverenitet*. (Mastergradsavhandling, Universitetet i Tromsø.) Hentet fra: <http://munin.uit.no/handle/10037/7918>

Lysgård, Hans Kjetil. (2001). *Diskursanalyser sosialkonstruktivistiske grunnlag – muligheter og begrensninger i forståelsen av regional endring*. Kristiansand: Edgar Høgfeldt/Agderforskning.

Njaastad, Olav. (2012). *Nyhetsjournalistikk*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

NOU 2012:2. (2012). *Utenfor og innenfor. Norges avtaler med EU*. Oslo: Europautredningen.

Oltedal, Audgunn og Ytterstad, Andreas. (2012). Journalistrollen og etikk. Om spenninger i forståelsen av journalistrollen. I Orgeret, Kristin Skare (red.), *Norske medier – journalistikk, politikk og kultur* (57-86). Oslo: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.

Oltedal, Audgunn. (2006). Etikk og journalistikk. I Lippe, Berit von der (red.), *Medier, politikk og samfunn* (35-60). Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Pelkmans, Jacques og Böhler, Philipp. (2013). *The EEA Review and Liechtenstein's Integration Strategy*. Brussel: Centre for European Policy Studies (CEPS).

Ryen, Anne. (2002). *Det kvalitative intervjuet*. Fra vitenskapsteori til feltarbeid. Bergen: Fagbokforlaget.

Rønning, Helge. (2012). Den åpne samtalens rom. Om offentlighetsteorier. I Orgeret, Kristin Skare (red.), *Norske medier – journalistikk, politikk og kultur* (163-181). Oslo: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.

Schwebs, Ture og Østbye, Helge. (2007). *Media i samfunnet*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Sejersted, Francis. (2006). Ytringsfriheten og informasjonsfriheten. I Lippe, Berit von der (red.), *Medier, politikk og samfunn* (20-34). Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Silverman, David. (2011). *Qualitative Research*. London: Sage Publications.

Slaatta, Tore. (2011). *Fortiet, forsinket og forvrengt?* Oslo: Europautredningen.

Terøy, Vegard. (2015). *Klikk og journalistikk. En komparativ analyse av tekstlige virkemidler på norske delenettssteder og nettaviser*. (Mastergradsavhandling, Universitetet i Agder.) Hentet fra:

<http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/id/360889/Vegard%20Terøy.pdf>

Tuchman, Gaye. (1978). *Making News. A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.

Tveiten, Oddgeir. (2009). *Storyland. Journalistikk, makt og meningsdannelse*. Kristiansand: IJ-forlaget.

Vaagan, Robert. (2015). *Medieskapt. Medier i informasjons- og kommunikasjonssamfunnet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vestad, Jon Peder og Alme, Bjarte. (2002). *Mediespråk. Form og formidling i journalistikk*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Østbye, Helge, Helland, Knut, Knapskog, Karl, Larsen, Leiv Ove og Moe, Hallvard. (2013). *Metodebok for mediefag*. Oslo: Fagbokforlaget.

## 9.0 Liste over vedlegg

### 9.1 NRK: Krever ny debatt om EØS

**nrk** NYHETER SPORT TV NORD DISTRIKT

Tips oss Send inn bilder Facebook og Twitter Her radiosendinger Se TV-sendinga

## Krever ny debatt om EØS-avtalen

Frp i Finnmark vil at regjeringen skal endre eller si opp avtalen.



Kilde: NTB  
Publert 30.04.2014, kl. 07:44

Leder i Finnmark Frp, Ronny Berg vil ha en ny gjennomgang av EØS-avtalen. FOTO: WALTER LARSEN

Finnmark Frp mener før helgens landsmøte at Norge enten må reforhandle eller si opp EØS-avtalen.

- Vi ønsker å reforhandle, og eventuelt si opp, EØS-avtalen, sier leder **Ronny Berg** i Finnmark Frp til Nationen.

I fylkeslaget har man sett seg lei på at det er Brussel som gir Norge beskjed om hvordan landet skal styres, og ber nå partiet skjerpe sin EU-politikk under landsmøtet på Gardermoen.

- Vi har flere eksempler på at vi blir styrt av andre land, uten at vi er med i EU. Slike eksempler er den differensierte arbeidsgiveravgiften. Vi får ikke ha egne ordninger i Norge. Norge er vel også det landet som er flinkest til å vedta direktiver, selv om vi ikke er EU-medlem, sier Berg.

> Les også: **NHO** – Tiltakssonen er glemt  
> Les også: **De rød-grønne** får skylda for økt arbeidsgiveravgift



I nord ser man kanskje spesielt på faren for at EU-regulverket rammer energiselskaper, som i dag betaler lite eller ingen arbeidsgiveravgift.

I dag er Frps standpunkt at EØS-avtalen er viktig for norsk næringsliv, men at avtalen på enkelte områder må tolkes strengere og om nødvendig reforhandles. Dette gjelder spesielt

områder knyttet til eksport av og tilgang til norske velferdstjenester.


Publert 30.04.2014, kl. 07:44

NRK ANBEFALER



**Tuller du med bilbatteriet kan du få 10.000 kr i bot**

**Hva skjer når sosiale medier forsvinner?**






**Se Nordnytt igjen**  
VIDEO: TV-sendinger fra NRK Nordnytt

**Hør radio direkte**  
RADIO: Hør sjonglere her

**Se Tromsø akkurat nå**  
Se Tromsø fra NRKhuset på Øst-Tromsøya.

SIESTE NYTT FRA NRK TROMS



**Lekte Beckham på La Manga**  
Lekte Beckham på La Manga  
SE VIDEO

**Mener Norges nye spionskip vil provosere Russland**  
Mener Norges nye spionskip vil provosere Russland

**Skal ha tvunget familien med til IS-hovedstad – kan ikke straffes**  
Skal ha tvunget familien med til IS-hovedstad – kan ikke straffes

Vi flere

**NRK Troms**  
Telefon: 77 66 12 00  
E-post: [nyhetstips@nrk.no](mailto:nyhetstips@nrk.no)  
Regionsjef: Pål Hansen

**KONTAKT OG HJELP**

- Om NRK
- Kontakt NRK
- Tilgjengelighet
- Lisens
- Hjelp
- Om personvern
- Om informasjonsskapsler (cookies)
- Om foretaksrett

**PRODUKSJON, SALG OG PRESSE**

- Publikum i NRK
- Detail NRK-programmer
- Jobb i NRK
- Ekstern produksjon
- Retningslinjer og design
- Spons og salg
- NRK Butikken
- Presse

**TJENESTER**

- Yr.no
- Radio.no

Nyhetstips 03030

Til toppen

**nrk**  
Opplysningsvesenetsloven § 26 (1)  
Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen    Nettsted: Frank Garvold



## 9.3 Vårt Land: Krever arbeidslivet ut av EØS

LOGG INN

vårtland

MENU



### Krever arbeidslivet ut av EØS

I dag går norske arbeidere i tog for delvis å bryte EØS-avtalen. – Helt urealistisk, mener økonomiprofessor.

av Heidi Marie Lindskjold

**AMUND** –Arbeidslivet ut av EØS – Nei til sosial dumping er en av de viktigste parolene i mai-togene som i dag går av stabelen over hele Norge.

– Virkelighetsfernt og snevert, mener økonomiprofessor.

– Viktigere enn noen sinne, mener LOs leder i Oslo.

– Norske regler må ha forrang. Årets 1. mai-tog er det første siden LO-kongressen vedtok at norske arbeidslivets skal være overordnet EØS-regler. I flere norske byer kommer arbeiderbevegelsen til å samles bak parolen om at arbeidslivet må ut av EØS. Argumentet er at dagens arbeidslivsmodell er trest, og at det blir vanskeligere å bekjempe sosial dumping.

– Vi vil at norske tariffavtaler og norsk arbeidslivsgivning skal ha forrang ovenfor EØS-regler. Men nå får vi snart håndhevingsdirektivet som snur dette på hodet. Det er kjempetvilt at hele fagbevegelsen nå står sammen om et krav som beskytter våre tariffavtaler mot å bli overprøvd av EU, sier Roy Pedersen som leder for LOs største lokallag i Oslo.

**Kritisk fagbevegelse.** Håndhevingsdirektivet skal vedtas om kort tid av EU-parlamentet, og vil innføres i Norge som følge av EØS-avtalen.

Selv om kampen mot sosial dumping damer et bakkeopp for direktivet, mener fagbevegelsen at det hvetter til kan vanskeliggjøre for de enkelte landene å innføre nye ordninger, eventuelt forbedre ordninger de allerede har. Den innebærer at alle nasjonale kontrolltatt for å hindre og straffe sosialt svindel og sosial dumping skal gjenkoples og overvåkes av EU-kommisjonen, som deretter skal avgjøre om de er lovriktige og tråd med EU-retten.

**LES OGSÅ: Horne** – Vi risikerer å bli hele Europas sosialkontor

**LES OGSÅ: Utendringer i nød** får ikke hjelp

– **Katastrofe** – I praksis ser jeg ikke dette som realistisk, sier professor ved Norges Handelshøyskole, Øivind Ant Nilsen om 1. mai-parolen.

– Hvis arbeidslivfeltet skulle ut av EØS, måtte avtalen omforhandles i sin helhet. Det er selvsagt mulig å gjøre dette i teorien, men det ville vært en høy pris å betale for Norge. Å sette avtalen til side ville vært en katastrofe for norsk næringsliv.

Nilsen sier han forstår argumentene hos fagbevegelsen, men mener løsningen blir kortsluttet.

– I Norge sier man gjerne at gjestearbeiderne kommer og fører til press mot norske tariffavtaler. Men samtidig får vi nytte av disse billigere tjenestene og varene. Lavere lønnskostnader fører til at bedriftens produktivitet øker, og det kommer jo oss som konsumenter til gode. Vi kan godt si at vi skal ha en mer proteksjonistisk holdning, men hva vil dette føre til for bedriftene på lang sikt? For de ulike lønnskostnader, er det stort sett ikke sikkert at arbeidsplassene vil overleve, sier Nilsen.

Fri flyt i arbeidskraft er et av hovedprinsippene i EU. Nilsen, som for tiden befinner seg i Tyskland på et forskningsopphold, sier det ikke bare er i Norge at flere stiller spørsmål ved dette prinsippet.

– I etterdemningene etter finanskrisen ser vi krefter som ønsker å sikre egne jobber gjennom blant annet restriksjoner på arbeidsinnvandring. Men jeg tror ikke dette er veien å gå. Proteksjonisme kan føre til at jobbene forsvinner.

Han synes parolen blir sneversynt.

– Så klart skal vi tenke på norske arbeidsplasser, men når vi ser de problemene som de har hatt i Sør-Europa, synes jeg det blir litt snevert. Der står mange utenfor arbeidslivet og vil antakeligvis aldri bli kommet inn igjen. Det kan føre til politisk ustabilitet. Og hvis vi hever blikket litt, ser vi at EØS-avtalen, er det en storpolitisk som sikrer stabilitet. For man har ikke lyst til å begynne å kjempe med sine handelspartnere.

**LES OGSÅ: Flere står utenfor fagbevegelsen – LO er bekymret**

**Kampklar.** Roy Pedersen er ikke med på kritikken.

– Selvsagt kreves det en politisk kamp, men urealistisk er det ikke, sier styrelederen i LO i Oslo.

Han viser til at LO vant striden om allmenngjøringsordningen, som har rast i det norske rettsvesenet de siste årene.

Konkret handlet striden om lønns- og arbeidsbetingelser for gjestearbeidere i verftsindustrien. I følge NHO og verftene var prinsippet om at tariffavtalene skal gjøres allmenne, bare i tråd med EØS-retten dersom dette var nødvendig for å ivareta «offentlig orden».

– Der måtte NHO og verftene gjøre retrett etter at ulike rettsinstanser helt opp til høyesterett hadde slått fast at det var de norske reglene som skulle gjelde, sier Pedersen.

**LES OGSÅ: LO oversetter Heyrespråk**

**Tøff sak.** Men EØS-avtalen har vært en tøff sak i LO det siste året. LOs største forbund, Fagforbundet, ville ha kongressen til å gå langer. Da daværende leder Jan Davidsen, ønsket at kongressen vedtok et krav om å utvikle EØS-avtalen på arbeidslivsområdet. Fellesforbundets leder Arve Bakke fremmet derfor et kompromisforslag som sa at lover som følger opp norske forpliktelser i FN's arbeidslivsorganisasjon ILO, skulle være overordnet EØS-regler i tilfelle konflikt.

Det endelige vedtaket innebar at også norske lover skulle ha forrang for EU-regler. Dette er omsnidd fordi det går på tvers av hva Norge har skrevet under på i EØS-avtalen. Der heter det at EØS-regler skal gå foran nasjonalt lovverk.

– Hvorfor er dette en vanskelig sak for LO?

– Fordi det i utgangspunktet er ulike meninger i LO om selve EØS-avtalen. Det siste vedtaket er det mest kritiske vedtaket om EØS som noen kongress så langt har tatt, og det er ulike meninger om veien videre. LO i Oslo mener vi bør avslutte hele EØS-avtalen, og krever at den isteden erstattes av handelsavtaleordninger, sier Roy Pedersen.

AMUND

DELE

Twitter, Google+, Facebook





